

VREME

LUDUS

FESTIVALA

POZORIŠNE NOVINE ■ BROJ 143 ■ MART 2007. ■ GODINA XV ■ CENA 50 DINARA

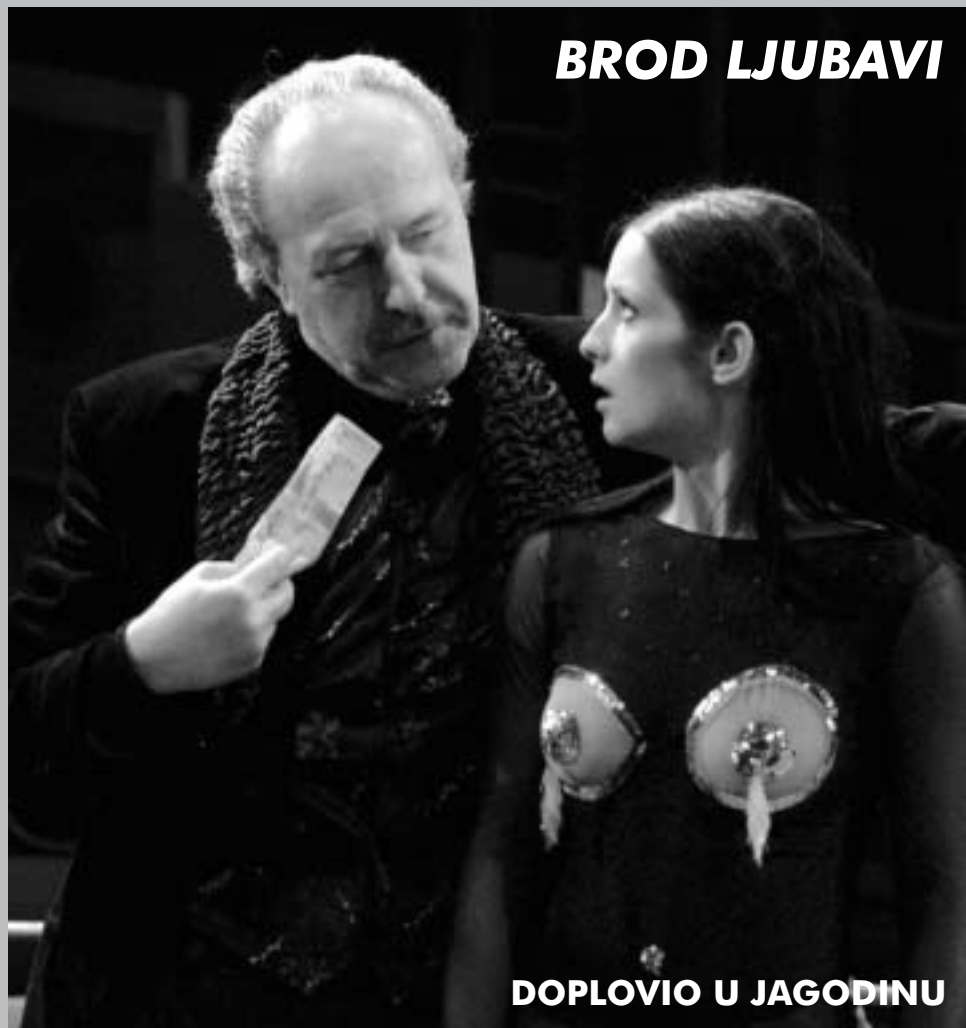
OTVARA STERIJINO POZORJE

**JUGOSLOVENSKO
DRAMSKO
POZORIŠTE**

NA DNU

BROD LJUBAVI

DOPLOVIO U JAGODINU

21. MART, DAN LUTKARSTVA, POEZIJE I PRVI DAN PROLEĆA

Car žabac

21. mart je datum u kome se obeležava svetski dan lutkarstva, dan poezije, a kod nas je toga dana počelo i proleće. Povodom ovog datuma, UNIMA (Union Internationale de la Marionnette) je svojim članovima prosledila međunarodnu

poruku uglednog japanskog lutkarskog umetnika, Senosukea Takede.

UNIMA je međunarodna nevladina organizacija koja okuplja ljude širom sveta koji doprinose razvoju lutkarske umetnosti, sa ciljem da se ova umetnost koristi u traganju za ljudskim vrednosti-

ma kao što su mir i razumevanje među narodima, u skladu sa poštovanjem osnovnih ljudskih prava koja su definisana u Deklaraciji ljudskih prava Ujedinjenih nacija od 10. decembra 1948.

Međunarodna poruka: Nostalgčno i novo

Volim da verujem da je grad Ida, koji je preneo dugu tradiciju potonjim generacijama i uveo ih u moderno doba, već postao poznat širom sveta. Nove scenske umetnosti, posebno iz Evrope i Amerike, zaposele su Japan i jedinstvena kultura koju je ova ostrvska nacija godinama gajila pretvorila se u mali brod koji se ljulja u ogromnoj oluji i na kraju nestaje.

U to vreme, na ostrvu Avadi pojavila se porodica sa izvanrednim lutkarskim veštinama, i putovala po zemlji izvođeci predstave. Lokalni zemljoposjednici obehvalivali su lutkarima smeštaj a oni su

zauzvrat podučavali lokalno stanovništvo svojim veštinama, što je vodilo osnivanju lutkarskog pozorišta koje je opstalo do danas.

Ubrzo potom, mnogi gradovi i sela oko Ide postali su deo ovog utvrđenog grada. Pozorišta za lutkarske trupe Kuroda i Imada, gde bi mogli da izvode predstave nezavisno od vremenskih uslova, izgrađena su koristeći japanske arhitektonske tehnike, uz pomoć grada. U edo stilu, novo Kuroda pozorište imalo je natkrivenu lutkarsku scenu, a tradiciju je zadržalo gledalištem koje je bilo na otvorenom. Specifičnost Kuroda lutaka je njihova kosa, koja je bila iznova uplitana pred svaku predstavu. Lično, verujem da je kosa Kuroda lutaka najlepša među svim varijantama lutaka za tri lutkara, uključujući i bunraku i avadi i svaki put sam zadivljen kada ih vidim. Iskreno se nadam, šta god dalje da se desi, da će ta kosa ostati očuvana zauvek.

Pre petnaest godina sam bio pozvan u Idu, gde je otvoren Međunarodni muzej marioneta i lutaka Senosuke Takeda u Zakodiju, među Južnim i Središnjim

Alpima, na mestu prirodnih lepota kakve su danas retke u Japanu.

Pre četrdeset godina, dete koje pretpostavljam da je išlo u osnovnu školu, gledalo me je zabrinuto dok sam posmatrao predstavu u Komedij Fransez u Parizu. Iako sam se smejavao samo gledajući pokrete izvođača, dete je želelo da uživam i u dijalozima i bio sam dirnut njegovom ljubaznošću. Radije nego da čekamo da odrastu, trebalo bi već u najranijim godinama da ih izložimo lepoti i kulturi.

Nastavljam svoj rad u muzeju i nadam se da će jednog dana biti takvih dečaka i devojčica u svakom lutkarskom pozorištu u svetu.

Senosuke Takeda

Senosuke Takeda je rođen 1930. u Idi. Intenzivno se bavio lutkarstvom na televiziji, filmu i na sceni. Nekadašnji član izvršnog odbora UNIMA-e, počasni predsednik UNIMA-e Japan, direktor Memorijalnog Takeda međunarodnog muzeja marioneta.

M.J.

PETO POZORIŠTE ZVEZDARIŠTE

Na konferenciji za štampu održanoj u svečanoj sali za venčanja Opštine Zvezdara 22.marta netačno u podne predstavljen je festival Pozorište Zvezdarište, koji će se od 22. do 29. aprila održati po peti put, u centru za kulturu Vuk Karadžić. Festival je osnovan na inicijativu glumice Olivera Viktorović, a osnivač i pokrovitelj je Opština Zvezdara.

Selektor Željko Hubač nadugačko je obrazložio svoju selekciju od 10 predstava, rekavši da se odlučio za 10, a ne za 12 koliko je mogao odabrati, da bi selekcija imala najviši mogući umetnički nivo. Igraće se po dve predstave dnevno, od 12 i od 17 sati, za uzraste od 3do 16 godina (zavisno od naslova). Uz svaku

predstavu piše za koji je uzrast predviđena, verovatno po oceni autora ili uprave pozorišta koje igra.

Kod teataru za decu pitanje uzrasta publike je vrlo bitno i - prilično nedefinisano. Tačnije - vrlo je teško za definisanje, ali ako pitate četrnaestogodišnjake, pa i one od trinaest godina, oni će vam kategorički reći da nipošto više nisu za dečije pozorište! Pošto deca rastu i sazrevaju neujednačeno, neko pre, neko posle, neko prvo fizički, a drugo prvo psihički ili socijalno ili emotivno, kao prelomna tačka za prelazak dece u neko drugo pozorište može se uzeti pubertet kao biološki momenat (koji pak počinje sve ranije, kod devojčica ponekad već sa

9 godina, a ne kao pre sa 12 ili više). Ili se može, što je možda za teatre praktičnije, uzeti obrazovni nivo dece, odnosno 4. razred osnovne škole, kao prelomni trenutak kada treba da prepuste svoju publiku drugim pozorištima ili - drugacijim predstavama. Jer se u preostala 4. razreda osnovne škole deca razvijaju skokovito i skoro nepredvidljivo i imaju neodoljivu potrebu da pobegnu iz detinjstva, a samim tim i iz pozorišta za decu. Zahtevaju da ih više ne smatramo "klincima". Poslednji trenutak kada moramo prestati da ih smatramo decom je ulazak u "teenage", dakle završetak 12. godine. Ne zato što oni stvarno više nisu deca, nego što se više ne osećaju decom i odbijaju to da budu. Što bismo morali poštovati, ako ne želimo da nam se u pozorištu pojave mlade, neprilagođene osobe koje često proglašavamo nevaspitanima, mada su oni samo - hormonalni, i to bez ikakve svoje ili roditeljske krivice. Stoga je odmah nejasno kome je na primer namenjena predstava kraj čijeg naslova piše da je "za uzrast od 5 do 15 godina" kakav god da ona umetnički domet ima. Jer, teško da postoji, umetnički domet sposoban da istovremeno komunicira sa decom od pet godina i sa "ljutim tinejdžerima"! Odrastanje je težak, stresan i komplikovan proces, na teatrima je, kao i na svima odraslima, da u tom procesu pomognu, a ne da proglašavaju nevaspitanom ili nepripremljenom svoju publiku koja se vrpolti na predstavama. Pošto je ona takva "uzvrpoljena" dovedena u teatar. Uzrast publike kojoj namenjujemo predstavu bi, dakle, mogao biti tema nekog od okruglih stolova, na nekom od naših festivala pozorišta za decu. Možda bismo nešto saznali ili naučili...

U pres materijalu Zvezdarišta piše, između ostalog, da su ciljna grupa festivala i pozorišni stvaraoci kojima se pruža prilika za susret, razmenu iskustava, upoznavanje i takmičenje. Ovo je jedan od osnovnih problema svakog pozorišnog festivala. Festival bi, naime, morao biti posledica dobre produkcije, a ne cilj produkcije. Danas mnoga pozorišta prave namenske predstave "za festivale" umesto za publiku, što se još i može podneti kod teataru za odrasle, ali kod dečijih pozorišta može postati potpuno kontraproduktivno. Ma koliko čudno zvučalo, lakše je zadovoljiti kolege, nego publiku. Jer će kolege slagati iz

Automobil

kurtoazije, što publika neće, pogotovo ne deca.

Između 13 i 17 časova, svakog festivalskog dana je predviđen prateći program, a planiran je i okrugli sto, čiji će moderator biti Ana Tasić, pozorišna kritičarka "Politike". Tema okruglog stola je "Uloga pozorišta u procesu odrastanja". Svoj mali prilog ovoj temi izneli smo u prethodnom pasusu.

Dvadeset drugog aprila u 19 sati na trgu ispred Opštine Zvezdara i CZK Vuk Karadžić festival će svečano otvoriti **Max metalik** atraktivni mega- lutak pozorišta "Pinokio" iz Beograda, koji je već obišao pola sveta, a rado je viđen i na Beogradskim trgovima.

U mešovitu selekciju, lutkarskih i takozvanih "igranih" ili "dramskih" (ni jedan od ova dva termina nije dovoljno precizan!) predstava uvršteni su: **Ružno pače** Pan teatra, **Tri praseta** Pozorišta Boško Buha, **Svako može da padne, osim čaplje** Malog Pozorišta Duško Rradović, **Pera Pan i potraga za blagom**, Pozorištanca Puž, **Ružno pače** Pozorišta Pinokio... Dakle, pet predstava iz Beograda. Zatim **Korak po korak** lutkarske scene Pozorišta Toša Jovanović iz Zrenjanina, **I mi trku za konja imamo**, Kruševačkog pozorišta, **Amadeus** Niškog lutkarskog pozorišta, **Mala sirena** Pozorišta mladih iz Novog sada, **Crvenkapa** Centra za kulturu iz Pančeva i **Časna musketarska** Bugarskog teatra Nikolaj Vinev, koja ovaj festival čini čak i međunarodnim.

O nagradama će odlučiti tročlani žiri, a one će biti svečano dodeljene 29. aprila.

Predsednik Opštine Zvezdara, želeći da izbegne političku obojenost, napome-

nuo je, da je festival održan čak i kada su na vlasti u Zvezdari bili radikali, ali da do danas još nije uspeo da "ude na kulturnu mapu Beograda". Odnosno, da je Grad Beograd do sada odbijao da ga sufinansira makar jednim jedinim dinarom. Ove godine su, kaže, ipak dobili neka obećanja... što bi moglo značiti da je i Zvezdara Beograd...

M.O.

PREMIJERE

TRNOVA RUŽICA U ŠAPCU

Dramska asocijacija "Veselo majmunče" obeležila je pet godina postojanja i rada premijerom **Trnove ružice** u Šabačkom pozorištu. Predstavu je pripremio Ljubiša Barović, šabački glumac i osnivač ove asocijacije, koji zajedno sa Slobodanom Petrovićem Šarcem vodi školu glume. Tim povodom je Ljubiša Barović izjavio: "Bitno je da obrazujemo buduću pozorišnu publiku koja će gasiti mobilne predstavi, neće lepiti žvake i slično, a neki od njih će se okušati i u pravom pozorištu." Osnovni cilj ove asocijacije je osnivanje pravog dečijeg pozorišta u gradu sa bogatom kulturnom tradicijom, a u kome sada, na primer, nema lutkarskog pozorišta koje je radilo šezdesetih godina prošlog veka.

M.J.

Pismo Predsednika ASSITEJ International povodom 20. marta Svetskog dana pozorišta za decu i mlade

Buđenje interesovanja i obučavanje ljudi da vide

Ma kako da je filozofija nastala, sasvim je zamislivo da je osoba koja se smatra prvim filozofom udarila nogom o kamen i da je ova nezgoda pokrenula sledeća pitanja: otkud kamen baš tu i zašto se uopšte tu išta našlo, a ne ništa? Zašto je kamen toliko tvrd i kakva je suština kamena? Zašto sam ja naišao na njega ili kako bi trebalo da se ponašam? Možda nešto nije u redu s mojim očima, i šta uopšte znači videti?

Ne znamo kakvi su bili prvobitni odgovori na ova pitanja u filozofskom smislu, ali znamo da ne znači da svi koji gledaju zaista i vide. Jer gledanje verovatno uvek podrazumeva i previđanje, i zanemarivanje i okretanje glave na drugu stranu. Moglo bi se reći da je gledanje pokušaj da se percipira tako da transparentno vidno polje omogućiti da netransparentni doživljaj postane jasan. Što, naravno, nameće pitanje kako moramo da gledamo da bismo stvarno videli? U vreme kada nas signali neprekidno zasipaju sasvim je opravdano obučavati ljude da vide. A najbolja metoda da se to postigne bila bi, čini se, probuditi interesovanje za ono što treba da vide.

Pozorište omogućuje da se viđenje integriše u proces komunikacije kojim se signali između glumaca i publike kodiraju i dekodiraju. Preduslov za to je, međutim, da pozorište bude dovoljno zanimljivo, možda čak da probudi znatiželju, a što je najvažnije da nudi nešto smisljeno. Pozorištu je potrebna tema koja će da privuče pažnju, a ne samo da zagrebe po površini, već da pokreće gledaoce, goni ih i izaziva. Pozorištu je potrebna motivisanost, "međusobno angažovanje" kako se ono definiše u psihologiji. Potreban mu je sadržaj, važnost i relevantnost da bi omogućilo gledaocima da osećaju da se baš njima obraća, da bi im omogućilo da vide, da bi im omogućilo da razmišljaju.

Filozofija Teatra za decu i mlade jeste da probudi interesovanje i da ih podučava da vide. Ovog Svetskog dana pozorišta za decu i mlade 2007. godine ponovo želimo da privučemo pažnju u 82. zemlje širom sveta, na svim kontinentima, u hiljadama pozorišta. Svima zainteresovanima želim da ovo bude čudesan dan, želim mnogo toga što će vas zainteresovati i mnogo toga za videti.

Prof. Dr. Wolfgang Schneider
Predsednik ASSITEJ International

Međunarodni pozorišni institut (ITI) Međunarodna poruka za Svetski dan pozorišta 2007.

Još za vreme ranih školskih dana rodila se moja fascinacija teatrom, tim magičnim svetom koji me je još tada očarao. Sve je počelo spontano. Neobavezni susreti koje sam doživljavao tek kao vannastavne aktivnosti koje obogaćuju um i duh. Ali, desilo se da je postalo i više od toga kada sam se oprobao kao pisac, glumac i reditelj jedne pozorišne predstave. Sećam se da je to bila jedna politička predstava koja je razbesnela tadašnju vlast. Sve je konfiskovano, a pozorište je zatvoreno na moje rođene oči. No, duh pozorišta se nije dao urušiti teškim čizmama naoružanih vojnika. Taj duh je potražio utočište i nastanio se duboko u meni, učinivši me potpuno svesnim nepojmljive moći koju ima teatar. Upravo tada me je, na najdublji mogući način, obuzela prava suština pozorišta. Postao sam apsolutno siguran u to šta pozorište može da učini za život jednog naroda, naročito u odnosu na one koji nisu u stanju da tolerišu različitost mišljenja.

Moć i duh pozorišta su se tokom mojih univerzitetskih dana u Kairu još dublje i čvršće usadili u moju svest. Strastveno sam čitao skoro sve što je napisano o pozorištu i uvideo koliko je širok dijapazon onoga što se izvodilo na sceni. Ova svest se još više produbila tokom narednih godina kroz moja nastojanja da ispratim najnovija dešavanja u svetu teatra.

Tokom čitanja o pozorištu u vreme antičke Grčke pa sve do danas, postao sam ekstremno svestan duboke unutarne magije koja se može ispoljavati kroz mnogobrojne pozorišne svetove. Na ovaj način pozorište doseže najskrivljenije dubine ljudske duše i oslobađa skrivena blaga koja se nalaze duboko u ljudskom duhu. Ovo je još više učvrstilo moju već nepokolebljivu veru u moć teatra, u pozorište kao instrument ujedinjenja kroz koji čovek može širiti ljubav i mir. Moć teatra takođe otvara nove puteve dijaloga među različitim rasama, etničkim pripadnostima, boji kože i veroispovesti. Lično ovo me je naučilo da prihvatim druge takvim kakvi jesu, i u meni je usadilo verovanje da samo dobrota može ujediniti ljude, a da ih zlo samo razdvaja. Istini za volju, borba između dobra i zla je suštinski deo pozorišnog koda. Na kraju, ipak, prevladava zdrav razum i ljudska priroda se uglavnom udružuje sa svim što je dobro, čisto i moralno.

Ratovi koji su ljudskom rodu zadavali bol još od vjeka, uvek su bili motivisani zlim instinktima koji naprosto ne priznaju lepotu. Pozorište i te kako razume lepotu, čak bi se moglo ustvrditi da nijedan drugi vid umetnosti nije u stanju da uhvati lepotu vernije od pozorišta. Pozorište je sveobuhvatni zajednički imenitelj za sve oblike lepote, a oni koji ne cene lepotu, ne mogu ceniti ni život.

Pozorište je život. Kao nikad do sad, ono nam nameće obavezu da osudimo uzaludne ratove i različitosti u doktrinama koje su često uzrok sukoba i nastupaju bez straha pred svešću koja pulsira od odgovornosti. Moramo da stavimo tačku na scene nasilja i nasumičnog ubijanja. Ovakve scene postale su uobičajena pojava u današnjem svetu i samo se još više pogoršavaju nepremostivim razlikama između ekstremnog bogatstva i najbednijeg siromaštva, kao i bolestima poput side koje su ojadile mnoge delove sveta i porazile sve napore da ih iskorenimo. Ova zla su, pored ostalih oblika patnje usled pustošenja i suše, nesreće koje su još više raspirene odsustvom bilo kakvog istinskog dijaloga kao jedinog sigurnog načina da svet pretvorimo u bolje i srećnije mesto.

O, pozorišni ljudi, izgleda skoro kao da nas je zahvatila oluja i preplavila talogom sumnje i podozrivosti koja nam se približava. Vidljivost je postala gotovo pomračena, naši glasovi nečujni u metežu koji se uzdiže oko nas i preta da nas razdvoji. U stvari, da nije naše duboko ukorenjene vere u dijalog koji se tako jedinstveno manifestuje kroz umetničke forme kao što je pozorište, zbrisala bi nas oluja koja ne bi ostavila ni kamen na kamenu. Zato se moramo suprotstaviti i izazvati sve one koji se nikad ne umore od izazivanja oluje. Moramo im se suprotstaviti ne da bismo ih uništili, već da bismo se uzdigli iznad zagađene atmosfere koja ostaje nakon njihovih oluja. Moramo ujediniti napore i usmeriti ih na prenošenje naše poruke i uspostavljanje prijateljskih veza sa onima koji žele bratstvo među nacijama i narodima.

Mi jesmo obični smrtnici, ali pozorište je večno kao i sam život.

Sultan bin Mohamed Al Kasimi

Njegova visost Šeik dr. Sultan bin Mohamed Al Kasimi, Član Vrhovnog saveta Ujedinjenih Arapskih Emirata, vladar Šardže

Biografija

Obrazovanje: Diplomirao poljoprivrednu mehanizaciju 1971. na Univerzitetu u Kairu, Egipat • Doktor filozofije Univerziteta u Egziteru, 1985. Ujedinjeno Kraljevstvo • Doktor filozofije u oblasti političke geografije Golskog zaliva, 1999. Univerzitet u Daramu, Ujedinjeno Kraljevstvo.

Njegova visost je 1977. postala počasni član Afričkog naučnog instituta, a Univerzitet u Kartumu (Sudan), dodelio mu je počasnu diplomu u oblasti prava (1986.). Mnogobrojni univerziteti dodelili su mu počasne doktorske titule: Univerzitet u Egziteru, Ujedinjeno Kraljevstvo (iz književnosti, 1985.), Univerzitet u Faisalabadu - Pundžab, Pakistan; Istočni naučni institut, Ruska akademija nauka (iz istorije, 1995.); Univerzitet u Danbaru; Islamski univerzitet u Maleziji; Univerzitet u Saut Banku, Ujedinjeno Kraljevstvo; Mak Master iz Kanade (2005.).

Profesionalno iskustvo: Ministar obrazovanja, Ujedinjeni Arapski Emirati (1971- 1972) • Vladar Šardže, Ujedinjeni Arapski Emirati (od 1972.) • Član Vrhovnog saveta Ujedinjenih Arapskih Emirata (od 1972.) • Počasni član Centra za srednjoistočne i islamske studije, Univerzitet u Daramu, Ujedinjeno Kraljevstvo (od 1992.) • Predsednik Univerziteta u Šardži (od 1997.), predsednik Američkog univerziteta u Šardži (od 1997.) • Počasni predsednik Grada Šardže za humanitarnu službu (od 1998.) • Gostujući profesor na Univerzitetu u Egziteru (od 1998.) • Predsednik, Počasni savet, Svetska univerzitetska služba (WUS) (od 1998.) • Profesor Moderne istorije Golskog zaliva na Univerzitetu u Šardži (od 1999.) • Počasni predsednik Egipatske asocijacije za studije istorije (od 2001.).

Odlikovanja i počasti: Nagrada Instituta za istraživanje istorije islama, umetnosti i kulture (Istanbul) u saradnji sa organizacijom Islamskog seminara za očuvanje kulturnog nasleđa i podsticanje obrazovanja; odlikovanje Islamske obrazovne, naučne i kulturne organizacije (ISESCO); odlikovanje kralja Faisala za Islam i Muslimane 2002; zlatna medalja za arapsku kulturu (Arapska asocijacija za obrazovanje, kulturu i nauku).

Njegova visost odlikovana je francuskom titulom *Commandeur des Arts et des Lettres* za umetnost i književnost, kao i Ordenom Legije časti 2003. Iste godine primio je medalju za Ljudska prava (UNESCO) za zasluge u oblasti obrazovanja. Bio je počasni gost na 10. Al Karin kulturnom festivalu u Kuvajtu, januara 2004. Njegova visost je 2004. postala član Društva Nacionalne geografije, kao znak priznavanja zasluga za širenje znanja iz geografije i promovisanja istraživanja u okviru ove institucije koja je priznata poveljom 1888.

Radovi: *Omansko-francuski odnosi* (1715-1905) (arapski/francuski/engleski) • *Povratak Holaka* (arapski, engleski, nemački, ruski) • *Dnevnik Dejvida Setona u Golskom zalivu* (1800-1809) (arapski/engleski) • *Beli šeik* (arapski, engleski, ruski, nemački, francuski, danski, španski) • *Džon Malkolm i britanska trgovinska baza u Golskom zalivu* (arapski/engleski) • *Arapsko-omanska dokumenta u Francuskom arhivskom centru* (arapski) • *Mit o arapskom piratstvu u Golskom zalivu* (engleski) • *Pisma somaljskih lidera šeiku Sultanu Bin Sakr Al Kasimiju*, 1837. (arapski) • *Golski zaliv na istorijskim kartama: Vol-1 (1493-1931); Vol-2 (1478-1861)* (engleski) • *Britanska okupacija Adena* (arapski) • *Podela Omanskog carstva* (1856-1862) (arapski) • *Princ buntovnik* (arapski, nemački, francuski) • *Slučaj* (arapski, ruski, španski, nemački) • *Borba sila za prevlast i trgovinu u Golskom zalivu* (engleski) • *Ibn Majid* (arapski, ruski, španski) • *Stvarnost* (arapski, ruski) • *Urođena predrasuda* (arapski, ruski, španski)

APSOLUTNI VILSON

Bob Wilson (Foto: Vesna Pavlović)

Na ovogodišnjem programu FEST-a našla se prava poslastica za ljubitelje pozorišta. Reč je o dokumentarnom filmu "Apsolutni Wilson", koji je posvećen pozorišnom magu Robertu Bobu Wilsonu.

Bezuslovna minimalistička estetika Roberta Wilsona stavlja svoj pečat na međunarodno pozorište i operu skoro četrdeset godina. Pod uticajem koreografa kao što su Georg Balanšin, Mersi Kaningam i Marta Grejem, i slikara apstraktnog realizma iz pedesetih, Wilson je stvorio sopstveni, nepogrešivi vizuelni jezik. Rediteljka Katarina Oto-

Bernštajn je pratila Wilsona kamerom pet godina kako bi snimila ovaj film. Središte njenog interesovanja nisu samo njegove čuvene predstave. Po prvi put pred kamerama, Robert Wilson razgovara i o svojoj biografiji. Govori o svom detinjstvu i porodici, o odrastanju u malom mestu Vako u rasističkom Teksasu, o teškoćama sa govorom i problemima sa učenjem, o tome kako je zbog toga bio povučen u školi, kako se nije osećao delom svoje porodice te je već tada pravio sopstveni svet. Već od ovih dana impresije koje je upijao, postaju delovi njegovih predstava. Autorka filma će tokom celog

filma nalaziti paralele stvarnih dešavanja i scena u predstavama. Sliku Wilsonove majke koja sedi videćemo u predstavi "Madam Baterflaj". Vidni su uticaji atmosfere crnačkih crkava (posećivao ih sa sinom služavke, prijateljem Lirojem) u kojima je video nadu, pozitivizam, iskrenost ("Iskušenje svetog Antonija")...

Vrlo uticajna za njegov umetnički pečat je bila upravo usporenost sa kojom se borio u detinjstvu. Kako sam kaže, usporavanjem mu se percepcija promenila. Presudno za njegovo formiranje je odlazak u Njujork. Odlasku su prethodili napuštanje studija prava i otkrivanjem da je gej - "Najveće iskustvo je život u Njujorku", kaže Wilson. Počinje da ga zanima ples, svoj rad često ocenjuje više koreografskim no rediteljskim.

Wilsonu je prvo međunarodno priznanje donela "nema opera", u kojoj je prikazao mišljenja u slikama, a ne rečima, "Pogled gluvog", u kojoj je glavnu ulogu igrao njegov usvojeni sin Rejmond, mali gluvonemi crnac kojeg je spasio iz tuče na demonstracijama. U tom trenutku, Wilsona fascinira šta bi bilo da predstava stalno traje, pa počinje na radu sedmodnevne predstave u Iranu. Međutim, na atinskom aerodromu biva uhapšen zbog posedovanja hašiša... No, dobra strana boravka u zatvoru (zbog vojnog režima, postojala je mogućnost da bude osuđen na 7 godina) je da je imao dovoljno vremena da osmisli predstavu kojom će dočarati stanje sna. Zanimljivo je da je tokom sedam dana

trajanja predstave od 30 učesnika, 28 završilo u bolnici zbog dehidracije.

Treba pomenuti i rad sa Kristoferom Noulsonom, dečkom sa mentalnim oštećenjem. Sa njim je Wilson dekonstruovao jezik, jezik postaje element u njegovim predstavama, takav kakav do tad nije postojao ("Jezik je barijera imaginacije", kaže reditelj)... U predstavi "Pisma kraljice Viktorije", naslovnu ulogu igra njegova baba (ova predstava je gostovala na Bitefu 1974). I onda nastaje prekretnica sa "Ajnštajnom na plaži" (Bitef 1976). Hteo je da se igra u Metropolitan operi - posle jurnjave za novcem, ubeđivanjem rukovodstva Opere, dozvoljeno mu je da iznajmi prostor u nedelju! Jedni do drugih su sedeli oni koji su kupili karte od 2 i od 200 dolara. Takođe, izdvojen je i rad na mjuziklu "Crni jahat", koji je nastao u saradnji sa Tomom Vejtsonom i piscem Vilijemom Borouzom. Wilson je ovim izvođenjem ostvario san da dopre do široke publike bez kompromisa.

Ovaj pogled u život i rad pozorišnog umetnika Roberta Wilsona upotpunjen je

mnogim izjavama njegovih prijatelja i najbližih saradnika. O njemu u filmu govore i Dejvid Birn ("Wilsonove predstave čine 99% ostalih predstava beznačajno staromodnim"), Suzan Zontag, kompozitor Filip Glas, operna pevačica Džesi Norman, kao i bivši kreativni direktor Pariske operne kuće, Šarl Fabius i mnogi drugi. Po rečima njegovog asistenta, Wilson je čovek koji se nikada ne odmara, ustaje rano, ide na probe, ukoliko ih nema otpuše u neki grad, da bi uveče izašao i u 2 po ponoći dobio neku genijalnu ideju za novi projekat.

"Ključ pozorišta je biti zadovoljan sobom, siguran, dobro se osećati u svom telu", kaže čovek za koga saradnici i prijatelji tvrde da nikad nije zadovoljan (i sam kaže da često zaboravlja da i drugi učestvuju u stvaranju predstave jer bi on sve na svoj način), da sigurno sam sebe ne razume kao i da nikad neće imati uspeh kakav želi. No, pitanje je da li postoji veći uspeh od onog koji prati Wilsona.

Aleksandra Jakšić

NE VIDIM NIŠTA LEPŠE OD POZORIŠTA

Mlada glumica Teodora Viktorović, rođena je 12.03.1976. u Beogradu. Diplomirala je 2000.g. desetkom u klasi profesorka Mirjane Karanović, na sceni Teatra T. Igrajući u komadu *Beogradski lokvanji*, mladog francuskog pisca. Režirao je Teodorin otac, poznati reditelj Oliver Viktorović, koji na žalost više nije među nama.

Visoka je 162 cm, teška 46 kg. Radila je dva filma, *Virtualna stvarnost* i *Povratak lopova*, nekoliko radio drama. Trenutno je glumica Pan teatra (*Crvenkapa, Alisa, Pepeljuga, Petar Pan, Čarobno kresivo, Začarani princ*). Teodora kaže da je igrati za decu divan osećaj, zapravo najlepši doživljaj je zadovoljiti čistu i iskrenu dušu detinju.

Na naša pitanja odgovorila je ovako:

Rođena sam u umetničkoj porodici. Otac reditelj, deda i tetka glumci, a mama je završila organizaciju. Kako ja da "vidim" nešto lepše od pozorišta?! Polagala sam prijemni ispit u Beogradu i u Novom Sadu. Nisam bila primljena, a onda se otvorila BK akademija, pa sam pokušala i tu. Primljena sam u klasu Mirjane Karanović. Ne mislim da glumci sa državnih fakulteta imaju "povlastice". Svi se bore, a samo najbolji rade, igraju.

Naravno da poznanstva znače, ali ipak rad i, naravno, malo sreće najbolje "rešavaju" stvar. Na audicije ne odlazim jer sam trenutno zadovoljna svojim poslom u Pan teatru. Ne radim slobodne projekte jer nisam osoba koja je sposobna da sama organizuje neki projekat, ali kada bi me "našli" pravi ljudi sigurno bih se upustila u tako nešto i dala sve od sebe da projekat zaživi. Igrala sam i izvan Beograda. Igrom slučaja, zahvaljujući Miodragu Milovanovu našla sam se u Kikindskom pozorištu. Imam divne uspomene i mislim da je svako iskustvo korisno. Koliko se trudiš toliko ćeš i raditi. Tako je u svakoj profesiji.

Osim glume voli?

Volim sport ali gluma je dobila, ona je na prvom mestu.

Preferira?

Pozorište, naravno. To je život, to je sad. Mlad glumac mora da se "naoruža" strpljenjem i da se bori za svoj položaj. Volim svoj posao, nemam drugi izbor i znam da ću postići "nešto".

Posebno voli?

Dečje pozorište, tj. igra za decu je moje carstvo. Tu me ima, tu uživam. Lutke? Nemam iskustva, ali što da ne.

Nadsinhronizacije, reklame?

Radila sam nekoliko crtaća kod Vukotića i to je jedno lepo iskustvo. Zabužno je, a Rade ima oko sebe super ekipu tako da sam uživala. Radila bih i reklame... zavisi od dogovora.

Šta voli da čita, gleda? Omiljene predstave, filmovi, knjige...

Bure baruta predstava, film *Vavilon* i *Viktor, Viktorija*. Čitam i volim Marka Vidojkovića, Srđana Valjarevića.

Uloga koju želi?

Volela bih da odigram Lizu Dulittl, u *Pigmalionu* Bernarda Šoa.

Da li su reditelji i upravnici pozorišta pratili rad vaše klase?

Nisam obraćala pažnju, ali verujem da neki i jesu pogledali po nešto.

Mora li glumac sam da radi na sopstvenom plasmanu?

U današnje vreme ukoliko želiš više, moraš sam sve i da uradiš. Ništa od čekanja.

Da li smo nešto propustili da pitamo, a ti bi htela da kažeš?

Ništa niste propustili. To je to. Hvala.

D. Kosačević

Teodora Viktorović u predstavi *Mala sirena*

PREMIJERE

HITLER I HITLER U ATELJEU 212

Na Velikoj sceni Ateljea 212 premijerno je izvedena predstava *Hitler i Hitler*, po tekstu Konstantina Kostjenka, u režiji Tatjane Mandić Rigonat. O tekstu po kome je urađena predstava, rediteljka kaže: "Konstantin Kostjenko šokantno spaja monstruoznost i duhovitost, i svoju priču o Hitleru i Hitlerima postavlja kao ogledalo zavođenja i nasilja, ne bi li proverio imunološku sliku današnjice u kojoj, na žalost, ni Hitler ni njegove ideje i metode nisu mrtve, već imaju mnogobrojne sledbenike širom planete."

Hitlera tumači Goran Jevtić, a u ostalim ulogama nastupaju Radmila Tomović, Bojan Žirović, Goran Daničić, Erol Kadić, Vlastimir Velisavljević i Aleksandra Jančković.

BEZ MASKE U PODRUMU

U Teatru u podrumu Ateljea 212 premijerno je izveden komad *Bez maske* Saše Večanskog, u režiji Marka Manojlovića. U priči o dva klova, Pepu i Depu, koji ostaju bez posla, skidaju kostime i ne znaju kako i kuda dalje, učestvuju: Mihajlo Janketić, Nebojša Ilić, Renata Ulmanski, Mira Peić Armenulić i Petar Mihailović.

'HANDLE WITH GREAT CARE' U BDP

Za 29. mart zakazana je nova premijera u BDP! U pitanju je predstava *Handle with great care*, autorska predstava Dalije Aćin koja se na neobičan, sugestiv i imaginaran način bavi fenomenom sećanja. Igra se na Novoj sceni.

M.J.

Ivan Ivanov

Ivan Ivanov, rođen 24.07.1979. god. u Čačku. Akademiju umetnosti BK završio 2002. sa prosečnom ocenom 9,34 u klasi profesora Branislava-Cige Jerića. Visok je 180 cm, ima 75 kg, kosu i oči braon boje. Igrao je do sada, honorarno, u Narodnom pozorištu, Ateljeu 212, BDP, CZKD, PBB, Učestvovao na BITEF-u, BELEF-u, Sterijinom pozorju, snimio seriju "Jelena" itd.

Od 25 pomuđenih pitanja izabrao je da odgovori na sledeća:

Da li mladi iz umetničkih porodica imaju veće šanse, ili možda veće imaju šanse "politički povezani"? Misliš da su "veze i poznanstva" važni u poslu?

Naravno da takvi imaju više šanse i da su veze za proboj do posla bitne. Bilo bi zanimljivo napraviti statistiku učešća dece poznatih i politički podobnih u kulturnom i javnom životu. To je skandal i treba se boriti, ali svakako ne protiv njih, jer njih je uvek bilo i biće ih, već za sebe, za svoju priliku i šansu. Kako ćemo podići umetnost i kulturu na viši nivo kad mediokritete i osrednjost proglašavamo vrhunskim umetnicima? Nije problem u tim privilegovanim ljudima već u onima koji ih kuju u zvezde i koji stvaraju iskrivljen sistem vrednosti i nije istina da o ukusima ne treba raspravljati. Još kako treba raspravljati o ukusima, da ne bi prešli u neukus.

Da li si pristalica audicija i da li odlaziš na njih?

Jesam pristalica audicija. Za mladog glumca to je retka prilika da pokaže šta zna i ume. Ali je ona i svojevrsna farsa. Mnoge su audicije završene i pre nego što su počele. Strah me je da ima malo onih koji na audicijama umeju da pogledaju glumca, da gledaju i da vide, a još je manje onih koji imaju strpljenja i želje da traže onu iskru u oku mladog glumca. Poseban problem je to što je audicija danas u Srbiji najstrožije čuvana tajna. Audicija je u našem poslu ono što je tender u privredi. Znači javni poziv. A kako on može da bude javni poziv kad o njemu ne zna niko, ili vrlo mali broj brižno odabranih glumaca. Time se treba pozabaviti. Te informacije moraju biti javne.

Da li se približavamo "američkom snu" gde se mladi (a i stariji) glumci have kelnernisanjem ili drugim poslovima, godinama dok "čekaju šansu"?

Mi smo odavno u "američkom snu". Samo što je taj san više noćna mora. Dobar deo mojih kolega je duboko u tom snu i vape da se probude. Naravno da čovek mora da živi od nečega i da nešto jede do sledeće audicije. Nije sramota raditi bilo šta da bi se vera u uspeh hranila i došlo do određenog cilja. Sramota je kad neko iznad nas, neko ko donosi odluke, gleda kako mu najtalentovanija deca gladuju i mole za posao. Meni je neshvatljivo da toliko mladih moli za posao, ne samo glumci već svi mladi, da mole da pomognu i sebi i svojoj državi, koja je još i ne-

AMERIČKI SAN JE, KOD NAS, NOĆNA MORA

razvijena, a da sa druge strane nema nikakvog odgovora, nikakvog rešenja. I kultura je nacionalni interes!

Da li bi, kad već prelazimo na zapadni sistem, bilo dobro da imamo i menadžerske agencije (menadžere) koje bi se bavile pronalazanjem poslova uz odgovarajući procenat i da li bi ti voleo da imaš svog agenta?

Ja nisam čuo da mi prelazimo na neki zapadni sistem. Nisu mi još javili. Naravno da nam trebaju agencije, agenti, skauti, kasting menadžeri itd. To je sistem koji je već oprobano i koji očigledno funkcioniše na zapadu. Ne znam šta se čeka? Verovatno čekamo da nam neko dođe pa da nam sve to sažvaće i objasni, pošto mi nikad ništa ne kapiramo i ništa ne možemo sami. Da bi sve to moglo da se stvori preduslov je ozbiljna i veća produkcija, tržište, ponuda i potražnja. Koliko se godišnje finansira predstava, filmova, a koliko se od toga vrati para, tj. zaradi? Koliko Beograd, grad od 2 miliona stanovnika, ima pozorišta? Četiri po? A mladih glumaca? Svake godine izlazi minimum 50 novih mladih glumaca! To su problemi koji moraju da se rešavaju, a ne da se čuti o njima!

Da li bi igrao u pozorištima za decu, reklamama, radiju, vodio programe?

Naravno da bih, kao i većina mojih kolega, voleo da se isprobam u svim vrstama scenskih delatnosti ili drugih delatnosti koje su bliske glumi. Ta raznovrsnost i sloboda odabira i pokušaja nam pomaže da bolje upoznamo sebe, svoj duh i telo (kao instrument). Samo tako, uz pomoć pokušaja, možemo saznati u čemu sebe možemo dati više i kvalitetnije. Mlad čovek mora dobiti priliku da sebe proba, pa i da pogreši. Moramo imati pravo na grešku, a da zbog toga profesionalno "ne poginemo". Žao mi je što takvih prilika nema više i za sve kolege, jer samo tako celu stvar možemo dići na jedan viši nivo i dobiti pravi kvalitet u kulturi i umetnosti.

Jesu li reditelji i upravnici pratili rad tvoje klase?

Vrlo slabo su posećivali naše kolokvijume, ispите i diplomski ispit. Ono malo ljudi iz posla koji su nas, da kažemo pratili, su bili bliski prijatelji profesora i

asistenta koji inače nisu imali bog zna kakav uticaj da bi pomogli. Dobrim delom se na naše ispите nije dolazilo i zbog toga što smo sa zloglasne akademije BK. Po njihovim rečima mi smo došli tu da za pare kupimo diplome glumaca, što za našu klasu i mnoge druge nikako ne može da se kaže, jer smo radili kao mravi, bili redovni na predavanjima i lukavo smo se trudili da "pokrademo" što više znanja od profesora koji inače predaju i na FDU. Žao mi je što dosta talentovanih ljudi ispašta zbog tih predrasuda. Ima tu dosta talentovanih kolega i boraca koji će morati da plate danak nečijih predrasuda i straha od konkurencije. Naravno da ima i onih zalutalih, kao i svuda, ali ne možemo nekome oduzeti slobodu da nešto u životu pokuša da uradi.

Šta smo propustili da pitamo, a ti bi želeo da kažeš?

Kao mladom glumcu nedostaje mi institucija u kojoj bih mogao nesmetano da razmenjujem informacije i iskustva sa svim svojim mladim kolegama, da stvaramo umetnost nezavisno od političkog, klasnog, rasnog, polnog, verskog ili bilo kakvog drugog uticaja. Da na jednom mestu ideje prepliću mladi reditelji, glumci, dramaturzi, muzičari, kostimografi, scenografi i drugi. Da nam dođu mlade kolege iz inostranstva i da mi idemo kod njih. Da ovaj kulturni prostor dobije jedan novi, ne zaraženi inkubator ideja i rasadnik talenata kakav retko ko ima. To je moj san, a verujem i dobrog dela mojih mladih kolega. Pomozite nam da ga odsanjamo!

Zanimljivo je da si u pokušaju da izbegneš sve vrste diskriminacija, verske, polne, političke, rasne, klasne... gotovo zapao u dobru diskriminaciju. Zašto samo mladi? Zar ne bi imao ništa da razmeniš, naučiš, proveriš, stvoriš... i sa nekom drugom generacijom?

Naravno da bih. Pretpostavljamo da se ovo desilo baš zato što se mladi ljudi osećaju osujećenima i izgleda im da, ako misle da uđu u Život, moraju to da urade frontalno. Što je možda i tačno... Ali je sigurno tačno da niko ne može, čak i da hoće, da ostvari snove nekog drugog... To svako mora sam... ili sa nekim ko sanja slično...

M. Dragaš

EVROPSKA BAŠTINA STIŽE U BEOGRAD BRODOM

Septembra ove, 2007. godine, tačnije osmog i devetog, na Dunavski kej u Beogradu će pristati luksuzan brod amsterdamske kompanije „Bonaventura Cruises“, gospodina Hermana Kranenberga. Kao pre nekoliko godina po Mediteranu, kada je rumunski ratni brod „Konstanca“ obišao dvadeset četiri zemlje, spajajući naš „tečni kontinent“, Mediteran, u misiji mira, Internacionalni institut za mediteransko pozorište /IITM/ svojom novom ODISEJOM, ovoga puta po Dunavu, izvršiće još jednom misiju orga-

nizovanja interkulturalnog festivala, ovoga puta muzičko scenskog.

Tada, 2001. i 2003. godine, „Premijera“ je takođe izvestila svoje čitaoce o „brodu o kome sanjaju pesnici“ na Mediteranu. Danas, početkom marta 2007., imamo već sasvim konkretan plan plovidbe novog broda, u novoj ODISEJI, po Dunavu.

DUNAVSKA ODISEJA /Odyssee de Danube/ je takođe neka vrsta fešte, festivala. Na brodu koji i inače krstari ovom divnom rekom, u sedamdeset tri kabine,

biće umetnici i predstavnici zemalja koje će, ove, 2007. godine, učestvovati u projektu: Austrija, Slovačka, Mađarska, Srbija, Bugarska i Rumunija. Dunav je reka koja spaja različite kulture i raznorodne narode koji, samim tim što su na njegovoj obali, imaju zajedničku kulturu - podunavsku. Ta žila kucavica Evrope, Dunav, u ovoj Odiseji spojiće centar starog kontinenta sa Mediteranom, pa u njoj učestvuju i zemlje koje su daleko od ove reke - Francuska, Španija, Portugalija, Albanija, Italija, Maroko, Tunis, Egipat...

U januaru mesecu, pre nekoliko nedelja, Komitet za pilotazu Odiseje 2007. sastao se u francuskom gradu Marseju, sa kojim su Srbi podelili tragičan događaj - ubistvo Aleksandra Prvog Karađorđevića, oktobra 1934. Ovoga puta, Marsej je Srbima bio luka u kojoj se stvarao san koji će obeležiti, bijenalno, čitav dvadeset prvi vek - nastajao je program DUNAVSKE ODISEJE, onaj njegov najplemenitiji deo, samo srce misije. Luis Delgado /na slici levo, sa Hoze Monleonom, direktorom IITMa i Rišarom Martenom, kapetanom Odiseje, a u društvu sa ministrom kulture Španije/ pokušaće da, od muzičara svih zemalja sa dunavske obale, sastavi orkestar i komponuje muziku koja će predstavljati sve nas, različite, podeljene, razvrstane na Evropu i one druge - ovoga puta u istoj iluziji, da je muzika jedinstvena i svačija. Pri tom, Dunav i sam nosi, posle Štrausa, na primer, ideju muzike i talasanja u svakom smislu.

U Marseju, dakle, u Teatru Turski, kome je direktor glumac i reditelj Rišar Marten, kapetan misije, gde je i sedište projekta, sastalo se društvo sanjara i Odiseja nove plovidbe: Marten, kao predstavnik francuske mreže IITMa, gospodin Kranenberg, vlasnik broda, Holandanin, Nikolaj Iškov, koordinator Odiseje za Bugarsku, glumac, Silvia Durkanova, pomoćnica Ministra za spoljne poslove Slovačke, u ime te zemlje, vaš izveštač, kao koordinator za Srbiju, Dragana Zeljković, član vlade našeg grada, zadužena za kulturu, Mirča Diakon, direktor teatra Notara iz Bukurešta, koordinator za Rumuniju, Pjero Bordin, reditelj, odgovoran za Austriju, Katrin Kis, psihijatar /!/, koja organizuje projekat u Mađarskoj /vlasnica, zapravo agencije „Mnemosina“, koja organizuje umetničke projekte/, kao i mnogo saradnika koji će biti na brodu, iz zemalja van dunavske regije... Do duboko u noć se diskutovalo o divnim temama /programu, koji podrazumeva i maraton pesnika, susret pesnika i političara, projekat susretanja dece na brodu, pozorišni

program u luci.../, kao i onim bolnim - koliko ODISEJA košta, da li će Fondacija Ane Lind dati lovu i da li će gradovi učesnici moći da plate učešće u njoj.

Dogovor je pao da se u februaru, isto društvo sastane u španskom gradu Kaseresu, prekrasnoj koti u španskoj provinciji Estramadura, Prestonici evropske kulture 2016. godine. Taj grad evropske kulturne baštine, Uneskov grad, gotovo na portugalskoj granici, odabrao je Hoze Monleon, direktor IITMa, zbog njegovog značaja za evropsku kulturu, kao i zbog mnoštva škola koje će učestvovati u ODISEJI po Dunavu. Osim ovog povoda, u Kaseresu, koji živi svojim muzikalnim renesansnim životom, kako se vidi i na fotografiji koju je vaš koordinator snimio za Premijeru, Monleon je u Kaseresu održao i susrete Inb Arabi i Al Mutamid, posvećene preplitanju španske i marokanske kulture, prisutne vekovima u Španiji, kao kultura Turaka kod nas.

Luis Delgado je dugo govorio o mogućnosti da se muzika spoji sa svim melosima obala Dunava. Rišar Marten je sanjao o kulturnoj auri koju će brod doneti u svaku luku. Hoze Monleon je tražio konkretne predloge i ozbiljnost projekta, upozoravajući neprestano da nismo na „kulturalnom turističkom putovanju“ i da je pred nama žestok zadatak. Ovoga puta, zasedanju je prisustvovao i Vladimir Jevtović, inače šef srpskog IITMa, koji je dugo i veoma zanimljivo govorio o festivalu pozorišnih škola Evrope, „Maslina“, koji će se, dok brod IITMa bude u beogradskoj luci, održati u Milanu.

Plovidba je, zapravo, već započela. Dragana Zeljković je izvestila Komitet za pilotazu DUNAVSKE ODISEJE da će se, srećom, ovaj projekat poklopiiti kod nas sa Danima evropske kulturne baštine, posvećenim reci, kojima smo mi, Srbija, organizator. Tako, brod Evropskog saveta i IITMA, sa našim trubačem iz filma „Guča“ u orkestru, uploviće u jedan već pripremljen kulturni ambijent, u velelepni doček koji će, na Dunavskom keju, prirediti Nebojša Bradić, autor ovoga programa. Sedište DUNAVSKE ODISEJE biće u Beogradskom dramskom pozorištu i Komitet za pilotazu će se tu i sastati 17. i 18. marta. Velika je mogućnost da će program sa broda, autobusima, otplovati no Niša, gde će, u čast 120. godišnjice tamošnjeg Narodnog pozorišta, prikazati spektakl na obalama Nišave!

Sve ostalo je za sada tajna. Jer, Dunav je divna, slikovita, plava, metaforična reka, ali tajnovita i nepredvidiva u svom toku. Zašto bi njena ODISEJA bila drugačija?

Dragana Bošković

PRAŠKO KVADRIJENALE

Ove godine, Prag će, u intervalu od 14 - 24. juna obeležiti 40. godina postojanja Praškog kvadrijenala (PQ) i njegovo 11. izdanje. Očekuje se više od 60 zemalja učesnika. Značaj Praškog kvadrijenala ogleda se u pokroviteljstvu ove izložbe od strane Predsednika Češke Republike i stalnoj podršci UNESKO-a, kao i rastućim interesovanjem pojedinačnih zemalja za učestvovanjem. Praško kvadrijenale je jedina izložba te veličine i značaja u svetu koja se bavi savremenim scenskim dizajnom, pozorišnom arhitekturom i tehnologijom.

Nastup Srbije na Praškom kvadrijenalu organizuje YUSTAT, Centar za scensku umetnost i tehnologiju iz Beograda, a na poziv i uz podršku Pozorišnog instituta iz Praga i OISTAT-a, u partnerstvu sa Belef centrom i Bitefom.

Kao organizator Bijenala scenskog dizajna, najznačajnije izložbe u regionu koja se bavi vrednovanjem rezultata scenografa, kostimografa, dizajnera svetla i zvuka, grafičkih dizajnera, pozorišnih arhitekata, tehnologa i tehničara, YUSTAT ima za cilj da na iskustvima Bijenala uspešno predstavi rezultate naše sredine. U okviru ove selekcije će biti predstavljen Beograd kao „grad-pozornica“ i kao „grad-scena“.

Prilikom učestvovanja na Praškom kvadrijenalu imaju studenti svih fakulteta u Srbiji koji su pozvani putem javnog konkursa. Postavka u selekciji studentskih radova treba da bude izrađena kao specifična zajednička instalacija, nastala tokom narednih meseci radom nekoliko stotina studenata usmerenih ka dramskoj, likovnoj i primenjenoj umetnosti, muzici, arhitekturi i svim drugim oblastima koje dodiruju fenomene scenskog i sceničnog.

Nakon Praga, postavka Srbije moći će da se pogleda i u Beogradu u okviru Beogradskog letnjeg festivala i BITEF-a.

M.J.

ČIKAGO OTVARA STERIJINO POZORJE

FESTIVALI

52. Sterijino pozorje održaće se u Novom Sadu od 26. maja do 4. juna.

Po proširenom konceptu koji podrazumeva i domaće i strane tekstove (ali u izvođenju domaćih pozorišta), izabrano je devet predstava, a tri u selekciji „Krugovi“ (inostrane predstave). Predstave je ove godine prvi put birao tročlani selektorski tim u kojem su uz dosadašnjeg selektora i umetničkog direktora Pozorja, Ivana Medenicu, i direktor ove institucije, Miroslav Miki Radonjić, i njegov pomoćnik Mirjana Markovinović.

Prvi put u istoriji Pozorja, u takmičarskoj selekciji našao se jedan mjuzikl - *Čikago* (Pozorište na Terazijama). Ostale predstave koje ćemo videti su: *Nahod Simeon*, (SNP), *Cirkus istorija* (Bitef-JDP), *Sam kraj sveta* (Malo pozorište „Duško Radović“), *Emma* (NP Subotica), *Pred penzijom* (JDP), *Ujkin san* i *Ja ili neko drugi* (SNP) i *Odumiranje* (Atelje 212).

U programu „Krugovi“ koji problematizuje nama bliske fenomene frustracija malih nacija koje su nekad bile deo većih zajednica su: *Madagaskar* (Litvanija) *Fragile* (SMG Ljubljana) i *Sing (et) and Be Merry* (Belgija). U ovoj selekciji najverovatnije će se naći još jedna predstava, najavljeno je u pozorju, a biće naknadno objavljeno.

U čast nagrađenih biće izvedena je predstava *Jedan poremećen dan* Pozorišta „Bora Stanković“ iz Vranja.

S.M.

RAD, RAD I REZULTAT NEĆE IZOSTATI

Ime i prezime: Milijana Makević
 Rođena: 01.05.1983./Šabac
 Obrazovanje: AU u Novom Sadu, klasa profesora Bora Draškovića
 Visina/težina/boja kose/očiju: 175cm /60kg/smeđa/zelene
 Dosadašnji angažman: *Pokondirena tikva* u SNP-u; *Balkanski špijun, Mračna komedija, Klopka, Staklena mezažerija, Poslednja smrt Frenkija Suzice* i *Važno je zvati se Ernest* u NP Sombor. Opširnije na sajtu www.milijanamakevic.com

Dragocenom smatram i radionicu Roberta Raponje, zbog zanimljivog pristupa glumi, rada na monolozima i rada sa glumcima koje do tada nisam poznavala.

Zašto si odabrala glumu?

Izabrala sam je jer sam sigurna da je to posao kojim JA treba da se bavim.

Kako si prošla prijemni?

Nisam imala priliku da završim srednju školu jer sam akademiju upisala posle drugog razreda srednje škole, iz prvog puta.

Da li si pristalica audicija i da li odlaziš na njih?

Audicije su odlična stvar. Odlazim na njih i mislim da bi stalno trebalo da postoje. Ono što je problem je rezultat audicije... Uloge obično dobiju glumci koji se ni ne pojave na audiciji, pa se onda pitam zašto se audicije uopšte i organizuju...

Da li bi išla da igraš u nekom manjem gradu i pod kojim uslovima?

Nije mi problem da radim u malom gradu. Član sam ansambla Narodnog pozorišta u Somboru od 2005. godine.

Da li preferiraš pozorište, televiziju ili film?

U pozorištu sam mnogo više radila nego na filmu, ali bih želela da se sada desi preokret.

Da li se približavamo "američkom snu" u kojem mladi i stari glumci dok "čekaju šansu" kelnerišu i rade neke druge poslove?

Od kako sam završila AU radim u pozorištu i, što je bitno, napredujem... Ne mogu da se žalim, posla uvek ima...

Da li bi igrala u reklami?

Zavisi šta se reklamira, ali mi je uvek tužno kada vidim glumce u reklamama, mislim da se to moglo raditi i bez Akademije. I poražavajuće je kada glumca prepoznaju iz reklame, a on iza sebe ima dosta uloga zbog kojih bi trebalo da ga poštuju.

Šta čitaš i gledaš?

Trenutno čitam i preporučujem knjigu "Čitač" Bernharda Slinka i film "Apokalipto" Mela Gibsona.

Je li teže glumicama nego glumcima?

Do sada nisam imala nekih poteškoća.

Da li mlad glumac mora sam da radi na svom plasmanu ili je dovoljno da čeka da ga pozovu?

Moj savet mladima glumcima je samo da rade, rade i rade. I rezultat neće izostati. Iako su "veze i poznanstva" lakši put, najbolje je da do cilja dođeš sam. Tad nećeš sumnjati u sebe.

S.Miletić

Milijana Makević (Foto: B. Lučić)

Andrea Lazić

Kakva je perspektiva danas, u Srbiji, kada su u pitanju tv reditelji? Kako pronaći posao, ostati, ili otići, dileme su mnogih mladih obrazovanih ljudi koji su diplomirali na umetničkim akademijama. O svemu ovome razgovarali smo sa Andreom Lazić koja je nedavno diplomirala na Akademiji BK.

Zašto ste se opredelili baš za tv režiju i kakvi su Vaši utisci nakon završenih studija? Da li ste zadovoljni stečenim znanjem?

Mislim da je televizija opasno oružje koje upravlja sveću širokog auditorijuma, jer televiziju gledaju ljudi svih godina i obrazovanja. U današnje vreme mediji diktiraju sve, od mode do načina razmišljanja i pogleda na svet, i zato je jako bitno ko rukovodi televizijom kao medijem i ko kontroliše šta ide u program. Nažalost, kod nas je kvalitet tv programa prilagođen najnižem intelektualnom nivou stanovništva i kao takav, prosto uslovljava da se kriterijumi gledalaca još više spuste. Televizija u našoj zemlji nije umetnost nego biznis, ali ja verujem da će mladi reditelji uspeti da utiču na kvalitet i sadržaj programa. Lično volim elektronske medije jer su brzi i zahtevaju dinamiku koja kod filma nije moguća. Volim adrenalin koji osećam kada uđem u reportažna kola i kre-

REDITELJ JE UVEK KRIV ZA SVE, I DOBRO I LOŠE

ne prenos. Taj osećaj je nezamenjiv. Takođe, veliki broj projekata i brzina kojom oni moraju da se završe je nešto što odgovara mom temperamentu. Moja akademija (BK) jedina u Evropi ima odvojen odsek za TV režiju, što je jako dobro jer se televizija značajno razlikuje od filma, i u umetničkom izrazu i jeziku, kao i u načinu rada. Akademija vam daje odlično poznavanje teorije vizuelnih medija, ali vam i stavljanjem u situaciju snimanja različitih žanrova omogućava da saznate šta vam najviše leži i gde ste najtanj. Prvo što su nas naučili na akademiji je da je reditelj uvek kriv za sve, i dobro i loše. To je vrlo odgovoran posao jer svi očekuju od reditelja da ima odgovor na svako pitanje. Akademija vam daje samopouzdanje i osećaj sigurnosti, a ipak ostavlja potpunu slobodu da raširite krila kreativnosti dok vas profesionalci vode i usmeravaju.

Kakav je bio odnos profesora prema studentima u kreativnom smislu, recimo, koliko je Elčić kao šef katedre uspeo da svojim znanjem utiče na kreativnost studenata? Na čemu ste diplomirali i kako je komisija reagovala, šta je Elčić rekao?

Na prijemnom ispitu postoji nešto što se zove 'bombardovanje instinkta' i 'mentalna vizuelizacija'. Profesori daju dramsku situaciju kao primer na osnovu koga studenti nude moguća vizuelna rešenja. Kreativnost je presudna da biste bili primljeni na Akademiju. Od prvog dana su nas učili da sanjamo i dopustimo instinktima da nas vode. Profesor Elčić je poštovao poetiku i umetnički izraz svakog studenta, što je jako važno u procesu formiranja mladog umetnika. Nikada nas nisu 'udarali po prstim' niti tražili od nas da se usmerimo samo na jedan dramski princip. Mene je oduvek zanimalo rad na kamerama u sistemu, kako snimanje serija tako i živi prenos na televiziji koji se snima sa desetak kamera. Iz tog razloga sam odlučila da diplomiram na TV teatru, odnosno seriji snimljenih predstava na RTS-u, koje u TV adaptaciji postaju novi žanr, između pozorišta i televizije. Snimila sam predstavu *Kako je divan taj prizor* pozorišta 'Ogledalo', u režiji Ljube Tadića. To je jedna eksperimentalna predstava o Ni-

koli Tesli, postavljena u situaciju šahovske partije. Za TV adaptaciju je bila izuzetno atraktivna i izazovna jer nije klasična u pozorišnom smislu, i veoma je dinamična. Koristili smo 6 kamera i far šine, i snimili je jedan na jedan, što znači direktno miksovali sliku u reportažnim kolima, bez prekidanja i ponavljanja. Prvi put je neko na Akademiji diplomirao sa ovakvim TV prenosom, i komisija na mom diplomskom je bila zatečena mojom odlukom da se uhvatim u koštac sa tako zahtevnim projektom. Obično diplomski radovi traju do pola sata, moj je trajao preko sat, a snimila sam i making of-film o snimanju predstave. Profesor Elčić je naročito bio zadovoljan mojim osećajem za ritam jer je predstava puna scenog pokreta, koje sam zahvaljujući velikom broju kamera uspela da ispratim.

Kakvi su utisci o prvom poslu na RTS-u, tv teatru, kako ste saradivali sa ekipom, da li ste imali tremu?

Bila sam jako uzbuđena pre snimanja 'Prizora'. Nije lako istupiti kao mlad reditelj pred ekipu od preko 30 profesionalaca koji svoj posao rade jako dugo i očekuju da im budete šef i autoritet. Posle snimanja sam jedva izašla iz reportažnih kola jer sam sve vreme bila jako koncentrisana. Ekipa je bila fantastična i njihovo iskustvo i profesionalnost su mi mnogo pomogli. Važno je za mladog reditelja da radi sa već uhodanom ekipom.

Uspeli ste da položite prijemni ispit na veoma prestižnoj filmskoj školi u Londonu. Kakve su mogućnosti mladih ljudi da se školuju u inostranstvu, s obzirom na skupe školarine? Pretpostavljam da ste gledali njihove tv kanale tokom horavka, pa nam napravite malo poređenje naše i engleske tv?

Primljena sam na masters studije u Londonu, na London Film School, jednoj prestižnoj školi za vizuelnu umetnost koja se nalazi u centru Londona, u umetničkom kvartu koji se zove Kovent garden. Taj odsek se zove 'Filmmaking' i obuhvata sve filmske žanrove. Kada sam se prijavila i odnela svoje radove sa akademije, profesor sa te škole mi je rekao: 'Ali Vi već jeste reditelj, da li ste sigurni da Vam je ova škola potrebna?', zato što po zapadnom sistemu više niko ne studij-

ra režiju 4 već samo 2. godine, tako da je naše znanje posle akademije ekvivalentno znanju studenata koji su završili magistarske studije negde na Zapadu. Međutim, ta škola koja traje 2 godine i otvara vrata engleske filmske industrije, košta preko 60 000 evra, što je nekome iz naše zemlje nemoguće da finansira, a Ministarstvo prosvete i sporta uopšte ne daje stipendije za umetničke fakultete. Mislim da je za jednu zemlju sramotno što je mnogo mladih ljudi primljeno na prestižne fakultete u svetu, a vlada ne želi da pomogne u finansiranju studija.

Engleska televizija predstavlja vrh TV produkcije u svetu, i meni je od prvog dana studija cilj da jednom radim serije i tv filmove na Kanalu 4 ili BBC televiziji. Program engleske televizije je jako kvalitetan, ima mnogo serijskog i filmskog programa koji proizvode same televizije, a programom dominiraju dokumentarne serije, popularne reality show emisije i muzičko-revijalni program. Visoka produkcija i ogromni budžeti su nešto što reditelju omogućava da svoje snove pretvori u stvarnost, i to je nešto čemu ja težim i čemu se svim srcem nadam. Moja velika strast pored igranog programa su muzički spotovi, obožavam spoj audio i vizuelnog i strašno me čini srećnom kada vidim da sam u gledaocima izazvala neku burnu reakciju. Najgore je kada publika ostane ravnodušna.

Kako ste u okviru svoje klase tv reditelja komunicirali tokom studija? Da li Vaše kolege sada imaju nekakve poslove i šta mislite kakve su perspektive mladih reditelja u Srbiji?

Na mojoj klasi je bilo šest momaka i samo dve devojke. Ja sam Akademiju upisala sa nepunih 18 godina, posle tri godine gimnazije. Bila sam daleko najmlađa na klasi, tako da je mene Akademija formirala i kao umetnika i kao ličnost. Mali broj studenata nameće bliskost i odličnu saradnju na klasi. Mi smo sada kao porodica, u svako doba dana i noći znam da mogu da pozovem nekoga sa klase, bilo da se radi o profesionalnom ili ličnom problemu. Umetnici su u stvarnom svetu neprilagođeni, a klasa je jedan nukleus, materica koja vas čuva dok ne ojačate dovoljno da izadete napolje u surovu stvarnost.

Jos jedan od razloga zašto sam upisala baš TV režiju je to što ima puno posla za TV reditelje, s obzirom na to koliko se televizija razvija i postaje interaktivna. Moje kolege sa klase već rade u mnogim privatnim produkcijama i njihove emisije se odavno emituju na televizijama.

Mislim da moje kolege tv reditelji i ja moramo da nametnemo nov umetnički izraz na televiziji, da porušimo tabue i konvencionalne pristupe temama i izborimo se za 'new age' televiziju koja će biti prilagođena interesovanjima mladog intelektualca. I da zapravo na taj način formiramo kolektivnu svest nacije.

Anita Panić

GOSTOVANJA

GOSTI ATELJEA 212

Na Velikoj sceni Ateljea 212 gostovalo je Narodno pozorište iz Tuzle sa komedijom *Tri kralja ili kako hoćete* Viljema Šekspira u režiji zagrebačke rediteljke Nine Kleflin. U ovoj komediji punoj ljubavnih metamorfoza, sreće i razočarenja hedonističkih pučkih likova, učestvuje gotovo celokupan glumački ansambl Tuzlanskog pozorišta.

GOSTI JDP

Gost JDP bilo je Gradsko pozorište iz Jagodine koje je izvelo komediju *Šljiva* po tekstu Predraga Trajkovića u režiji Velimira Mitrovića. Na prošlogodišnjim Danima komedije u Jagodini ova predstava je nagrađena za najbolji tekst. Govori o tome da svaka ideja, ma koliko ona bila nerealna i apsurdna, pronalazi kroz istoriju svoje sledbenike, koji će slepo verovati u nju.

Još jedan gost u JDP bilo je NP iz Užica sa predstavom *Pilad*.

M.J.

PREGLED ŠESTOG MEĐUNARODNOG POZORIŠNOG FESTIVALA "SLAVIJA"

Na šestom međunarodnom pozorišnom festivalu „Slavija“, koji se održao u pozorištu „Slavija“ u Beogradu, od 9. do 16. marta ove godine, prikazano je osam predstava, iz Srbije, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Bugarske, Rumunije i Rusije. Bez obzira na razumljive i dopustive razlike u umetničkom kvalitetu pojedinačnih predstava, festival je bio značajna prilika da se beogradskoj publici predstave pozorišta iz regiona i šire, posebno imajući u vidu činjenicu da pozorišni život u Srbiji ipak karakteriše slabo predstavljanje inostrane produkcije, koje je nepohodno da bi on bio bogatiji i vitalniji.

U poseti kod gospodina Grina

Predstava *U poseti kod gospodina Grina*, prema tekstu Džefa Barona (1997), u režiji Aide Bukvić, a u produkciji zagrebačke grupe "Planet Art" je umereno sentimentalna, komična duodrama koja analizira različite društvene predrasude, i u prvom planu se bavi odbranom ljudskih prava na različitost izbora. Pero Kvrđić igra osamdesetogodišnjeg Jevrejina, gospodina Grina, kome je supruga nedavno umrla, pa on živi sam, neuredno i zapušteno. Luka Dragić oblikuje lik Rosa Gardinera, tridesetogodišnjeg geja kome je sud odredio da jednom nedeljno posećuje Grina, zbog saobraćajne nesreće koju je napravio. Njih dvojica se postepno prijateljuju, što čini radnju ove zanimljive drame. Kvrđić iskreno, uzbudljivo i na momente zaista katarzično predstavlja čoveka koji je ozbiljno rastrzan između tvrdoglavog i

suštinski problematičnog poštovanja tradicionalnih principa, i instinktivne, nezadržive ljubavi prema ćerki, koju odbacuje zbog njene nepropisne udaje. Ove žestoke protivurečnosti ga čine vrlo živim i opipljivim likom; on je istovremeno i tiranin, ali i nežan i brižan otac koga preplavljuje ljubav prema ćerki, koju potiskuje zbog jednog neinteligentnog pridržavanja tradicije.

Problem odnosa između problematičnih društvenih principa i predrasuda, i iskrenih, prirodnih, pa i logičnih osećanja nedvosmisleno je centralan problem ove predstave, jer je imanentan u tri odnosa: između Grina i njegove ćerke, Grina i Rosa, kao i između Rosa i njegovog oca (Ros je u sukobu sa ocem, jer otac ne želi da prihvati i ispoštuje Rosovu homoseksualnost). Dakle, u sve tri relacije instinktivnu ljubav guše predrasude. Ipak, predstava se optimistično završava, sugerirajući pomirenja i postepeno uklanjanje predrasuda. Zbog superiornosti glumaca, odnosno nepretencioznosti koje karakterišu njihovu igru, zagrebačka predstava *U poseti kod gospodina Grina* nije stereotipna ni pamfletska, što je posebno važno napomenuti, jer, kada je reč o ovoj tematici, dakle nekoj vrsti plediranja za poštovanje opštih ljudskih prava, i pozorišna i filmska dela prečesto ostaju u domenu umetnički bezvrednog klišea.

Na dnu

Predstava *Na dnu* u režiji Leva Erenburga, i u izvođenju Malog dramskog teatra iz Sankt Peterburga je jedna samodovoljna glumačka predstava, odnosno, tekst Maksima Gorkog je poslužio kao neka vrsta poligona da glumci pokažu svoju virtuoznost, manje ili više uspešno. Pošto predstavu ne karakteriše namera da se ovaj klasik socijalnog realizma (1902) ozbiljnije rekontekstualizuje i prilagodi današnjem vremenu, što je u principu potrebno da bi on danas bio smisleniji, ona deluje anahrono, predugačka je, i na momente zaista dosadna. Ipak, uzbudljive su pojedine scene koje funkcionišu kao kontrast sveprisutnom užasu, alkoholizmu, bolesti i smrti, gde likovi, puni nade i entuzijazma maštaju o životu posle smrti, i Bogu koji donosi iznenađenje. Ovi monolozi, koje različiti likovi izgovaraju u nekoj vrsti transa su najemotivniji momenti u predstavi. Takođe, između gomile mračnih scena i beživotnog teturanja niza izgubljenih i usamljenih ljudi, stalno se emituju mediteranske šansone iz kojih kipe emocije. U kontekstu dominantnog siromaštva i bede, ove pesme još više ističu činjenicu sumornosti života ovih likova, i istovremeno snažnije izazivaju neku vrstu saosećanja prema njima.

Miriam

Predstava *Miriam* rumunskog pozorišta "Valah" je previše naivno i patetično bavljenje problemom holokausta. Glumci igraju u okvirima jednog površnog, preafektiranog, lažnog realizma. Oni ne biraju suptilniji način da izraze emocije, već previše gestikuliraju, bez ikakve distance prema takvoj transparentnoj igri, zbog čega eventualni smisao u startu iščezava. U predstavi je sasvim nepotrebno uključen i video bim, koji funkcioniše kao "forma radi forme", odnosno integrisan je bez značajnijeg opravdanja. Na primer, bim u jednom trenutku prikazuje radnju u fleš-beku, koja je inače mnogo efektnije mogla da bude prikazana neposredno na sceni. Zatim se u narednoj sceni jedan drugi fleš-bek prikaz ostvaruje neposredno na sceni, bez ikakvog opravdanja različito u odnosu na prethodni prikaz na bimu, što čitavo to korišćenje videa čini sasvim besmislenim. Pri tome je i režija video sekvenci sasvim u domenu banalnog izraza.

Ludilo udvoje

Predstava *Ludilo udvoje*, prema tekstu Ežena Joneska, u režiji Dejana Projkovskog, a u izvođenju Makedonskog narodnog pozorišta iz Skoplja je zanimljiva kombinacija dramskog i kabaretskog izvođenja, pri čemu je karakteriše izvođačka superiornost, sinteza realističkog i stilizovanog izraza, efektni minimalizam i izuzetna poetičnost pojedinih scena.

Polazeći od analize sukoba u porodici, odnosno teškoća u uspostavljanju

harmonije i mira u okvirima braka, predstava se i generalnije bavi problemima odnosa između mira i rata. Dok On (Gorgi Jolevski) i Ona (Iskra Veterova) vode svoje privatne ratove, napolju se vode globalniji i strašniji ratovi, koji se u jednoj sceni predstave vrlo efektno, stilizovano predstavljaju. Tri čoveka stoje iznad ovog para, u rukama drže drvene letve, na kojima piše "puška", u jednom trenutku na njih nišane, a u drugim stilizovano plešu. Ova vrsta stilizacije je uzbudljiva zato što od ove konkretne scenske situacije pravi arhetipsku sliku koja inspiriše na složenije promišljanje njenih značenja, i efekat je daleko provokativniji no što bi bio efekat realističkog rešenja scene. Baveći se odnosom privatnog i javnog, predstava sugerise ideju da privatni i javni, odnosno mikro i makro sukobi imaju suštinski isto poreklo (Sara Kejn je u svojoj prvoj drami *Razneseni* drastičnije, fizički eksplicitnije razradila ovu tezu).

Gospođica Julija

Gospođica Julija reditelja Evgenija Marčelija, u izvođenju Državnog dramskog pozorišta iz Omska je veoma zanimljiva predstava, sa velikim simboličkim potencijalima. Strindbergov tekst, koji važi za značajan programski komad za naturalizam (1888), dosta je redukovan i izmenjen; reditelj je promišljeno i opravdano, i na različite načine uklonio naturalističke osobenosti koje definišu tekst. Glumci u više navrata direktno komuniciraju sa publikom (npr. daju joj tanjire sa hranom da pridrži), na scenu stupaju iz publike, a u predstavi je uključena i grupa od četiri muzičara koja izvodi muziku uz pomoć ogromnih cevi, kojima ritmično lupaju o pod. Ovi bizarni muzičari su na sceni postavljeni izrazito teatralno, groteskno su našminkani, imaju izveštačene gestove i glasove. Njihovi interludiji su reprezentativni za ovu predstavu, u pogledu toga što su iščašeni i iracionalni, i liče na nekakav čudni ritual, što je sve opravdano činjenicom da se radnja predstave dešava uoči Ivan-dana, kada se prema narodnom verovanju otvaraju vrata za magiju i čuda. Izgled scene (Igor Kapitanov) i kostima (Fagilja Seljskaja) je izrazito stilizovan. U prvom delu predstave scenom dominira nameštaj srebrne boje (ogromni ormari, stolovi, stolice), koji u drugom delu mesto ustupa življor kombinaciji crvene i crne boje, koja osim vizualne atraktivnosti simbolički označava strast koja se razvila između protagonista.

Ekatarina Potapova sugestivno igra gospođicu Juliju, kapricioznu, neurotičnu i izgublenu, razapetu između svoje strasti prema slugi Žanu i poštovanju društvenih pravila (u smislu klasne pripadnosti). Vitalij Kišenko oblikuje lik Žana, kao otelotvorenje muškosti; on u nekoliko scena nastupa izuzetno teatralno, plastičnim i prenaplašenim pokretima ispunjava Julijine zahteve (npr. kada joj sipa piće), čime jasno karikira odnos gospodar-sluga, i cinično, fizički komentariše

njen povremeno arogantni stav. Inga Matis igra Kristinu, koja, iako je sluskinja, nikako nije poslušna ni popustljiva, već je hladno nemarna, i takođe cinična prema Julijinom društvenom statusu. I ona u nekoliko scena nastupa namerno veštački, ponaša se teatralno dodvorljivo, i na taj način karikira propisanu poslušnost prema Juliji. Igru svih glumaca karakteriše jedna specifična hladnoća i otuđenost, koja likove efektno čini i univerzalnim tipovima, metaforičkim akterima u jednom neobičnom ljubavnom trouglu.

Ajmo na seks

Na festivalu smo još videli predstave *Ajmo na seks* Crnogorskog narodnog pozorišta iz Podgorice (tekst Valentin Krasnogorov, režija Lidija Dedović), *Koštanu* pozorišta "Bora Stanković" iz Vranja (režija Radoslav Radivojević), i monodramu *Kontrabas*, prema tekstu Patrika Suskinda, u režiji Plamena Markova, a u izvođenju Bugarskog narodnog pozorišta „Ivan Vazov“ iz Sofije. Žiri u sastavu Andrej Moskvina (profesor teatrologije iz Poljske), Radomir Putnik (književnik) i Gradimir Gojer (reditelj), odlučio je da nagradu za najbolju predstavu - statueta „Don Kihot“ - dodeli predstavi *Ludilo udvoje* Makedonskog narodnog pozorišta iz Skoplja.

Ana Tasić

Kontrabas

Koštanu

GOSTOVANJE

SUMNJIVO LICE U SLOVENIJI

Somborsko NP je 7., 8. i 9. marta gostovalo u Gledališću za otroke in mlade u Ljubljani gde se slovenačkoj publici predstavilo sa Nušičevom komedijom *Sumnjivo lice*, u režiji Jagoša Markovića. Sa istom predstavom nastupili su i u Celju, 10. marta.

M.J.

57. Festival profesionalnih pozorišta Vojvodine

JEDANAEST NAJBOLJIH IZ RAVNICE

U Zrenjaninu će se od 16. do 22. aprila ove godine održati 57. Festival profesionalnih pozorišta Vojvodine. Selektor, glumac Radoje Čupić, odabrao je ove predstave: *Tango* (Deže Kostolanji pozorište), *Poslednja smrt Frenkija Suzice* (NP Sombor), *Priča o komunizmu za umobolne* (Novosadsko pozorište), *Frićspil* i *Ema* (NP Subotica).

Čupić je za ovaj festival selektovao i predstavu *Ujkin san* (SNP-a), ali kako ona iz tehničkih razloga ne može biti izvedena u Zrenjaninu, selektor je umesto nje u selekciju uvrstio *Pokondirenu tikvu* (NP Kikinda).

U selekciji predstava za decu gledačemo: *Korak po korak* i *Zimogrožljivi kralj* (NP Toše Jovanović), *Pirati* (Slovačko pozorište Bački Petrovac), *Začarana pahuljica* (Pozorište mladih) i *Tunder ilona es argyelus* (Dečje pozorište Subotica).

Najbolje predstave će izabrati žiri u kojem su: dramaturg Kata Đarmati, umetnički sekretar Sterijinog pozorja Mirjana Markovinović i reditelj Boris Liješević.

S.M.

Poslednja smrt Frenkija Suzice

REALIZAM 1001 NOĆI

Premijera predstave *Madam San Žen*, rađena po tekstu Viktorijena Sandua i Emila Moroa, a u režiji Milice Kralj, održana je 9. marta na Velikoj sceni Narodnog pozorišta RS u Banja Luci. Rediteljka je na scenu izvela 21. glumca, koji su kvalitetno ostvarili poverenu im glumačku kreaciju. Radnja ove komedije smeštena je u vreme Francuske revolucije i Napoleonovog carstva. "U komadu se pojavljuju istorijske ličnosti od kojih je najpoznatiji Napoleon, ali pošto je u pitanju komedija onda su te ličnosti pomerene kako bi bile u skladu sa žanrom. Ne bavimo se nikakvim sociološkim ili društvenim problemima koji su doveli do revolucije, nego se bavimo ljudima i činjenicama, šta se njima desilo dok su prošli taj put", objasnila je Milica Kralj.

NP RS potpisalo je ugovor sa Jugoslovenskom kinotekom kako bi ostvarili posebnu manifestaciju "Pozorište i film" u okviru projekta "Teatroteka", koji je otvoren 19. marta filmom "Gospoda ministarka" u režiji Žorža Skrigina u okviru ciklusa "Srpska drama na filmu". Nakon toga, svakog ponedjeljka na Maloj sceni "Petar Kočić" će se prikazivati svetski i domaći filmovani dramski tekstovi.

U Pozorištu Prijedor premijerno je izvedena predstava *Čisto vrelo ljubavi*,

rađena po tekstu slovenačke glumice Saše Pavček, i režiji slovenačkog reditelja Marjana Bevka.

Reč je o modernoj i zanimljivoj priči o profesoru neostvarenih ambicija, "osrednjoj" glumici sa osećajem praznine zbog neostvarenog materinstva s jedne, te modernoj devojci sa prevelikim ambicijama i razočaranom seljaku sa druge strane. Publika nije štedela aplauze da bi nagradila glumačke kreacije svakog od pomenutih likova. "Glumci su uradili veliki posao, čak su i nadmašili neka moja očekivanja. Predstava je zahtevna i u tehničkom smislu, ali je sve teklo bez greške i to je onaj pravi rad, kad na premijeri svi akteri iznenade reditelja", rekao je Bevk. Prema njegovim rečima, ovo je tek početak saradnje, jer postoje planovi da predstava gostuje u pozorištima širom Slovenije, biće izvedena i na nekoliko festivala u Sloveniji, te je kandidovana za Susrete slovenačkih pozorišta u Mariboru.

Dečje pozorište RS u martu je ugostilo reditelja Slavča Malenova iz Sofije koji je postavio *Pinokia*. To je velika ansambl predstava u kojoj igra devet glumaca i 18 lutaka.

Uslediće postavka predstave *U cara Trojana kozje uši*, po dramatisaciji Ljubivoja Ršumovića, a nakon toga ansambl čekaju putovanja na brojne festivale u regionu i inostranstvu.

Aristotel u Bagdadu naslov je drame autora Amira Bukvića, koja je svoju pravi izvedbu doživela na sceni Kamernog teatra 55 u Sarajevu. Autorski dvojac, otac i ćerka Amir i Aida Bukvić, sarajevskoj pozorišnoj publici poznati su po uspešnoj predstavi *Deca sa CNN-a*, koja je rađena u Pozorištu mladih. Ovog puta Amir Bukvić predstavlja priču o davnom, zlatnom vremenu Bagdada, koja je pisana u maniru magičnog realizma, uz preplitanje stvarnog i nestvarnog, sna i jave... Drama *Aristotel u Bagdadu* nagrađena je nagradom Marin Držić 2003. godine u Hrvatskoj. "To je ansambl predstava koja je, uprkos činjenici da u njoj učestvuju 13 glumaca, zadržala sve vrline kamernog predstave. Reč je o višeslojnom, lirskom filozofskom dramskom tekstu, o priči koja je ne samo savremena, nego i svestrena u pitanjima koje postavlja", rekao je direktor Kamernog teatra 55 Zlatko Topčić. Pitanje "zašto smo ovdje" je, prema rečima autora, glavni motiv ove drame. A rediteljka Aida Bukvić rekla je: "Predstava, kao i tekst, može se pratiti u nekoliko slojeva. Volela bih da se na prvu loptu, za širu publiku, prati kao uprizorenje jedne od priča iz 1001 noći. To je priča o jednom caru koji nekonvencionalno vlada, ne mari za oružje i vlast, nego sve svoje bogatstvo ulaže u znanje i proučavanje. Na nekim drugim slojevima, ova predstava itekako ima veze sa našom stvarnošću, kao što jedan od likova kaže da vreme zapravo ne postoji i da se sve

Šta se događa u pozorištima Bosne i Hercegovine

Još jedna ansambl predstava: *Madam San Žen*

ono što je bilo i što će biti događa paralelno."

Predstava *Ribarske svađe* u režiji Vladana Lazića i izvođenju šabačkog pozorišta najbolja je predstava izvedena tokom Šestog festivala "Dani komedije" u Bijeljini.

Žiri je za najbolju glumicu proglasio Ljiljanu Štepanović, a Jovana Toračkog za najboljeg glumca.

Članovi ansambla Pozorišta Prijedor priredili su iznenađenje mališanima

odigravši predstavu *Carev paž* u tržnom centru. Prema rečima Zorana Baroša, direktora pozorišta, ovo je prvi put da se predstava izvodi u ovakvom prostoru. "Često smo predstave izvodili van naše kuće, ali nemamo iskustva u ovakvim nastupima. Međutim, veoma smo zadovoljni akustikom prostora, ali i igrom glumaca koji su se potrudili da likove iz predstave što više približe mališanima", kazao je Baroš. U istom prostoru biće izvedena i predstava *Robinson uči plesati*.

A.J.

BEG IZ SOCIJALNIH MIKROKOMPLIKACIJA

Muzička drama *Gospoda Glembajevi* Miroslava Krležu, pod rediteljskom palicom Branka Brezovca, najveći je projekat riječkog HNK Ivana pl. Zajca koji je premijerno izveden 9. 10. i 12. marta. *Glembajevi* važe za najbolju hrvatsku dramu. Od kada je prvi put izvedena 1928. godine, uglavnom se radi u duhu psihološkog realizma. Sada, po prvi put, drama je izvedena na radikalno drugačiji način - kao dramska kantata. O razlozima za postavku kao i o koncepciji reditelj kaže: "Danas se zapravo po prvi put u punoj snazi suočavamo s fenomenom glembajevštine. U odnosu na visoku buržoaziju koja se nasilno stvara u Hrvatskoj, Glembajevi predstavljaju svojevrsni kontrapunkt. Naime, oni su predstavnici jedne neusporedivo kultivisanije buržoazije koja se, barem tako Krleža sugerše, bavila umetnošću i filozofijom, koja je znala sedeti u salonu i esejizirati a ne, kao ova današnja, stalno pričati o sebi samoj, proizvoditi i reprodukciju kapitala (...) *Gospoda Glembajevi* će zasigurno izazvati razne vrste provokacija. Prva od njih je činjenica da je Severini kao estradnoj zvezdi uopšte dopušteno ući u tako ozbiljan prostor koji nudi Krležina drama. Druga je provokacija što se u predstavi peva, pa su neki pomislili da će to biti mjuzikl (...) Obično se *Glembajevi* režiraju tako da ljudi sede u salonu, puše cigare, piju viski ili konjak i nešto pričaju, a onda se dogodi melodramatski sukob oko Kastelice. Naše uprizorenje neće biti takvo, nego će biti bliže dinamici *Mikelandela Buonarotija*, *Maškerati* i *Kristoferu Kolumbu*, dakle Krležinoj anarhičnoj dramaturgiji (...) U našim *Glembajevima* učestvuju više od sedamdeset ljudi, a umesto salonskog prostora otvorio nam se gotovo metafizički prostor - kosmos koji nudi beg iz socijalnih mikrokomplikacija. Tako veliki format

predstave i njena muzika zasigurno će proizvesti određeni šok (...) Ne mislim da predstavom možemo promeniti svet, ali je bitno da učestvujemo u stvaranju potresa u sastavu navika", rekao je reditelj.

Svih 20 predstava je rasprodato pre premijere.

Na sceni Teatra&TD izvedena je predstava studenata zagrebačke ADU *Imitatori glasova* u režiji Anice Tomić. Osim pripovedaka Tomasa Bernharda, koje su povod da se ispriča vlastita priča, u predstavi se koristi istinita posleratna beleška o susretu i sučeljavanju četiri čoveka na pikniku gde se razotkrivaju njihove funkcije u ratu (od zločinca do žrtve). Dva muškarca i dve žene, od kojih jedna traži nestalog sina, preko uspomena pokušavaju uspostaviti komunikaciju, tražeći razlog i opravdanje za svoje propuste i počinjene grehe. Sve postaje mučnina kada u Bernhardov svet, u njegovu atmosferu bezbrižne i lagodne izletničke omamljenosti, u pustoš jednog lenjog i hedonističkog društva koje se razara iznutra, ulazi slutnja i iščekivanje iz kojih će nagrnuti razne vrste nasilja: prvo Bernhardova dosada i seksualna perversija, a na kraju zločin koji se tiče našeg vremena i kojemu smo svedoci.

Kritika je odlično ocenila predstavu "prepunu energije, ali ne one za kojom luduju pobornici teatarskog eksperimentisanja, nego unutrašnje glumačke snage, koja govori celim svojim bićem."

Nakon višegodišnje pauze na hrvatsku scenu ponovo je postavljena operabajka *Ivica i Marica* nemačkog autora Engelberta Hamperdinka. Predstava je nastala u saradnji "Male opere" iz Zagreba i Dečjeg kazališta Dubrava, čija je to prva muzička produkcija. Rediteljka je Franka Perković. Ova dečja bajka zamišljena je kao skraćena interaktivna

verzija istoimene vrlo popularne Hamperdinkove opere. "Jednostavni koncept scenske postave omogućava neometano kretanje po pozornici, kao i viši stepen usredsređivanja na muzičko-glumačku realizaciju sadržaja. Redom profesionalni pevači majstorski su odradili i scenski pokret, koji je svojom prenaplašenošću idealan komunikator prema deci. Razrađena mimika lica i šareni kostimi, posebno karikiran Veštičin, pojačavaju dojam razigranosti. Sudeći prema veselju jednako dece i odraslih, srdačnom aplauzu do poslednjeg mesta ispunjene dvorane, *Ivica i Marica* pun je pogodak zagrebačke muzičke scene namenjene najmlađima", kaže kritika.

Novu premijeru predstave *Revizor* Krešimira Dolenčića i ansambla zagrebačke Gavelle kritika je "sasekla". Naime, izvedba te komedije u pet činova o univerzalnim ljudskim manama što i te kako dolaze do izražaja kad je strah od birokratskog autoriteta u neome zabav-

Kazališna dešavanja u Hrvatskoj

Glembajevi

čenome provincijskom gradu na vrhuncu, ispunjena je u celosti karikaturnim maskama (Gogolj reče da se pri postavljanju ovog komada najviše valja čuvati da se ne zapadne u karikaturu). "Vladavina maske u impostaciji likova, bez unutrašnjeg kauzaliteta, ostavlja dojam da je cela predstava jedna dosetka (loša i promašena!), maskenbal ili revija kostima (...) Napadno i naporno rediteljsko

parodiranje, kičasto i iritantno estradiziranje, koje neretko postaje samo sebi svrhom, isisalo je dušu Gogoljevom delu", kaže kritika. Dramaturg Ana Tonković Dolenčić dosta je skratila tekst, što je smanjilo uobičajeno trajanje *Revizora*, no, kako kažu, taj potez je svakako bolji deo predstave koja ima i ozbiljnih problema u tempu...

A.J.

Vesti iz slovenačkog gledališča

Sluškinje (Foto: Peter Uhan)

MESEC IGRE

U Slovenskom narodnom gledališću Nova Gorica izvedena je četvrta premijera u sezoni 2006/2007. U pitanju je prva slovenačka postavka drame mlade hrvatske autorke Nine Mitrović *Ta postelja je prekratka ili Samo fragmenti* u režiji Ivane Dilas. Komad je pisan u fragmentima, scene se brzo menjaju i često prepliću. Nit koja povezuje su susreti Toma, koji umire u bolnici i koji želi da poveri svoju priču nekome, i Irene koja se odaziva njegovoj želji. Dramaturška struktura komada je filmska. "Mislim da je filmska umetnost krućijalna i neodvojiva od teatra", kaže autorica. Ovaj komad je ušao među sedam

najboljih na međunarodnom takmičenju Nove evropske drame berlinskog festivala 2005. Prazvedba je bila prošle godine u Rijeci.

Završen je treći slovenački plesni festival *Gibanica* koji je trajao četiri dana. Glavni program je bio usredsređen na "kanonizovana" i etablirana domaća plesna imena, koji svojim koreografskim umećem ne predstavljaju najvitalnije, ali jesu najinovativnije plesne kreativnosti u Sloveniji. Glavni program su činile predstave: *Pasijans* Iztoka Kovača, *Zgodbe o telu 1 i 2* Snježane Premuš, *Nemotelone-mepesmi* Matjaža Fariča, *Zarjavele trobente* Branka Potočana, *Bassa Continua* Tanje Skok, *Tkačee* Andreje Rauch, 4

plus Igorja Sviderskega i *Sun City* Gorana D. Bogdanovskega.

U Cankarjevom domu premijerno je izvedena koreografija *Gospodari časa* Iztoka Kovača. Novi plesni projekat Iztoka Kovača nastao je u produkciji SNG Maribor i koprodukciji Cankarjevog doma i En-Knap.

U istoj kući nova pozorišna premijera je komad autora D. Vrajta *Venčan sam sa sobom* u režiji i izvođenju Primoža Ekarta. U pitanju je priča o transvestitu koja se odvija u predratnom i poratnom Berlinu. Radnja prati odnose koje sa ljudima uspostavlja Šarlota (bila je Lotar).

Dve premijere su izašle na malo sceni Mestnog gledališta Ljubljanskog. Prva je koreografija *Dvojno zlo*, etida nastala po motivima "Zločina i kazne" Dostojevskog. Autor je Uršula Teržan.

Prvu slovenačku postavku tragi-komedije letonske pesnikinje, dramatičarke i esejiste Mare Zalite *Zemljišni porez* režirala je Miha Golob. Radnja se odvija u staroj, velikoj kući u centru grada. U njoj žive stari čovek i žena, Herman i Zenta. U hermetičnost atmosfere upliva politika preko telefona i plavih koverata i polako preovladava na svim nivoima njihovog života. Prikazan je mehanički život iz dana u dan, uz

spominjanje proteklog vremena kada je vladao komunistički režim.

U Prešernovom gledalištu u Kranju premijeru je imao tekst *Luda ozbiljnost slave* Dese Muck u režiji Katje Pegan. Književnica se bavi problemom zavisnosti o slavu i prikazuje sve lepote i teškoće snimanja filma. Kroz komične situacije razotkrivanja filmske mašinerije glavni junak uz pomoć režisera spoznaje da je cena slave često previsoka.

Molijerovog *Gradanina plemića* postavio je na scenu SNG-a Maribor Vito Taufer. Glavni lik, bogati Parižanin, želi se uspeti na društvenoj lestvici. Opsednut je društvenim statusom i elitizmom.

To izopačenje će ostali koristiti i pošteno se zabavljati na njegov račun. "Gradanin plemić" je jedna od najboljih Molijerovih farsa - jasan je politički imperativ ovog repertoarskog poteza mariborske drame. U našoj sadašnjosti vidno je prisutan uspon malogradnanštine, mediokriteta i provincijalizma, koji uz pomoć velikog kapitala moćno zalazi u politiku.

Na sceni Drame SNG Ljubljana izvedene su dve premijere - *Sluškinje* Žana Ženea u režiji Diega De Bree i prvo slovenačko izvođenje drame *Mornar* Fernanda Pesoe u postavci Jerneja Lorenca.

Aleksandra Jakšić

Pozorišne novosti iz Crne Gore

Tre sorelle

Predstava *Kuvada* - komedija u 15 slika o "muškim babinjama", mlade crnogorske autorke Jelene Milošević, u režiji Lidije Dedović, premijerno je izvedena na sceni Kraljevskog pozorišta "Zetski dom" na Cetinju. Ovo je jedna ljubavna, porodična priča koja razotkriva između ostalog i to da jedan muškarac, budući otac može umisliti da je trudan, a da toga uopšte nije svestan. Jednostavno ima pojačane apetite, mučnine, razdražljiv je, sanja čudne snove, a kad se žena rodi leži, spava... "Kuvada je zanimljiva, duhovita i provokativna i

kao realan fenomen tj. sindrom, a i kao predložak za predstavu. Muške babinje afirmišu muškarca u intezivnoj težnji ka očinstvu, ali istovremeno ga postavljaju u kontekst razmaženog i nesigurnog čoveka koji uvek teži super mačo heroj profilu. Muške babinje su jednostavno znak za zajedničku trudnoću para jer, budimo poštenu, muškarac i žena zajedno prave decu. To je za mene divna duhovita ljubavna priča koja dokazuje da su muž i žena u ljubavi jedno (...) Mi ovom predstavom nikog ne osujećujemo, samo se igramo na temu autoriteta među

TALASI MLADIH AFIRMIŠU CG

polovima u porodici, ljubavi, poslu. Kuvada se ne poigrava samo sa muškarcem nego i sa ženom (...)

Inspiracija mi je bila da radim sa mladim, novim piscem, još Crnogorkom i odličnom ekipom glumaca i ostalih saradnika. Valjda je konačno došlo vreme da mlade generacije dokazuju da samo novi talasi mogu afirmisati Crnu Goru na pravi i iskren način", rekla je rediteljka.

Predstava *Mrakuša*, novi projekat Teatra mladih i KIC-a "Budo Tomović" premijerno je izvedena u sali DODEST u Podgorici. Po motivima teksta Sene Mustajbašić, adaptaciju su uradili Dubravka Drakić i Boro Stjepanović, koji potpisuje i režiju komada. *Mrakuša*, po žanru horor komedija, otvara uvek aktuelna ženska pitanja koja su tipična za našu sredinu. Poput popularne serije "Seks i grad", ovaj tekst predstavlja mrežu satkanu od raspoloženja, planova, čežnji, sukoba, razbibriga, fantazija i muškaraca, kako se ukućanke predstavljaju, šta zapravo žele, koliko žive svoj život, ili teže predstavi dobrog života koji se preporučuje svakoj ženi. Tekst je, prema rečima

reditelja, zasnovan na istinitim događajima, tj. predstavlja isečak iz studentskog života u jednoj staroj kući na obali Miljacke. A kuća u kojoj žive junakinje komada nije obična. Ima duhove prošlosti, pa tako baca mističnu zavesu na svakodnevna dešavanja.

Ovogodišnja nagrada "Veljko Mandić", koju je prošle godine Nikšićko pozorište ustanovilo za dugogodišnji rad i izuzetan doprinos pozorišnoj delatnosti, dodeljena je Branislavu Mićunoviću, pozorišnom reditelju i umetničkom direktoru Crnogorskog narodnog pozorišta. Mićunović se, kako saopštava žiri od početka pozorišne karijere, kreativno potvrđivao osobenim stilom interpretacije savremene i klasične dramaturgije. Njegov umetnički, organizacioni i pedagoški rad (na fakultetima dramskih umetnosti u Beogradu i Cetinju), bitno je doprinio estetičkom vaspitanju novih naraštaja teatarskih poslenika, a krunu njegovog rediteljskog umeća u Crnogorskom narodnom pozorištu predstavljaju režija Njegoševog *Gorskog vijenca*, Ibzenove *Nore*, *Lažnog cara* i *Svetog Petra Cetinskog*.

Predstava *Tre sorelle* radena po dramskom tekstu Stevana Koprivice izvedena je na Velikoj sceni Crnogorskog narodnog pozorišta, u okviru ciklusa Crnogorski dramski pisci. Režiju, adaptaciju i scenografiju komada, koji je realizovan u saradnji sa SO Kotor, potpisuje kolektiv ovog ansambla. Nепrestano se inspirišući motivima iz pomorske baštine, Koprivica je i ovoga puta kao lajtmotiv za svoju priču uzeo staru bokešku legendu o tri sestre koje su se zaljubile u istog pomorca i kojima je ta ljubav nanela više zla nego dobra. Tri sestre provode svoju mladost okovane strogim pravilima koja im nameće brat, olovnim nebom i beskrajnim morem. Dok se odnekud ne pojavi mladi stranac. On u njima probudi sve čežnje i sve zatumljene strasti. Kuća u kojoj su živele i danas stoji kao spomenik kulture u Prčnju, prepoznatljiv po dva zazidana prozora i jednim otvorenim koji nije imao ko zazidati nakon smrti poslednje sestre. Priča istovremeno oslikava primorski mentalitet i fenomen ženske kulture, a legenda iz 17. veka prerastala je u većitu priču o borbi dobra i zla, o iskušenju i strastima, nadanju, snovima, ljubavi i mržnji...

A.J.

POTRAGA ZA IDENTITETOM

Makedonski dramski pisac Goran Stefanovski je nominovan za međunarodnu književnu nagradu na festivalu "Vilenica" u Sloveniji. Stefanovski je prvi makedonski autor nominovan za ovu nagradu koja se dodeljuje 22. put. Festival, na kojem se predstavlja literatura centralne i istočne Evrope, održava se od 5. do 9. septembra.

Neizvesno je kada će veleska publika videti nova teatarska ostvarenja na sceni Narodnog pozorišta "Jordan Hadži Konstantinov - Džinot", u kojem već četiri meseca nema predstava. Usled neregularnog statusa tehničkog kadra, nisu počele pripreme tri planirane predstave: *Prokletstvo izgladnele klase* Sema Šeparda u režiji Nikole Ristova, *Da se zaboravi Herostrat* Grigora Gerina u režiji Zoje Buzalkovske i Šekspirov *Hamlet* u inscenaciji glumca Vasila Zafirčeva.

Bugarska rediteljka Lilja Abadžijeva i makedonska koreografkinja Saša Eftimova osmislile su raznovrsan program za 32. festival pozorišta i plesa - Mlad otvoren teatar. "MOT ima tradiciju pred-

stavljanja aktuelnog u svetskom teatru. Ideja nije da napravimo revoluciju i da promenimo koncept festivala, jer ono što je dobro treba da se čuva i razvija. Želim da imamo ekstatičan teatar koji ne zavisi od žanrovski odrednica, onaj koji je zanimljive estetike. Nastojaćemo da tematski predstavimo teatar određenih zemalja", rekla je selektorka Abadžijeva. Konačan program će biti objavljen u maju. Festival bi trebalo da postane član evropske festivalske mreže.

Makedonski rulet je novi tekst Ljubiše Georgijevskog koji je izveden u Dramskom teatru u Skoplju u režiji Saše Milenkovskog. Naslov komada je parafraza ruskog ruleta, samo što kod Makedonaca to znači da pucaš svom sopstvu u leđa. Ironija je jasna, priča govori o mentalnoj traumi Makedonca da sačuva sebe. Predstava kružnog toka je poput fotografije na kojoj se pojavljuju likovi iz makedonske istorije - počinje 1917, za vreme Prvog svetskog rata, na obalama reke Crna gde su stacionirani Srbi i Bugari. U sredini su Makedonci koji su prvo na jednoj strani pa na drugoj. Kroz retrospektivu karaktera predaka, sledi otkri-

vanje karakternih osobina današnjih Makedonaca. Glavni lik je Jane, sadašnji momak kom nije baš jasno ko se sa kim i zbog čega borio, i kojem je život kod kuće poput pakla. Suprotstavljen mu je Vojvoda ili Mustak, čovek pun iskustva, čovek sa stavom. Postavka reditelja Milenkovskog je ironična i groteskna, a sama izvedba je filmska, puna scenskih efekata.

Komad *Priča o senkama* francuske trupe *Kri-O* izveden je u Omladinskom kulturnom centru u Skoplju. U pitanju je izvedba koju u Francuskoj zovu "novim cirkusom" jer predstavlja svojevrsnu simbiozu cirkusa, muzike i teatra. Priča govori o izumu mašine koja može da zapisuje ideje u cilju njihovog boljeg razumevanja i pamćenja. Tri umetnika ujedinjavaju tradicionalne scenske umetnosti i nove tehnologije korišćenjem digitalnih slika i grafičkih momenata.

Još jedna francuska pozorišna trupa se predstavila Makedoncima. Trupa *Mr. and Mrs. O* je u MNT-u izvela *Pierre et Jeanne* - pantomimu, burlesku, komediju. Potraga za srodnom dušom je pred-

Teatarske novosti iz Makedonije

Makedonski rulet

stavljena kroz kompleksnu, erotsku, senzitivnu i nežnu avanturu.

Strumički nacionalni teatar priprema predstavu *Gola religija* Dorda Milosavljevića u režiji Aleksandra Kovačevića.

Ovogodišnji program ovog teatra uključuje još tri postavke od kojih je jedna koprodukcija sa crnogorskim pozorištem...

Aleksandra Jakšić

VOLIM SVAKO POZORIŠTE, OSIM DOSADNOG

Razgovaramo sa Ljubivojem Ršumovićem, velikim pesnikom, scenaristom i rediteljem mnogih emisija i serija za decu, dugogodišnjim najuspešnijim i najomiljenijim upravnikom Pozorišta 'Boško Buha' povodom pedeset godina njegovog umetničkog rada i uživanja. Pričamo elektronski, na svetski Dan poezije, Dan dečijeg pozorišta... što je ista ona sreda kojom je, na severnoj zemljinoj polukugli, nakon sunčane zime, proleće počelo kišom...

Kaže se "uhvatilo ga pesničko raspoloženje", što kod običnog sveta traje 5 ili 50 minuta. Kako je kada traje 50 godina?

Ličnost čovekova se formira u detinjstvu, po Frojdu. A ta ličnost sadrži i razna raspoloženja, pa i pesničko. I kad se to već dogodi čoveku u devetoj godini, onda to raspoloženje ostaje za ceo život. Ja sam počeo da pišem stihove igrajući se, pa i danas, kad se zaželim igre, ja uzmem pa pišem stihove. A kad već pišem stihove, onda se igram rečima i smislom. Jednostavno i komplikovano u isti mah! Ali, svakako, tačno!

Jednom ste izjavili da vam je žao što je, uprkos tome što mnogo čitate, ipak nemoguće da pročitate ni 5% divnih knjiga koje su napisane. Danas se piše sve više, pa kako u toj situaciji birate šta ćete čitati?

I čitanje je moja "zaraza iz detinjstva" iz Frojdove doktrine! U detinjstvu sam sa velikim zadovoljstvom nekoliko puta pročitao knjigu "Velika trka eksera i potkovice", jedno dosadno, nadriedukativno razglabanje o tome kako se vadi gvozdene ruda i topi gvožđe, od koga se posle prave ekseri i potkovice. To je, naime, bila jedina knjiga koju sam imao. Posle toga sve što mi je dolazilo do ruke bilo je mnogo zanimljivije! Tako sam se navukao na čitanje! Ni danas ne biram mnogo, čitam redom!

Kad pametnjakovići govore o Vašem stvaralaštvu često pominju poigravanje rečima i suvereno vladanje jezikom, odnosno formu, a mnogo ređe igru misli, zapazanja i duhovitost, odnosno suštinu. Zato što se suština teže definiše, ili zato što im se forma čini bitnija?

Ovo pitanje bi trebalo uputiti "pametnjakovićima", ja ne volim da tumačim ono što oni misle i govore.

Duhovitost se često smatra nekom vrstom "ukrasa" u literaturi, mada je naprotiv, ona neophodna da bi misao privukla pažnju i mogla lakše da se zapamti. Otkud onda to marginalizovanje duhovitosti? Od neduhovitih? Zašto se pod pojmom "ozbiljno" apriori i bez dokaza podrazumeva nešto važnije?

Ne treba grešiti dušu: duhovitost jeste ukras u literaturi, dakle, jedan od važnih elemenata u procenivanju da li nešto jeste ili nije literatura! A kao ukras - neminovno je i estetska kategorija. Svakako ste u pravu kad kažete da je ona neophodna da bi misao privukla pažnju, i mogla lakše da se zapamti. Pošto ja pišem pretežno za decu, moram reći da je duhovitost neka vrsta ključa kojim se otključava dečja duša i dečje strpljenje, i naravno zadržava dečja pažnja. Ono što je "ozbiljno" ne mora "apriori" da bude važnije!

Mislim da je Volter napisao da je dozvoljena svaka vrsta literature, osim dosadne!

Duško Radović kao jedan od najvećih Vaših kvaliteta pominje Zdravlje. B. Akunjin, kao kvalitet svog lika Erasta Fandorina ističe Sreću. Mada su Zdravlje i Sreća toliko važni, njihovo isticanje kao ličnog kvaliteta doživljava se u hrišćanskoj civilizaciji maltene kao nepristojnost prema onima koji nisu isto dobili od Boga... Slično kao sa Talentom ili Lepotom. Mada svaki Dar, božiji ili prirodni, zapravo predstavlja veliku obavezu koju dobitnik ima prema svom daru i darodavcu. Talenat se razvija i neguje (sam po sebi uvenuće lako,) a da

li je slično i sa Zdravljem, Srećom i Lepotom?

Kažu da je čovek "kovač svoje sreće", a ja bih rekao da je čovek kovač i svoga zdravlja. Zdravlje o kome je Duško pisao mislim da je jedna vrsta vedrine koju sam poneo sa Zlatibora, iz Ljubiša. To je onaj erski humorni odnos prema životu, prema sebi i drugima. Talenat, slažem se, dobijamo od Boga! Ali, dobijamo ga kao seme, kao klicu, kao šansu. Moramo da zasučemo rukave, da uzoremo, da podrhljamo, da zasejemo, da čekamo klijanje, da okopavamo, da bismo na kraju želi! Čitav životni krug, ali tako je: bez davanja nema dobijanja!

Kritičari i teoretičari obično Vas smeštaju pored Duška Radovića i Zmaja, što je lepo i tačno, ali nije jasno zašto ne pominju Branka Ćopića, takođe velikog pesnika, sa kojim isto tako imate dosta dodirnih tačaka. Da li ste poznavali Branka i šta mislite zašto se stiče utisak da se radi na njegovom zaboravljanju? Da li je Ćopićeva književna sudbina sve sličnija sudbini Šolohova, koji je bio prvi veliki kritičar socijalizma, a ušao u istoriju kao njegov najveći zagovornik?

Kritičari i teoretičari nisu znali, a ja im nisam rekao do sada, da sam ja i počeo da pišem zahvaljujući Branku Ćopiću. Učiteljica Milica Vođević donela je iz Beograda u Ljubiš Ćopićevu poemu "Deda unuk i petogodišnji plan", koju smo spremili za neku priredbu. Ja sam bio očaran muzikom Ćopićevih stihova, toliko očaran da sam napisao svoju prvu pesmu, koja se zvala ZLATIBOR, a glasila je: "Zlatibore, ti si zlato, ja te volim zato!" Milici se to dopalo, pa me podržala, dala mi još nekih knjiga sa pesmama, i tako je to počelo. Što se tiče Ćopićeve sudbine, nju uveliko pegla ovaj "fast fud" i "mejn strim" stil razmišljanja, koji osvaja primitivnu svakodnevicu, ali i mozgove u ministarstvima kulture i prosvete, da ne pričam o medijima, gde je situacija katastrofalna! Srpska nacija gubi bitku za bitkom, od one demografske, do ove demokratske!

Kako se osećate kad napišete nešto pitko, ljupko, opuštano, jasno i duhovito, pa teoretičari to, na književnim večerama, izanaliziraju na dosadan, suvoparan način? Ođakle uopšte ona grozna rečenica "šta je pisac hteo da kaže" koja bi valjda trebala da nas uveri kako je

tumač superioran i čitaocu i piscu? (Ako je tumač potreban, onda nešto nije u redu ili sa piscem ili sa čitaocem ili sa obojicom.)

Ja pišem za sebe! Na književnim večerima se trudim da budem zanimljiv, sebi lep i pametan, a za teoretičare ostavljam široko polje: da misle, pišu i govore šta god hoće! A, vidite, to znači da sam ja veliki demokrata, čak sam i narcisoidan kao svaki demokrata, koji dozvoljava i drugima da to budu!

Isto kao Jesenjina, napisali ste i jedan roman o kome se manje zna. Kakav? Zašto roman, zašto jedan?

Roman IMATE LI RŠUMA napisao sam u samoodbrani. Bile su me napale neke muke, i da bih se odbranio počeo sam da ga pišem. A onda mi se to dopalo, pa sam ga i završio. To je autobiografski roman, i mislim da ga je Igor Mandić jedini pravilno shvatio "kao izlet u osobujno carstvo zla"! Nisam se više usudio da pišem romane, jer sam ja naviknut da u malo reči kažem sve, a romanopisci to neće da učine ni u mnogo reči, tvrdeći da je kvalitet priče u onome što se prećuti, i što čitalac treba sam da oseti i provali! Ja sam čak i u poeziji na strani čitalaca!

Kad već pomenusmo Jesenjina, on otvoreno kaže da je "došao po spomenik od bronzne"... a Vi? Koliko ste uopšte sanjali o slavi i da li Vam je bitna? I da li ste uopšte sanjali o slavi ili o ljubavi? (čitalaca, publike)

U trinaestoj godini, posle jednog od mnogobrojnih razgovora sa učiteljicom Milicom, ja sam napisao ove stihove:

Pitala me jedno veče:

- Šta ti srce želi biti?

A moje joj srce reče:

- Stihu ću se posvetiti!

To je bila moja zakletva! Nisam ja u to vreme znao šta je slava, niti šta je bronzani spomenik! Ali, ispunjenje tog zaveta neminovno je vodilo ka slavi, a slava, valjda, ka toj bronzi! U to vreme još nisam bio "stigao" do Jesenjina!

Pod slavom se obično misli na njenu svetliju stranu. Ali postoji i ona tamnija. "Lepe" se razni, da izbegnem ružnu reč, pa... felerični likovi, onakvi kakve opisuje Erika Jong u romanu "Kako spasiti vlastiti život". Sećam se takve osobe koja vas je nedeljama gnjavila po PBB... Pa onda, zavidljivci... Kako to podnosite?

Postojano, kano klisurina! Po prirodi sam tolerantan, što znači trpeljiv čovek. Nisam zlopamtilo, a imam razumevanja

Ršum sa dvojnicom Zocom Jovanović

za sve! Bar mi se čini da je tako. Ne dam se, ipak, gnjaviti, i to što ste videli u Pozorištu samo je pojava oblika mog odnosa sa "gnjavatorima". Imam sposobnost da se "isključim", da me naoko ima, a da me ustvari nema tu, pred "gnjavatorom". Tako ostavim lep utisak, a dok me nema tu - smišljam nešto drugo, korisnije i radosnije od trenutne gnjavave! O zavidljivcima sam nekoliko puta razmišljao: najviše onda kad je Duško Radović pravio svoju Antologiju srpske poezije za decu. Bio je stavio u Antologiju pedeset svojih pesama! Tek kad sam mu ja, očajan, rekao da će mi napraviti sto pedeset novih neprijatelja, on se sažalio i dao Bečkoviću da taj broj smanji! Matija je, takođe, ostavio najviše svojih pesama! Pa, zar to nije razlog da posumnjam u njihove namere i prijateljstvo!? Nedavno je u Rusiji izašao drugi tom obimne Antologije srpske poezije, u koju je sastavljao Andrej Bazilevski stavio 107 svojih pesama. Molim Boga da tu Antologiju ne vide moje kolege u Srbiji!

Ređe se pominje Vaša patriotska poezija, npr ona divna poema napisana za godišnjicu pogroma u Jajincima i Školski čas u Kragujevcu. Da li to patriotizam više nije "u modi" ili je u pitanju nešto dublje?

Moj pradedna po majci je Dimitrije Tucović. Ja sam vaspitan na idejama socijalne pravde i komunističkog morala! A komunisti su danas izdajnici, nikako patriote! Ja mogu da razumem one koji su, po zakonu jačega, razarali gradove po Srbiji, koji su ubili malu Milicu Rakić u Batajnici i moje kolege u Televiziji, ali ne mogu da im se klanjam i da im ližem dupe za šaku dolara! Dakle, u pitanju je "nešto dublje"!

Lj. Ršumović: Snežana i sedam patuljaka (Borka Tomović i Viktor Savić)

(Foto: Vukica Mikača)

Markes u jednom svom eseju piše o važnosti (za razvoj deteta) učenja poezije napamet, čega je sve manje u savremenoj pedagogiji (kaže Markes). Šta mislite o tome?

Odgovoriću opet iskustveno, događajem iz svog detinjstva. Naša majka je bratu i meni neprestano recitovala jednu Zmajevu pesmu, koja je počinjala ovako: Kad je Bože zemlju stvario nije hteo da prazna bude, rekao je da se u njoj razgranjaju razne rude.

Kad je meni dosadila ta pesma, ja sam počeo da je dopunjavam, pa je tako poslednji stih glasio: Razgranjaju razne LJUDE! I majci i meni, i bratu, to se činilo zanimljivijim, pa smo do kraja tu pesmu izdopunjavali svojim rečima! Eto, da majka nije znala tu pesmu iz osnovne škole, ja ne bih imao šansu i poligon da razvijam svoju "stihoklepačku" veštinu! Dakle, zalažem se za učenje pesama napamet!

M.V Ljsa tvrdi da svi veliki pesnici imaju dara za matematiku i za - novac? Da li je to tačno? Ako jeste, zašto jeste, ako nije zašto nije?

Nisam znao da je Ljsa tako dalekovid, i tako proročki nadaren! Ja sam kroz celo školovanje imao peticu iz matematike, a često i dvojku iz jezika! A volim i lov!

Osim što dečiji pesnici imaju taj posvojni pridev "dečiji" koji označava pripadanje, (a koji "odrasli" pesnici nemaju, tj. ne pripadaju...) upadljivo je da su, među pesnicima, oni jedini - trezni. Jasno je zašto pijan pesnik nije za decu, ali iz ovoga se, između ostalog, može zaključiti - da za decu pišu najbolji. Je li tako?

To ni u ludilu nije tako! Ima i pijanih pesnika za decu, kao što ima više treznih nego pijanih pesnika za nedecu. Znači, ovoga puta izuzeci nikako ne potvrđuju pravilo!

Američki naučnici se hvale da će u roku od 5 godina imati "pilulu za odljublivanje". Šta će tada biti sa ljubavnom poezijom? (Volo sam te najviše na svetu, sve dok nisam popio tabletu...?)

Ja verujem u prirodu, ali onu prirodu o kojoj je Aristotel razmišljao, onu u kojoj stanuje Bog! Možda će genetičari uspeti da proizvedu decu bez muškog ženskog slačka, ali će to biti nakaze! Priroda će vratiti ljudima nagone, koje im je pseudo-civilizacijska blasfemija godinama otimala! Čitaće se Tagora i Lorka, recitovaće se Mika Antić, biće ljubavne poezije i prakse!

Raspala se zemlja u kojoj smo živeli, raspada se (odnosno deli) i jezik kojim smo govorili, ali je, izgleda, najgore to što je iz mnogih reči "iscureo" smisao po kome se sada "kližemo". Na primer "slava" se svela na "opštu poznatost" pa su slavni i kriminalci i političari (čak i oni koji nisu uradili ništa osim što su zauzeli neku fotelju). Pojam "gospodin" podrazumevao je mnogo pozitivnih osobina, a danas se kaže "gospodin" i za teroristu... "Elita" je bila mala grupa ljudi izuzetna po nečemu, a sada je samo mala grupa - koja ima neku moć. Imamo mnoge "javne ličnosti" koje nisu nikakve ličnosti, ni naučnici, ni umetnici, ni mislioci, ni bilo kakvi stručnjaci nego... prosto "muvatori po javnosti i medijima". "Misao" je bila nešto mudro što ima "glavu i rep" a sada ispada da je misao sve što se nekome nađe u glavi (mada H. Silva s pravom kaže da je ljudski mozak kao pijani majmun i da su prave misli zapravo najredi njegov proizvod.) Pojam "urbani" upotreblja se isključivo u pozitivnom smislu za razliku od pojma "ruralni" koji je postao negativan, i jedno i drugo bez dokaza.

(Da ne pominjemo strašne formulacije tipa "industrija poezije", "proizvod banke" ili "kojom prilikom su poginuli"...). Koliko može da bude štetno s obzirom na činjenicu da je zbuñivanje sastavni deo svake borbene i ratne tehnike (pa je dakle "zbuñen" zapravo podložan po-beđivanju, odnosno porazu)? Da li mi (kao narod) zapravo pripremamo svoju sopstvenu decu za - poraze?

Volim takva pitanja, koja u sebi sa-drže i odgovore! Ja mogu samo da potpišem to što ste rekli!

U 'Forama i fazonima' negujete jednu malu, duhovitu, dramsku formu, dramolet, kakve je voleo npr poljski pesnik Galčinski. Je li to težak žanrić kad ga, bar kod nas, više skoro niko, osim Vas, ne piše?

Taj "žanrić" je prilično skup u realizaciji, zato ga skoro niko više ne piše. Jevtinije je dovesti dvadesetak devojčica i dečaka u studio i s njima se kreveljiti i nadmudrivati, nuditi im razne sponzorske grickalice, ujdurme i zvrčke... Deca ne ištu honorare, srećna su da se vide na ekranu, voditelj-animatorka odrađuje svoje rutinski, bez upotrebe mozga, i svi vuci siti i sva jagnjad na broju!

Pisanje scenarija i pisanje poezije su, čini se, dva potpuno različita postupka. Scenario podrazumeva zanat, dogovor, istraživanje, potragu za inspiracijom i ozbiljno sedenje za kompjuterom, dok bi se pisanje pesme moglo smatrati poigravanjem sa nalemotom inspiracije (a može da se obavi i na salveti ili računaru iz samousluge). Kako postizete da Vam iz oba procesa izađu podjednako lepršavi rezultati, koji deluju lako i bez "stenjanja"? (Pod "stenjanjem" podrazumevam ono kad se u tekstu oseti da se pisac muči.)

Kao što su vaši čitaoci shvatili - pisanjem se bavim profesionalno pedeset godina. Za to vreme bi i magare naučilo šta i kako treba raditi, a da to izgleda "bez stenjanja"... Rad je ljubav učinjena vidljivom! Čini mi se da je to rekao Džubran, u prevodu Dragoslava Andrića. Dakle, RAD je ljubav, nije LjUBAV - rad! RAD je zadovoljstvo, sreća, egzaltacija, oduševljenje, i velika želja da taj rad bude vidljiv, što mnogi novinari, pa i Vi, zovete slavom! Ja sam uvek bežao glavom bez obzira od svega što bi moglo da me muči! Imao sam sreću da celog života radim ono što volim i da od tog rada pristojno i dostojanstveno živim! Mislim da je to ideal, kojem bi svaki pojedinac trebalo da teži! A i svaka država, kojoj je stalo do svog naroda!

Nabrojte pet po Vama najvažnijih ljudskih vrlina i pet neoprostivih mana.

Dobrota, samilost, tolerancija, radnost, radoznalost! Lenjost, bahatost, gramzivost, zavist, prevrtljivost!

Onaj čika iz Buena viste kaže da je za smisao jednog života dovoljno da čovek othrani jedno dete, posadi jedno drvo i napiše jednu knjigu. Sa tri sina, 70 knjiga i koliko drveća (?) Vaš život ima smisla za 3 do 70 života. Da li ste tragali za smislom ili se on "smislio sam"?

Mislim da nam Tvorac nije dao da preterano razmišljamo o Smislu, baš kao što nam ne dozvoljava da proniknemo kako funkcioniše Vaseljena! Stiven Ho-king je napisao negde da mu je Tvorac oduzimao jedan po jedan deo tela svaki put kad bi se približio odgonetkama smisla života i funkcionisanja Vaseljene! Ja sam nedostojan da se nadigravam sa Demiurgom! Zadovoljavam se da budem Instrument koji ne poznaje svoga Maestra! To me spasava da sasvim ne poludim.

Da li biste nam opisali svoj prvi doživljaj pozorišta? Kada je to i kako bilo?

Već sam rekao da je učiteljica Milica sa nama spremila jednu običnu školsku priredbu, ali je dramatisovala Čopićevu poemu, napravila podelu uloga, režirala, i podelila sa nama, svojim đacima, radost zbog uspeha! Na "pozorište" je malo više ličilo "Sumnjivo lice", koje smo spremali u užičkoj gimnaziji, gde sam bio član dramske sekcije. Gostovali smo u Kumanovu i Štipu, videli Skoplje, sreli na ulici u Skoplju Boru Kostića, Zvezdinog tobđžiju, slikali se sa njim, a sutradan čuli da je Zvezda pobedila Vardara, i da je Bora dao gol. Tako se sport umešao u moj "umetnički" život, tako je Zvezda postala moj tim, tako se kalio taj "čelik" od koga je iskovan ovaj prepotentni pred Vama, koji često u sandučetu nađe pismo na kome piše samo: "Ršum - Beograd"!

Od dolaska u PBB mnogo ste učinili na plasmanu glumaca ovog pozorišta pozivajući ih da igraju u Vašim popularnim tv serijalima. Tako su oni postajali popularniji, što se kasnije sjajno odrazilo i na posećenost pozorišta. To činite još uvek premda ste već neko vreme u penziji. Kakvi su danas Vaši odnosi sa PBB?

Drugarski, kao što su uvek bili. Kada sam došao u 'Buhu' rekao sam zaposlenima: - Ovo je vaše Pozorište, više nego moje! Ali, ja ću sve učiniti da ono bude još vašije, pa samim tim još mojije! Uspevali smo, čini mi se, u tome! Jedne godine dve naše predstave bile su među deset najboljih, koje biraju pozorišni kritičari i teatrolozi: Jagošev *San letnje noći* i Karadžićev *Carev zatočnik*!

Kakav teatar volite?

Da parafraziram Voltera: svaki, sem dosadnog!

Mnogi se plaše penzije misleći da je to neki kraj, a Vas je naprotiv osvežila. Zašto? Imate više vremena, stvaralačke slobode ili čega? (Da li je u korenu straha od penzije, osim straha od starosti, sadržan i strah od slobode?)

Taj "strah od slobode" je zanimljiva teza. Ja oduvek mislim da sloboda ne postoji, da postoji samo borba za slobodu! Onoga trenutka kad čovek osvoji slobodu - sloboda postaje njegovom robinjom, i gubi svojstvo slobode! To mi sad liči na onaj čuveni paradoks: Može li se verovati čoveku koji kaže - ja sam lažov? A što se penzije tiče, to sad smatram skromnom nadoknadom za minuli rad, a ja svoj posao radim i dalje onako kako sam ga radio i ranije: iz ljubavi i sa zadovoljstvom!

Šta Vas brine?

Iskreno, moja drugarica Milunika Bostandžić teško se razbolela, i brinem se za nju, za njenu decu i muža!

Šta Vas veseli?

Pomisao da ću veći deo ovoga leta provesti u Ljubišu!

Šta Vas nervira?

Ispolitizovani televizijski programi, puni nazovistručnih naklapanja, ocenjivanja i samohvalisanja, uglav sa voditeljima!

Prema čemu ste ravnodušni?

Kolega Bora Čorba bi rekao: Ravnodušan prema plaču! Ali, ja ne dozvoljavam sebi plač! Ja sam ravnodušan prema holu! Ali, samo svome!

Jedan naš pisac bestselera (u nameri da ostavi stalan posao na fakultetu) je izračunao da bi morao prodavati 2000 knjiga mesečno za pristojan život, pa je tako ustanovio da ne može napustiti posao. Može li se kod nas uopšte živeti samo od pisanja i knjiga?

Od pisanja teško, ali od prodaje sopstvenih (napisanih) knjiga - može! Naravno, pod uslovom da se proda 2000 knjiga mesečno!

Sigurno sam propustila neko važno pitanje. Koje?

Niste me pitali pijem li gorku, ili sa dosta šećera!?

M. Ojđanić

RADIODIFUZNA USTANOVA RADIO TELEVIZIJA SRBIJE

Beograd, Takovska 10

R A S P I S U J E

JAVNI ANONIMNI KONKURS ZA TELEVIZIJSKA DELA

I

ZA SCENARIO TV DRAME

Prva nagrada u iznosu od	450.000,00 dinara
Druga nagrada u iznosu od	350.000,00 dinara
Treća nagrada u iznosu od	250.000,00 dinara

Nagrade obuhvataju i otkup teksta odnosno pravo snimanja i emitovanja dela.

II

ZA SINOPSIS SA SCENARIJEM PRVE EPIZODE ZA IGRANU TV SERIJU

U trajanju do 30 do 45 minuta - koja može biti dramska, humoristička ili namenjena deci i mladima.

Prva nagrada u iznosu od	400.000,00 dinara
Druga nagrada u iznosu od	300.000,00 dinara
Treća nagrada u iznosu od	200.000,00 dinara

Nagrade obuhvataju i otkup prve epizode TV serije odnosno pravo snimanja i emitovanja dela.

Pravo učešća na konkursu imaju državljani Republike Srbije. Autori su dužni da otkucana dela dostave u tri (3) primerka. Radovi se potpisuju šifrom, (rešenje šifre dostaviti uz tekst u zatvorenoj koverti), autorstvo se dokazuje istovetnom kopijom teksta.

Dela se dostavljaju na adresu:

RDU Radio Televizija Srbije
Kulturno obrazovni program
Redakcija za dramski i domaći serijski program
Takovska 10, Beograd

Sa naznakom "Konkurs za TV dramu" ili "Konkurs za igranu TV seriju".

Rok za predaju rukopisa je 30. maj 2007. godine. Dela poslata na konkurs ne smeju biti već objavljena ili emitovana.

Rukom pisana, potpisana i već objavljena dela žiri neće razmatrati.

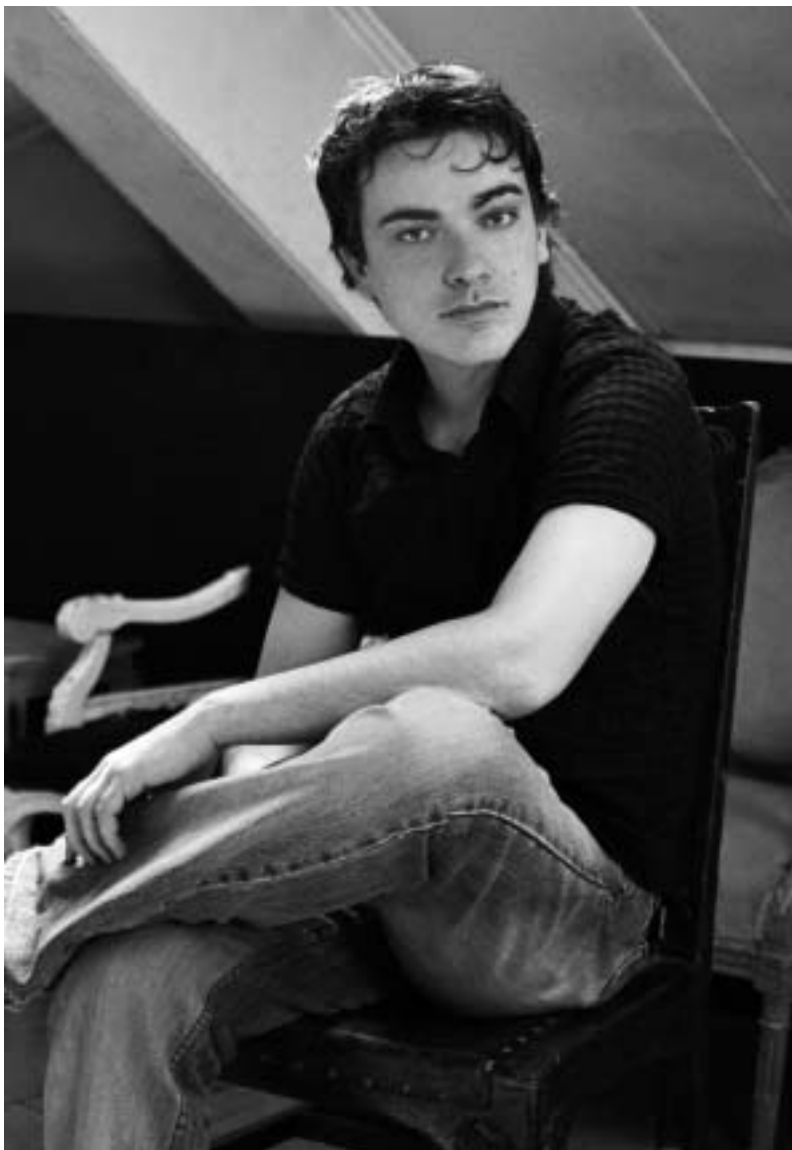
RDU RTS - Televizija Beograd će u obe kategorije imenovati tročlani žiri od uglednih stručnjaka, a žiriji su obavezni da rezultate saopšte 30 dana nakon zaključenja konkursa što će biti objavljeno u emisijama Televizije Beograd i u dnevnoj štampi.

Žiri će biti u mogućnosti da RTS-u preporuči još nekoliko scenarija za otkup i realizaciju.

POTROŠNA SMO I LAKO ZAMENLJIVA ROBA

Siniša Ubović

Siniša Ubović, rođen je 19.02.1973. u Zemunu. Diplomirao na BK Akademiji u klasi prof. Ružice Sokić juna 2000. sa desetakom na diplomskom ispitu i sa prosečnom ocenom 8.43. Visok je 185 cm, ima 82 kg, plave oči i smeđu kosu. Optimista i veseo. Član je SDUS-a i ima status slobodnog umetnika. Kaže da

su poneki reditelji pratili rad njegove klase i gledali ispite. Smatra da glumac mora i sam da poradi na svom plasmanu i da:

'Nema ništa od čekanja. Mnogo nas je, potrošna smo i lako zamenljiva roba.'

Do sada je snimio tri filma: *Jesen stiže Dunjo moja* - Lj. Samardžić, *Konji*

vrani - Lj. Samardžić i *Spleen* - L. Barbieri. Možete ga gledati u nekoliko beogradskih pozorišta, u raznim ulogama i žanrovima: *Velika drama* - NP, *Srbi grade kuću* - Slavija, *Pokondirena tikva* - SNP (za ulogu Ružičića na Danima komedije u Jagodini nagrađen za najboljeg mladog glumca 2004), *Ivica i Marica, Začarani princ*, - Pan teatar. Igra i u takozvanim slobodnim projektima u Srbiji i u inostranstvu; *Balkan novi pokret* - etno trupa, *Voyage Project* - Internacionalna pozorišna trupa, New York.

Zašto si odlučio da budeš glumac?

Razlog za bavljenje glumom je teško definisati. Jednostavno, u četvrtom razredu srednje škole, shvatio sam da je to jedina stvar koja me zanima i kojoj želim da se posvetim.

Da li si pokušao na nekom drugom srodnom fakultetu?

Četiri bezuspešna pokušaja (3 puta FDU i jednom Akademija umetnosti u NS). Zatim sam izabrao zaobilazni put. Prvo sam upisao Dramski studio Mire Banjac u Novom Sadu, a nakon toga BK Akademiju.

Misliš li da diplomci sa starih državnih škola imaju kasnije neku prednost?

Ne verujem u zaveru protiv novih škola i akademija, ali mislim da treba još mnogo vode da proteče pa da se otkloni mišljenje da hiperprodukcija tih škola (koja je zaista evidentna) ne poseduje i izvesnu kvalitet.

O vezama, poznanstvima i poreklu iz umetničkih kuća Siniša misli:

Veze i poznanstva mogu možda da vas malo lakše uvedu u posao, ali sam siguran da ne mogu da vam obezbede opstanak i trajanje na sceni ukoliko za to

ne posedujete minimum kvaliteta. Što se tiče mladih iz umetničkih porodica mislim da je i logično da se vezuju za umetnička zanimanja. Uostalom, niko ne pravi famu oko toga što je dete jednog pekara, gle čuda, izabralo da krene očevim stopama. Uzgred, poznajem mnogo onih koji potiču iz takvih umetničkih porodica i to im predstavlja samo dodatno breme.

O audicijama?

Audicije lično ne volim, ali ih smatram korisnim. Odlazim uglavnom na svaku na koju sam pozvan, mada moram priznati da retko čujem za iste.

O slobodnim projektima?

Do sada sam učestvovao u velikom broju slobodnih projekata što kod nas što u inostranstvu i baš takvi projekti su mi omogućili da učestvujem na mnogim svetskim festivalima gde sam imao priliku da vidim najznačajnija svetska pozorišna dostignuća (Edinburg, London, Cividale, Sibiu, Spoleto, Manila, Sidnej, Singapur...)

O igranju izvan Beograda?

Do sada sam u dva navrata bio u angažmanu van Beograda i to dve sezone u Zaječaru i jednu sezonu u Šapcu. Takođe sam po projektu bio angažovan u SNP-u i uvek sam otvoren za saradnju sa pozorištima van prestonice, naravno pod uslovom da za to postoji valjan umetnički razlog. Svima su nam u životu pružene manje-više iste polazne tačke. Sve ostalo je na nama. Volja, želja, upornost i ambicija nam određuju put.

Imaš li još talenata osim glumačkog?

Zanimaju me razne stvari u životu, a za potrebe posla sam učio i neke do tada meni nepoznate, kao što su sviranje gitare, jahanje, učenje nekih stranih

pesama i jezika (mađarski, francuski, slovački)...

Film ili pozorište?

Do sada sam sebe video jedino u pozorištu, ali sve mi se više dopada rad na filmu i pred kamerama. Naravno takvih poslova nema baš u izobilju.

Srodni poslovi?

Bavio sam se raznim srodnim poslovima i nemam ništa protiv toga, samo ne bih dozvolio da mi to postane jedino zanimanje.

Bi li pokušao u inostranstvu?

Pokušao bih u inostranstvu, ali samo ako bih prethodno bio pozvan da dođem da radim neki projekat pa onda možda da ostanem, a ne u varijanti da dignem sidro i da odem tek tako na nevideno.

Može li sa da se živi od glume?

S vremena na vreme od ovog posla može da se živi, ali bi bilo divno imati neku vrstu dodatnih sredstava. Razlozi su dobro poznati.

O agencijama i menadžerima?

Iskreno se nadam da ćemo biti na taj način zaštićeni i negovani jer to je jedini način da se bavimo samo svojim poslom, a ne i finansijama, pregovaranjima i sličnim stvarima. Ionako su menadžeri u ekspanziji, barem kad je naše društvo u pitanju.

O igranju za decu, i na radiju?

Igram u pozorištu za decu i srećan sam zbog toga. Nemam afiniteta prema lutkarskom pozorištu. Na radiju sam do sad ostvario 100-tinak uloga u radio dramama i to je zaista ogromno iskustvo i veliko zadovoljstvo. Takođe radim i "nahovanje" mnogih crtača.

Igrao bih i u reklamama ukoliko u njoj postoji glumački zadatak.

M.D.

ČEKANJE ŠANSE ČUPA ŽIVCE

Ime i prezime: Ivan Đurić

Rođen: 27.03.1976./Niš

Obrazovanje: Diplomirao glumu 2000. godine u klasi profesora Bora Draškovića, na AU u Novom Sadu, sa opštom ocenom 8.76.

Visina/težina/boja kose/očiju: 181 cm / 76kg/smeđa/zelene

Dosadašnji angažman: između ostalih u predstavama *Pred penzijom*, *Vojcek*, *Slučajna smrt jednog anarhiste*, *Čudo u Jabnelu*, *Fizičar*, *Čelava pevačica*, *Poručnik sa Inišmora*; film *Žurka* Aleksandra Davića

Kako si upisao akademiju?

Posle završene elektrotehničke škole, ne znajući šta bih, upisao sam pravo, studirao godinu dana, a onda se obreo na prijemnom u Novom Sadu. Želja koja je tinjala još od amaterskog bavljenja pozorištem, terala me je da probam! Sam ulazak u famozni uži krug bio je za mene neverovatno uspeh. Prelazak u potpuno nepoznatu sredinu bila je drastična promena, mešavina sreće i straha.

Jesi li pristalica audicija?

Audicije su, u principu, sjajna stvar, međutim, za mene predstavljaju priličnu nepoznanicu. Retko čujem za njih, a i kad saznam, teško se odlučujem da odem, najviše zato što ne znam šta me tamo očekuje.

Imaš li još nekih talenata?

Bavim se sportom, *Free climbing*, i zdravo telo zaista prija mom duhu. Član sam penjačkog kluba "Adrenalin" iz Novog Sada. Volim što su mi ruke žuljevite od hvatanja stene, a pored jakih mišića zahteva i strašnu volju. Suosnivač sam multimedijalne organizacije "Šumska patrola", originalno osnovane 1664. u Africi, u borbi protiv terora gusara na obali Indijskog okeana. Mi smo ogranak organizacije na čijem je čelu Fantom lično i zalažemo se za bespoštednu borbu protiv univerzalnog zla. Na izložbi-hepeningu koju smo imali 2005. u Art klinici izložio sam devet slika u tehnici akrilik na platnu. To je bio omaž moralnim i etičkim svetionicima našeg detinjstva, herojima koji su pobeđivali zlo u sveskama italijanskih strip majstora.

Približavamo li se "američkom snu" u kojem glumci kelnerišu dok čekaju svoju šansu?

Sve vuče ka tome. Ja sam se već odavno našao u situaciji da razmišljam o nekom alternativnom poslu. U tome nisam usamljen, reč je o masovnoj pojavi među mladim glumcima. "Čekanje šanse" koja menja sve, je glumačka svakodnevnica, igra koja čupa živce.

Nažalost, izgleda da je još na Akademiji trebalo da napravim *back up* plan!

Da li bi pokušao da igraš u inostranstvu?

Razmišljam sam o tome više puta, ali ne kao glumac. Jezik je naše glavno sredstvo, a samo najbolji odavde dobijaju tamo šansu da glume ruske i druge teroriste. Kada bih otišao, verovatno bi morao da nosim kante ili kelnerišem, ali što sam stariji, to mi je sve manje primamljivo. Uprkos svemu, ja suviše volim to što radim.

Može li mlad glumac da preživi od svog rada?

Za sada živim od svog rada, ali kako nisam stalno zaposlen - to nagoveštava krajnje neizvesnu budućnost koja mi sve teže pada. Razmišljam o osnivanju sopstvene porodice i takva perspektiva me plaši. Sa 30 godina još uvek moram tu i tamo da cimam roditelje da šalju neku kintu. To je položaj mladog glumca u pozorištu danas, i to je slika države.

Da li bi bilo dobro da imamo menadžere koji bi, uz procenat, pronalazili poslove?

Sopstveni menadžer/agent rešio bi glumca mučnih situacija kakve su dogovor oko uslova rada na predstavi ili filmu. Uvek sam presrećan kada ne moram da se senjkam i kada je prva ponuda poštena.

Teško mi je kad moram sebe kao robu da hvalim i preporučujem.

Nažalost, ovo tržište je malo i samo poznati glumci mogu biti interesantni agentima.

Ivan Đurić (Foto: Branko Lučić)

Da li bi igrao na radiju, bavio se nadsinhronizacijom?

Kada sam bio klinac, radio-drame su mi bile moćna stvar ali ne znam kada sam poslednji put čuo neku. Radijsko iskustvo imam preko emisije 'Debaser' koju sam sa grupom prijatelja kreirao dve godine na *Beat Box* radiju. Komentarisali smo filmove i zanimljive pojave u kulturi i društvu i to je bilo pravo, parma neopterećeno, uživanje. Ako nam se neki film nije svideo, mogli smo otvoreno i s pravom gledaoca koji plaća kartu da kažemo: "Ljudi, to je čisto sranje!"

Reklama, da ili ne?

Reklame su brz način da se zarade dobre pare, ali je suštinski tužna činjenica da za jedan dan snimanja reklame možeš da uzmes pet puta više para u odnosu na mesec dana rada u pozorištu.

Mora li mlad glumac sam da radi na svom plasmanu?

Dobro ostvarena uloga trebalo bi da bude jedina i prava preporuka za sledeći posao. Verujem u marljiv, pošten rad i u to da postoje reditelji koji to umeju da prepoznaju. Čekati na poziv ljudi koji žele da na pravi način ukrste svoju kreativnu energiju sa tvojom, jeste jedino smisleno i ne predstavlja gubljenje vremena.

S.Miletić

NAŠI FORUMAŠI

Sačuvaj nas bože ljubitelja, sa mrziteljima ćemo lako! Kada je osporavani i kritikovani K. Marks (poznatiji kao polovina od Engelsa) pričao o otudenju, poznatijem kao alijencija,

nisu ga shvatali ozbiljno. A on je, i ne znajući šta radi, prejudicirao glavnu okupaciju ljudi 21. veka, otuđenje čoveka od čoveka, danas poznato kao sajber društvo. Duboko zavučeni u svoje sobe,

u društvu mašine, žive život izolovani i sami, i što je najtužnije, srećni! Skriveni od pogleda drugih, bez potrebe da pocrvene ili se postide svojih reči, opušteno plasiraju svoje misli u internet prostora. Kao na balu pod maskama, sa tajnim imenima, svakodnevno sate prozore u živim diskusijama, a da videli

čoveka nisu, razmenjuju svoje utiske o svemu. U čemu je radost vikanja u sebi, polemisanja bez ukrštanja pogleda, pljuvanja iz tame sopstvene sobe, mali alijenirani sajber ljudi znaju najbolje. Nekada su se mišljenja ukrštalala u pozorišnim bifeima, zato i postoje. Možda će u budućnosti u bifeima biti internet kafei.

Pa poređani jedan do drugog, ljubitelji društva na daljinu, mogu odmah da kažu šta misle o predstavi, bez rizika da se slučajno sretnu pogledima! Ili rukuju. Nas je interesovalo pozorište i šta o njemu misle i pišu oni koji posećuju forume 'Kluba ljubitelja pozorišta' i 'Krstarice'.

Forum Kluba ljubitelja pozorišta Tema: Šta ne treba gledati i zašto...

KRITIČKO ČOŠE

Poslao Vasilija: Pon Jun 05, 2006 2:13 am
Zdravo svima!

A da kreiramo mi jedno kritičko čošavanje kome ćemo iznositi svoja nezadovoljstva pojedinih predstavama sa beogradske pozorišne scene? Možda neko od "uticajnih" i prihvati neku pametnu kritiku...

Ja sam pre 10-ak dana bila žrtva smaranja na čak dve predstave: X+Y=0 (BDP, mala scena) i *Govornica* (JDP, Stupica). Nije mi bilo prijatno, mogu vam reći. Dakle, recite ako vam se nešto ne sviđa i zašto, da mi ostali znamo da ne trošimo vreme i novac na isto. No, moram priznati, mnogo toga se nauči i iz loših predstava.

PREDSTAVA SATIMA DOSADNA

Poslao smokingpaper: Pon Jun 05, 2006 7:44 am

Plašim se da i ima više onih koje treba svrstati u "slobodno zaobići".

Početni kriterijum, recimo, mogao bi da bude sledeći: čemu neko ko ne razume ni reč našeg jezika može da pokloni aktivnu pažnju?

Odem u Narodno pozorište i imam šta da vidim. Krš. Ne kažem da je tamo postalo nemoguće videti dobru predstavu, na svakom repertoaru mora da postoji bar nešto dobro, ali pretencioznost tekstova i režije Siniše Kovačevića, ili površnost kojom je Vida Ognjenović nedavno režirala *3 sestre*, raspametili su me. Mislim da sam posle bio ne samo razočaran, nego i besan. No nema veze, niko me nije tukao po ušima da ih gledam.

Ista priča je i sa *Lulu* u JDP-u. Režija Gorčin Stojanović. Kad me Jelena Đokić nije kupila, a mislim da je idealna za naslovnu ulogu po svakom kriterijumu... Ne smeta mi kada *Lulu* (ili neki drugi komad) traje satima. Smeta mi kada je predstava satima dosadna. Pre par godina na *Bitefu* gledao sam *Brisanje* u režiji Kristijana Lupe, jeste, bila su dva dela, ali je sve zajedno trajalo nekih sedam sati, a ja ih nisam ni osetio. A *Lulu*, osim u songovima koji spajaju scene i uvek dobrom P. Ejdsu, nema snage da održi pažnju ni za sat i deset. Prihvatam i opciju da nisam u pravu, verovatno se nekom sve to tako šareno pa onda zajedno sklopljeno i dopada...

Šta mislim da bi trebalo zaobići u *Ateljeu 212*? Ako se bude igrala u narednoj sezoni, možda *Dugo putovanje u noć*? Imao sam utisak da mlada publika na licu mesta ubrzano stari zajedno sa Ružicom Sokić koja igra ovisnicu od morfijuma.

Nisu bolje ni *Terazije*... Oni su konačno dobili zgradu (i neka su, okej, zaslužili su posle tolike podstanarske golgote) ali mi u poslednje vreme sve izgleda kao da misle kako će i predstave, zbog novog prostora, da budu bolje. Ja kako vidim, neće. Osim, možda tehnički. Umesto da ponude nešto sveže, oni na repertoar (jedini koji je kristalno jasno profilisan), pred sam kraj sezone postavljaju komad *Heroji* (režija Slavenko Saletović). Tekst Predraga Perišića (poznatiji kao scenarista filma 'Nije lako s

muškarcima' i idejni tvorca serije 'Policaica sa Petlovog brda') jeste nov, ali da je svež, baš nešto i nije.

Primerba redakcije: naziv predstave '3 sestre' je preuzet. Smokingpaper, poznavalac dela Čehova, i pisac sa ovog foruma, verovatno misli na 'Tri sestre', kako se delo zove u originalu.

VEOMA OZBILJAN MJUZIKL

Poslao Beatrice: Pon Jun 05, 2006 8:37 am
E.S.Paper, bravo za ovaj komentar! Ja mislim da je naš najveći problem to što ne shvatamo da je mjuzikl VEOMA OZBILJAN žanr! Nije dovoljno da imamo sjajnu tehniku, kostime, uzmemo predstavu sa *Brodveja* (kao što je *Corus Line*) i sada smo i mi kvalitetni. Teško! Mislim da paralelu između naših i brodvejskih glumaca ne bismo mogli da napravimo ni kad bismo se mnooooooog trudili. Pre svega, većina glumaca Pozorišta na Terazijama još uvek ne ispunjava osnovne uslove (imati ritma, sluha, znati igrati, pevati i glumiti). Ne samo jedan od tih uslova, nego bi svi trebalo da budu barem donekle zadovoljeni. Jeste, teško je, a ovi naši se i trude, nije da nije, ali im ne ide baš! I, naravno, nisu tu krivi samo glumci! I režija je, kanda tanka-kao, to je mjuzikl, napravićemo opšte narodno veselje na sceni, bitno je da se igra i peva, a priča? Gluma?

Nema veze, nedostatak istih ćemo da pokrijemo efektima i rotirajućom scenom. No, ja sam ipak optimista, držim nam palčeve sa željom da i mi nekada u budućnosti (neću baš da preterujem sa optimizmom, pa da kažem i u *BLISKOLJ*) dobijemo nj.k.v. MJUZIKL.

JEVREMOV HOROR

Poslao Milana: Pon Jun 26, 2006 8:49 am
Pre neko veče, tačnije u ponoć, pogledala sam muzičku horor komediju *Život Jevremov* i nažalost mislim da je za izbegavanje.

Čast svakako izuzecima na dobroj glumi, ali samo ona nije uspela da nadomesti loš tekst Aleksandra Đaje.

Žanr horora, pa još mjuzikla!! je skroz promašen.

Izašla sam prosto ne verujući da je ovako nešto loše moglo da se odigra na sceni pozorišta.

NAROČITO LUDILO

Poslao Beatrice: Ned Jul 09, 2006 8:50 pm
Čika E. Jonesko je jednom rekao: "Ludim se smatra onaj čije se ludilo ne poklapa sa ludilom ostalih."
Oh,kako tačno!

ISTINA JE RUŽNA

Poslao Enigma_M: Pet Avg 11, 2006 6:39 pm

Niče je jednom rekao: "Istina je ružna. Umetnost imamo zato da ne bismo propali zbog istine."

Zavist nije ništa drugo nego mržnja prema tuđoj superiorosti.

BAČENO VREME

Poslao Različak: Čet Jan 25, 2007 10:51 pm
U nedelju gledala *Fridu Kalo*...Kome je vreme i utisak o filmu mio nek izbegava...glumci slabi, predstava nepovezana, a tek *Dijego Rivera* koji izgleda kao maneken, a zapravo je bio debeljuškasti

džin...a toliko sam se radovala..baš šteta.Bačeno vreme.

Tema: Izrazito najbolja predstava...

DAJTE JOŠ, IVONE BURGUNDSKE!

Poslao Angie: Uto Maj 30, 2006 10:06 am

U poslednje vreme malo koja predstava uspe da se provuče između Scile komercijalnog podilaženja jeftinom uspehu i Haribde grubog i neuspelog eksperimenisanja. IVONA KNEGINJA BURGUNDSKA je dokaz da je to još moguće. Ljupka, suptilna, nije napadna, a bogata unutrašnjim nabojem i osećanjem. Hoćemo hakuna matata

BEZ DUBOKIH UMOVANJA

Poslao Nikita: Uto Maj 30, 2006 5:53 pm

Za razliku od ostalih kuća, ovde (pozorište na Terazijama) ne može da Vam se desi da zaglavite na nekoj smarčini koja nikad ne vodi, a nikako da se završi. Humor, muzika, zabava, ambijent, sve se kreće u rasponu između zabavnog i odličnog. Nema nekih dubokih umovanja i eksperimenata, ali dobro je znati da negde možeš otići "naslepo", a da nećeš pogrešiti.

SKRIVENI DRAGULJI

Poslao Alek: Sre Maj 31, 2006 11:57 am

Moram da priznam da ja najviše uživam u nepretencioznim, "malim" predstavama - *Ribarske svade*, *Zagone ne varijacije*, *Igra parova*, *Dva mirisa ruže*. Najveće otkriće sezone bio mi je *Gospodin foka* u BDP. To je stara predstava, ali je malo poznata, pa sam je tek sad gledao. Nadam se da ima još takvih skrivenih dragulja.

SAVET ZA MAZOHISTE PO OPREDELJENJU

Poslao Beatrice: Sre Maj 31, 2006 1:18 pm

Naslov: kontra najboljoj predstavi u sezoni!
Evo saveta za mazohiste po opredeljenju: Otići u 'Buhu' i pogledati kako se neki igraju Šekspira! Konkretno? Joj! Boli! Dakle: *Otelo*. Hm! Deset bambija za one koji prevaziđu osnovnu prepreku - razumevanje teksta, pa se usude upustiti se u odgonetanje-šta nam to oni htedošeporučiti nedovršenim neo-pank stilom, recitovanjem stihova k'o iz bukvara i sl. Glavni i (ne)odgovorni glumac kanda ima problema sa dikcijom (šta kvaziurbana sredina učini od čoveka), tako da gledalac celu predstavu provede na ivici sedišta upinjući se da iz neatkulisanje bujice reči razazna smisao&misao (nešto što, istina, ni samom glumcu nije pošlo za rukom, pošto od eventualne uverljive emocije ne dobismo ni E, a kompletni lik *Otela* sveden je na "ničimizazvano, nasumično-periodično" šizofrenog protagoinstu latino-novele. Milina! Svetla tačka? Sjajni Andrej Šepetkovski u ulozi *Otelovog neprijatelja Jaga*-dobra gluma i dikcija predstavljaju svojevrsni odmor za napačena čula gledalaca (no, teško je dva i po sata nositi predstavu na sopstvenim plećima-pitajte Dragana Mićanovića (*Hamlet* -JDP-pomor na sceni! Da ne bi tog čoveka...))
Ukupni utisak: Izneverišesva očekivanja (govorim u svoje ime & ogra-

đujem se), a gledalac se po izlasku iz sale oseća kao fizički radnik nakon celog dana provedenog na njivi pod upeklim suncem.

Dragi moji-srećna žetva!

PRAVO OSVEŽENJE, MRAČNI LIR

Poslao Smokingpaper: Pon Jun 05, 2006 9:20 am

Gledao sam *Teslu* pre neki dan. Nisu me previše umorili. Reditelj je jednom pričao o tome kako je morao prilično da poradi na tekstu, znatno je skraćten Crnjanski, a meni u toj obrađenoj varijanti liči na filmski scenario. Neka rešenja su bila previše dekorativna za moj ukus (one maske među kojima sam video i jednog Miki Mause), ali su me uglavnom vozili dalje. Posebno kada se *Tesla* obmota američkom zastavom dok mu ne okrpne pantalone i bizarna scena sa električnom stolicom. Ipak, ubeđen sam (verujem kao i svi ostali) kako sve u predstavi zavisi isključivo i samo od Mićanovića. Njega da nema sve bi se očas posla raspršilo. Još nešto, mnogo volim kako *Ana Sofrenović* peva, i lepa mi je kada na scenu elegantno ušeta kao visoka bela žena, bogata udavača iz Amerike koja proganja *Teslu*, al' što ne ume da glumi... Negledljivo. Sreća što su joj scene trajale kratko. Miša Janketić sa onim crvenim balonom koji mu sve vreme visi iznad glave, zasmekavao me je dosta, a scena uopšte nije trebalo da bude smešna, naprotiv. Kad smo tematski već skoknuli do Madlenianuma, super mi je priča da je gđa Cepter čitav iznajmljeni prostor pozorišne zgrade u Zemunu opremila do sitnica na šraf. Ako jednom odluči da promeni lokaciju, apsolutno sve, čak i sedišta iz sale, mogu da se ponesu.

Da se vratim na temu najbolje predstave...

U ovoj sezoni za mene su to *Skakavci* (JDP). Mislim da režija nije morala da bude bolja, do detalja precizno napisana drama, *Mijač* ako je hteo, mogao je komotno samo da se posveti onome po čemu je uostalom i čuven - radu sa glumcima. I mislim da je cela podela tačno napravljena, osim S. Cvetkovića koji mi je za notu previše iritantan kao gej u godinama. Možda je trebalo baš tako da bude, ne znam, ja sam imao utisak da se čovek muči... Ali su me zato oduševili veterani (*Mrugd Radovanović*, *Renata Ulmanski*, *Nikola Simić* i *Rade Marković*). Na prelazu u osamdesete njihov četvoro imaju više živosti na sceni od većine klinaca koji se tek pojavljuju.

Prošle godine favorit mi je bila predstava *Kralj Lir* u *Ateljeu 212*, svi je nešto nisu voleli, navodno bila je mnogo mračna, ne tematski nego tehnički, a meni je bila pravo osveženje - naterali su publiku da sluša *Šekspira*, pa kad *Ljuba Tadić* izgovori da je njegovom liku sedamdeset i šest godina, koliko je Tadić tada imao, lepo možete nožem da sečete muk u gledalištu. Mnogo mi je drago što sam video poslednjeg Ljubinog Lira.

Forum Krstarice: Najbolja predstava je...

Piše: Budući lekar, 03.10.2006., 21:54

Ima dosta dobrih predstava *bar je bilo u prošloj sezoni. *Heroji* - na Terazijama su novija pedstava, puna smeha. Dobar je i *Let iznad kukavičijeg gnezda*-Crveni Krst, *Mletački Trgovac*-JDP, *Cigani lete u nebo*.

Piše: Registrovan korisnik, 29.10.2006., 12:27

Po meni je izuzetna predstava *Pseći valcer* u režiji *Dejana Mijača*, JDP. U svakom pogledu počev od režije, glumačkih ostvarenja i maestralne scene i scenskih efekata.

Piše: miss 02.12.2006., 10:40

Molijerov Još jedan život u JDP, *Delirijum tremens* u BDP *Kraljica Margi* i *Ko to tamo peva* u Narodnom...

Tema: idete li van Beograda u pozorišta?

Piše: Glumac 2006, 21.11.2006., 17:55

Svaka čast na kvalitetnoj temi...

Zaista mi je drago što si spomenula *Sombor*, jako zanimljivo pozorište, sa vrsnim glumcima poput *Biljane Keskenović*, bolje da se izrazim vrsnim glumcem.

Dobre i kvalitetne predstave se rade poput *Gospođa ministarka*, a ni *Zrenjanin* ne zaostaje baš mnogo. Inače, gledao sam njihovu predstavu *Učene žene* od *Molijera*.

VREDI PRATITI SVA POZORIŠTA

Piše: Teatrina 08.02.2007., 01:25

Sombor je imao svoje zlatne trenutke, ali u poslednje vreme, od kada dobar deo ansambla ne radi više tamo, vidi se stagnacija. I *Bilja Keskenović* je više blistala kada su svi oko nje bili isto tako fantastični. Neke od njihovih predstava otaće nezaboravne, *Kate Kapuralica*, *Putovanje za Nant...* Gledala sam od novijih predstava *Mračnu komediju*, sasvim dobra predstava, mladi obećavaju, *Bilja* odlična...

Zrenjanin me nikad nije posebno oduševio. Doduše, nisam skoro ni gledala ništa, a ono ranije mi je sve bilo nekako dosadno. Poslednje što sam gledala bilo je *Iza kulisa*, i bilo je tužno.

Nadam se da su se ti mladi ljudi razigrali do sad, i uneli život u to pozorište.

U SNP vredi ići. Preporučujem *Poljubi sjaj ugaslih zvezda*, *Greta*, *stranica 89* i *Romeo i Julija*.

Ne sviđa mi se njihova *Pokondirena tikva*, mislim da mnogo bolje čitanje ovog komada imaju *Kikindani*. Kikindsko pozorište me uvek prijatno iznenadi, mada sam i sama uvek prilično skeptična kada su u pitanju mala, provincijska pozorišta. Gledala sam njihovu *Tikvu* u BDP-u, i mogu reći da je njihov deo ansambla za korak ispred beogradskih glumaca. Mislim tu prvenstveno na *Vesnu Čipčić* koja igra *Femu*. Čula sam i da su igrali *Krležu*, *Vučjak*, i pobedili na festivalu u Vršcu. Potrudicu se da i to nekako pogledam. Sećam se njihovih *Preljubnika* i neke predstave o banatskom rodoljublju koje sam gledala na festivalu u Jagodini, i bila sam fascinirana.

Utisak je, naravno, vredi pratiti sva pozorišta u Srbiji, ili makar sačekati da gostuju u Beogradu...

Piše: Misanthropos 08.02.2007., 23:48
Znači postoje pozorišta i van Beograda.

Priredila M. Jurčić

NEMIRNI TANGO PO HAMLETU

Glumac i reditelj Zoltan Puškaš (Foto: B. Lučić)

Ludo kreativan i neobuzdano duhovit, nadasve nemirnog duha, to je Zoltan Puškaš, novosadski glumac i reditelj. Njegove kolege, sapatnici po hlebu rekli bi i "lud kao struja", nije ni čudo jer dolazi iz Sente, te čudne male vojvodanske varoši iz koje su stigli neki daroviti vojvodanski umetnici (Krista Sorčik, Silard i Kinga Mezei, Andraš Urban, Peter Ferenc...). Školovao se za glumca na Akademiji umetnosti u Novom Sadu, gde je i diplomirao, igrao u Pešti, Subotici i svom matičnom novosadskom pozorištu. Kao glumca upamtio ga u predstavama *Kosa*, *Čikago*, *Via Italia*, *Pac* i aktuelnim *Čičkovic* i *Priča o komunizmu za umobolne*, ali i kao reditelja predstava *Ben Akiba night club*, *Šta je bilo sa ženom*, *Negde u Evropi* i *Knjiga o džungli*.

A onda je Puškaš jednog dana seo, podvukao crtu, sabrao i oduzeo, pa prelomio. Glumac u njemu ustupio mesto reditelju.

"Nisam to preko noći odlučio, dugo sam razmišljao, jer sam i dugo bio nezadovoljan sobom, zapravo, oduvek sam bio nezadovoljan onim što bi uradio kao glumac, uvek sam mislio da to nije dovoljno dobro i bio sam jako nesrećan zbog toga. I sad sa rediteljskim angažmanom, opet nisam do kraja miran, jer imam osećaj da uzimam posao nekim ljudima koji su se školovali za režiju".

Čim je, dakle, odlučio da će se ubuduće posvetiti režiji, Puškaš je dobio šansu da u subotičkom "Deže Kostolanje" pozorištu, režira Mrožekov *Tango* (predstava ušla u selekciju Festivala profesionalnih pozorišta Vojvodine), a samo tri dana po premijeri, počeo je novu predstavu

u svom Novosadskom pozorištu, *Hamlet je mrtav*, po tekstu vojvodaskog pisca Gabora Viraga. U međuvremenu je izašla i ova premijera, a o radu na ovoj predstavi Puškaš kaže:

"Hteo sam da napravim predstavu o nastanku jedne predstave, zapravo da publici prikažem kako nastaje jedna predstava, šta sve stoji na putu reditelju i glumcima do premijere, kakve dileme i razmišljanja ima reditelj, a kakve glumci radeći iz dana u dan. Jednom rečju, da na sceni prikažem šta se sve dešava iza kulisa, do trenutka kada se podigne premijerska zavesa. Insistirao sam na tome da se vidi sva kreativnost, a katkad i njeno vidljivo odsustvo, da se vidi i eventualna nemogućnost realizacije neke ideje, ali isto tako da se vide mašta, kreativnost, zaigranost, otvorenost i spremnost za improvizaciju svakog od glumaca. U svemu tome bilo mi je jako važno da svih devet aktera - a birao sam samo muškarce za ovu predstavu, po ugledu na šekspirijansko vreme i istočnjačko pozorište - bude potpuno otvoreno za improvizaciju. Baš zato, iako sam tačno znao kojih će devet glumaca igrati u ovoj predstavi, nisam na početku proba odmah dao svakom njegovu ulogu, da bih tako izbegao kalupe u koje smo svi skloni da upadamo. Tek kad je svaki od glumaca dao, činilo mi se, najbolji deo sebe, odredio sam ko će igrati koji lik. I dok su u prvom delu predstave do izražaja mogle da dođu maštovitost i duhovitost svakog ponaosob, u drugom delu je sve to moralo biti spakovano u finalni proizvod - predstavu. U drugom delu predstave koreografski mi je pomogao glumac

Ištvan Bičkej, višegodišnji saradnik Jožefa Nada."

Sam reditelj tvrdi da u ovom komadu koji je inače pisac apostrofirao kao "priču o vlasti u filozofskom smislu" nema trunke politike, da mu je nepristojno, čak vulgarno politiku stavljati umetnosti za partnera. Puškaš dodaje da mu je bilo važno da demistifikuje nastanak jedne predstave:

"Bilo mi je važno da publika vidi kako je za nastanak predstave potrebno da ljudi jedni drugima veruju, da su opušteni i radosni i da bez stresa dolaze na probu, jer samo takva atmosfera rađa zajedništvo, iskrenost i kvalitetan rad. Meni je to lično nedostajalo kod nekih reditelja s kojima sam ranije radio, kao i to što kao glumac nisam mogao da pred rediteljem isprobam to nešto što mi se nametalo kao ideja u kontekstu rediteljevih indikacija, već sam prečesto morao da uradim isključivo ono što su oni zahtevali."

Kao reditelj pokušavam da ne radim (sa) glumcima ono što je meni smetalo kao glumcu u odnosu na reditelje s kojima sam saradivao. Dolazio sam uvek spreman na probu i siguran u sebe, što mi je omogućavalo znanje o onome što sam hteo da uradim. Samo tako ekipu možeš ubediti u to što hoćeš i ona će te slediti u najboljem mogućem smislu. Važno je da na svako postavljeno pitanje, tvoje ili ekipe, nađete - najbolje zajednički - odgovor i da tim odgovorima pokažete zašto taj tekst postavljate na scenu i šta njime želite da kažete (o) svetu.

I na kraju, iako voli Čehovljeve tišine, Puškaš priželjkuje da na scenu uskoro postavi komade *Iza kulisa* ili bar *Isus Hrist superstar*. U međuvremenu, sve radosne i one druge trenutke u pozorištu i životu preživljava zahvaljujući Mocartu i Madoni i čezne da bude manje histeričan, malo mirniji, da mu uvek nije neka frka.

S.Miletić

PREMIJERA

VESELE ŽENE VINDZORSKE U NARODNOM POZORIŠTU

Premijera predstave *Vesele žene vinzorske* u Narodnom pozorištu u Beogradu, desila se 29. marta, sto četiri godine nakon njenog poslednjeg izvođenja! Čuvenu komediju Viljema Šekspira režirao je Jirži Mencl, češki reditelj i oskarovac, kome je ovo prva režija u ovoj pozorišnoj kući. Na pitanje zašto se odlučio da režira baš ovo Šekspirovo delo, rekao je: "Ovaj komad posebno volim zato što ga odlikuju izvanredne dramske situacije i neverovatno živi likovi. Pozorišna predstava nikad ne sme da bude dosadna i depresivna. *Vesele žene vinzorske* su upravo takve - ni dosadne, ni depresivne." On smatra da sve što radi mora da razume i šira publika, stoga se drži isključivo tradicionalnih vrednosti, a ignoriše ono što se smatra 'savremenim' i eksperimentalnim.

Ovu predstavu posebnom čini i brojna glumačka podela, u kojoj su: Milan Gutović, Aleksandar Srećković, Nebojša Kundačina, Igor Đorđević, Aleksandar Đurica, Boris Pingović, Boris Komnenić, Milenko Pavlov, Branko Jerinić, Gojko Baletić, Nenad Maričić, Miloš Đorđević, Danilo Brakočević, Nenad Stojmenović, Zoran Čosić, Nataša Ninković, Dušanka Stojanović, Jelena Helc, Nada Blam, Nemanja Konstantinović, Miloš Šavija i Miloš Dimitrović! Scenografiju je uradio Geroslav Zarić, a kostime Marina Vukasović Medenica.

Svoje prvo izvođenje u inostranstvu predstava će imati u Stokholmu, na proslavi stogodišnjice zdanja 'Dramaten'.

Prva repriza je zakazana za 10. april, a karte su za nekoliko izvođenja unapred rasprodate.

M.J.

PREMIJERE

KAZANOVA NA KAMERNOJ SCENI SNP-a

Predstava *Povratak Kazanove* u režiji Ane Tomović je treća premijera na Kamernoj sceni Srpskog narodnog pozorišta. Uradenu po noveli Artura Šniclera, predstavu su dramatisovali Branko Dimitrijević, Ana Tomović i Vuk Ršumović. Starost je glavna tema ove predstave, a borba Kazanove da se suoči sa starošću je teža i bolnija upravo zbog njegove reputacije zavodnika. Ovu dramu uzbudljivom čini borba Kazanove s činjenicom da stari i gubi snagu. Kazanovu igra Radoje Čupić, Markolina je Milica Grujičić, a igraju još: Nenad Pećinar, Draginja Voganjac, Tijana Maksimović i drugi.

ČUDNOVATI SREBRENJAK U ZRENJANINU

U zrenjaninskom NP 'Toša Jovanović' glumci Lutkarske scene premijerno su 22. marta izveli predstavu *Čudnovati srebrenjak* Marine Bječić Đurić i Biljane Vujović, u režiji Biljane Vujović.

M.J.

Projekat humanitarnog karaktera "Pozorište je solidarnost", Malo pozorište "Duško Radović" u saradnji sa Ministarstvom prosvete i sporta i Nacionalnim centrom ASSITEJ Srbija realizuje u periodu od 20. do 27. marta 2007. godine. Projekat je posvećen marginalizovanim grupama dece u našem društvu (deca sa posebnim potrebama, deca bez roditeljskog staranja, romska deca itd.) i njime će se obeležiti Svetski dan pozorišta za decu.

Osnovna programska koncepcija *Radovića* odnosi se na projekte koji svojim sadržajem upućuju na teme edukativnog, socijalnog a, pre svega, urbanog karaktera. Uvođenjem pojmova dečja prava, tolerancija (međuetnička, međureligijska, međukulturna), pravo na razliku, priznavanje i poštovanje različitosti, u rečnik mladih stanovnika Beograda koji su publika našeg pozorišta, pokušavamo da doprinesemo kulturološkom povezivanju dece različitih nacionalnosti koja žive u Srbiji i usmerimo dalje na razvijanje raznovrsnosti i tolerancije.

U glavnom programu, za pomenute grupe dece organizovano je besplatno igranje predstava "Andersenovi kuvari", "Kiki i Bozo", "Skoro svako može da padne (osim Čaplje!)" i "Mali princ".

"Kiki i Bozo", u režiji Nikole Zavišića, na suptilan način se bavi temama prijateljstva i gubitka, uz pratnju uživo izvođene muzike. Ova predstava je prevedena na jezik znakova, i u toj verziji je uspešno izvedena nekoliko puta.

"Andersenovi kuvari", u režiji Dragoslava Todorovića, bazično je neverbalna i zasnovana na muzici i pantomimi kao osnovnim elementima.

"Skoro svako može da padne (osim Čaplje)", u režiji Nikole Zavišića, nastala je po pričama holandskog pisca Tona Telehena, i ravnopravno se zasniva na tekstu, muzici i vizuelnim izražajnim sredstvima.

Prateći program uključuje predstave "Okamenjeni princ" u Malom pozorištu "Duško Radović", "Nisi sam" Studija izvođačkih i vizuelnih umetnosti "Iskoračak" u Domu omladine, "Priča o čajju" u

Dah teatru, radionicu za gluvonemu decu...

Nacionalni centar ASSITEJ Srbija je uključen u projekat organizacijom jednodnevne konferencije sa glavnom temom "Mesto i značaj pozorišta za decu i mlade u obrazovnom i kulturnom sistemu". Konferencija će okupiti relevantne učesnike iz zemlje i inostranstva. Inostrani gosti će biti Lukas Svenson, švedski dramski pisac, i Hagit Rehavi Nikolajevski, predsednica Nacionalnog centra ASSITEJ Izrael.

A.J.

Kuvari (Foto: Đorđe Tomić)

NA DANIMA KOMEDIJE VIŠE DOMAĆIH TEKSTOVA NEGO NA STERIJINOM

Izveštaj selektora o izboru predstava

Motivisana uverenjem da su recentnu teatarsku praksu u Srbiji, u oblasti žanra komedije, obeležile dve zanimljive predstave prema tekstovima Nebojše Romčevića, *Paradoks* i *Brod ljubavi*, želela sam da u fokusu ovogodišnjeg festivala budu predstave koje su nastale prema savremenom domaćem tekstu, koji se kritički odnosi prema našoj društvenoj stvarnosti. U tom pogledu, programom ovogodišnjeg festivala želim i da podstaknem razvoj savremene srpske komediografije. Sa druge strane, nisam htela da pravim drastične kompromise sa umetničkim kvalitetom pojedinačnih predstava, ili sa njihovim komičkim potencijalima, zbog čega program ovogodišnjeg festivala "Dani komedije" nije isključivo sastavljen od predstava nastalih na osnovu savremene srpske dramaturgije.

Konačno, repertoar ovog festivala čine četiri predstave prema savremenim srpskim tekstovima, zatim dve koje su nastale na osnovu dramskih tekstova savremenih američkih pisaca, i jedna prema klasičnoj komediji. Ovih sedam predstava se izdvojilo svojom komičnošću, rediteljskim i glumačkim kvalitetima, ali i društvenom relevantnošću. Kada sam birala predstave za ovogodišnji festival, prevashodno mi je bilo bitno da one ne budu definisane bespredmetnom komikom, odnosno da ne budu u domenu čiste zabave, već da, koliko je to moguće, podstaknu na razmišljanje, neku vrstu konfrontacije sa društvenim i individualnim problemima. Program 36 - og festivala "Dani komedije" će u celini biti šarolik, tematski i stilski, vođeno brehtovskim receptom za pravljenje umetnički vrednog pozorišta, što podrazumeva promišljenu koegzistenciju zabave i didaktičnosti.

1. *Paradoks*, prema tekstu Nebojše Romčevića, režija Egon Savin, Narodno pozorište Sombor

Predstava *Paradoks* se na vrlo autentičan i duhovit način bavi aktuelnom društvenom stvarnošću u Srbiji, pri čemu u prvom planu analizira iluzije, gubitke i nade aktera petooktobarske revolucije. Protagonisti su intelektualci koji su groteskno i bezizlazno zaglavljani u jednom sumornom vremenu.

Ratko i Julijana

Reditelj Egon Savin je njihove tragikomične sudbine prikazao u okvirima apsurdnog realizma, u kojima oni nastupaju kao nekakvi egzistencijalistički klovnovi, lualice beketovskog tipa.

2. *Brod ljubavi*, prema tekstu Nebojše Romčevića, reditelj Darko Bajić, Zvezdara teatar, Beograd

Brod ljubavi je oštra i provokativna predstava koja beskompromisno kritikuje savremen svet, postmodernu, globalizovano društvo, odnose između država Istoka i Zapada, ali i poziciju Srbije u takvim okolnostima. Svi glumci podjednako uzbudljivo oblikuju niz markantnih likova koji na "Brodu ljubavi" traže iluziju i zaborav, i u celini stvaraju jednu reprezentativno sumornu sliku savremenog društva. Smeh koji njihova igra proizvodi je rezultat jednog univerzalnijeg, antropološkog očajja, filozofski bitan smeh, zbog čega ova predstava na trenutke indirektno otelotvoruje složenu, filozofski značajnu dijagnozu ljudskog života, *per se*.

3. *Heroji*, prema tekstu Predraga Perišića, reditelj Slavenko Saletović, Pozorište na Terazijama, Beograd

Predstava *Heroji* reditelja Slavenka Saletovića šarmantno analizira srpski mentalitet, navike i običaje. Radnja je postavljena u kontekst Drugog svetskog rata, a odnosi se na razvijanje prijateljstva između Nemaca i Srba, koje je platforma za uklanjanje niza predrasuda. Predstava je blaga i nepretenciozna, sasvim oslobođena gorkog, tragikomičnog ukusa koji definiše većinu ostalih predstava na ovogodišnjem festivalu.

4. *Ratko i Julijana*, prema tekstu Željka Hubača, reditelj Jug Radivojević, Narodno pozorište Leskovac

Ratko i Julijana je predstava u kojoj se prepliće život i pozorište, porodični i politički problemi, privatno i javno. Njeni glavni akteri su glumci jedne pozorišne trupe, koja priprema izvođenje Šekspirove tragedije "Romeo i Julija". Hubač ovde nastavlja dramsku tradiciju Sterije, Nušića i Kovačevića, pisaca koji su duhovito i kritički predstavljali srpski mentalitet i običaje. Uvođenjem lika ministarke Živke u druge okolnosti, autor ovde daje i duhovitu, postmodernizmu blisku repliku na srpsku komediografsku tradiciju.

5. *Apartman B*, prema tekstu Nila Sajmona, reditelj Olivera Đorđević, Narodno pozorište Subotica

Apartman B čine četiri odvojene priče koje se odvijaju u jednom hotelskom apartmanu. Precizno i suptilno režirana, predstava prikazuje različite aspekte međuljudskih odnosa, dajući duhovita zapažanja o savremenim brakovima, pitanjima posvećenosti, vernosti i preljube, kao i relacije između roditelja i dece.

6. *Ti ljudi tenori*, prema tekstu Kena Ludviga, reditelj Jure Rudolf, Narodno pozorište Kikinda

Ti ljudi tenori su savremena farsa koja se odigrava u jednom američkom pozorištu, u trenutku gostovanja popularnog opernog pevača. U osnovi radnje se nalazi slučaj zamene identiteta koji inicira niz nesporazuma, koji su nepresušni izvor komike. Likovi su oštro i

Brod ljubavi

iščašeno postavljeni, što treba da podstakne publiku na razmišljanje o problemima kojima se predstava bavi, na primer demistifikaciju brojnih predrasuda vezanih za percepciju umetnosti, odnos publike prema zvezdama, fascinaciju uspehom i slavom.

7. *Ženidba*, prema tekstu Nikolaja Gogolja, reditelj Slavenko Saletović, Narodno pozorište, Beograd

Ženidba Slavenka Saletovića je specifična zbog radikalne stilizacije u izvođenju ove klasične komedije Nikolaja Gogolja. Koncept likova definiše jasno odsustvo realizma, jedna karikaturnost koja zalazi u domen nadrealizma i apsurdna, što uključuje izrazita metaforička značenja, zbog čega je ova predstava u celini vrlo posebna i vredna.

Ana Tasić

reći festival internacionalnog studentskog teatra, FIST 03 pod nazivom 'U redu je' održan je od 15 - 25. marta. Organizatori FIST-a su studenti Katedre za menadžment i produkciju u pozorištu, radiju i kulturnim delatnostima uz saradnju sa katedrama za filmsku produkciju, kameru, dramaturgiju, režiju i glumu.

FIST je jedan od svega nekoliko festivala u svetu koji organizuju sami studenti, a o njegovoj ekspanziji i rastućem značaju govori i podatak da je na prvom FIST-u bilo više od osamdeset studenata i profesora, a na drugom više od sto dvadeset studenata i profesora iz raznih krajeva Evrope. Njihova pozorišna ostvarenja prve godine je videlo 1500, a sledeće 3000 ljudi. Održavanje festivala do sada su pomogli Fakultet dramskih umetnosti na kome se festival održava, zatim Skupština grada Beograda - Sekretarijat za kulturu, Ministarstvo kulture republike Srbije, Opština Novi Beograd kao i mnogobrojni sponzori.

Cilj festivala je aktivna edukacija kroz internacionalnu komunikaciju, a osnovna ideja festivala je otkrivanje i predstavljanje različitih pristupa u edukaciji mladih pozorišnih umetnika.

Glavni program ovogodišnjeg FIST-a imao je takmičarski karakter i u okviru njega su prikazivane po dve predstave dnevno. Na sceni 'Mata Milošević' nastupili su učesnici iz Belgije, sa *Popsongshowtime*, plesna trupa po konceptu Jan Zabela, Pozorišni fakultet iz Praga se predstavio komadom *Raj srca, lavirint sveta* po tekstu i u režiji Martina Kukučka i Lukaša Trpišovskog, iz Ljubljane je stigla *Poslednja egoistična predstava*, tekst i režija Mare Bulc, a FDU se predstavio komadom 3

UM Profil- Zum profil, po tekstu i režiji više autora.

Na Sceni II filmskog studija nastupila je Finska pozorišna akademija sa predstavom *Noževi seku vazduh*, tekst i režija Jussi Moilanen, komad *Ničija zemlja* po tekstu Danisa Tanovića, u režiji Asli Kristal, izvela je Multinacionalna grupa za pozorište iz Beča, a Nacionalna pozorišna akademija iz Sankt Peterburga izvela je komad *Noćna proba* Mihaila Bulgakova u režiji Andreja Korinoeva i Denisa Shibaeva.

U okviru Internacionalnog maratona mladih stvaralaca nastupili su gosti iz Holandije, sa komadom *Kako?*, iz Španije sa predstavom *Srećan rođendan* i Lids metropoliten Univerzitet iz Engleske je izveo predstavu *U tišini govorimo*.

U okviru edukativnog programa FIST-a radionice su držali predavači umetničkih škola, učesnici festivala, kao i drugi istaknuti pozorišni stvaraoči. Radionice su namenjene studentima akademija u zemlji i regionu, a novina u odnosu na prethodni festival je što je poziv bio upućen i akademijama koje nisu prošle selekciju glavnog programa.

Tokom FIST-a 03 predstavljani su radovi studenata filmskog smera Fakulteta dramskih umetnosti, ovogodišnji okrugli stolovi nakon održanih predstava imali su naziv *konfrontacije*.

Žiri sastavljen od 5 članova, studenata umetničkih fakulteta sa prostora bivše Jugoslavije imao je zadatak da izabere najbolju predstavu FIST-a, kojoj se dodeljuje Grand Prix za najbolju predstavu u celini, a predviđene su i nagrade za najboljeg glumca i glumicu, nagrada publike i specijalna nagrada za najinovativniji pristup stvaranju predstave.

M.J.

IZ STARIH ALBUMA

Ne znamo ništa osim ovoga što piše na fotografiji i osim činjenica da ljudi i dame koji su igrali u srpskom logorskom pozorištu u Africi, sigurno nisu bili obični ljudi!

Zoran Stamatović

VAŽNO JE DA SMO NA DOBROM PUTU

Užičko pozorište, ne samo što menja sebe i u toj transformaciji potvrđuje svoj kvalitet, već shodno tranzicionom vremenu, potpuno se otvara prema svetu i uspostavlja nove kriterijume koji su komplementarni sa evropskim pozorišnim vrednostima. Tu vrstu misionarskog poduhvata danas nije lako "podnositi", posebno ako se teatarska umetnost stvara van prestonice, ali zadovoljstvo bude veće kada usledi potvrda da je takvo pozorište na dobrom putu, bez obzira na "usputne" poteškoće. "Takav način rada, pronašao je nas, a ne mi njega", kaže skromno Zoran Stamatović, direktor užičkog pozorišta i Jugoslovenskog pozorišnog festivala.

Sezona je na izmaku i čini se da je po užičko pozorište bila veoma uspešna.

Ne znam šta znači uspešna sezona. Važno je da naše predstave publici nisu dosadadne, već intrigante i zanimljive, da izazivaju emocije. U tome smo uspevali ne samo tokom ove polusezone, već godinama. Obeležavajući prošle godine šest decenija profesionalnog rada, ovu sezonu smo nazvali "Povratak Užicu i Užičanima". Pripremili smo *Umetnost i dokolicu*, Stiva Tešića, oskarovca i Užičanina, koju je režirao Nemanja Ranković, umetnički direktor našeg pozorišta, pa se nadam da će se ona potvrditi i na veoma važnom, beogradskom pozorišnom "tržištu". Namerno kažem "tržište", ali ne u nekakvom ekonomskom smislu, već kao odrednicu za konkurenciju pozorišnih ideja i kreacija. Planirali smo da postavimo *Dosljake*, Milutina Uskokovića, koja je u našem pozorištu igrana nekoliko puta po dramatisaciji Milenka Misailovića, takođe Užičanina i našeg poznatog teatrologa, a koja će biti osnov i za novu predstavu. U pregovorima smo sa nekolicinom reditelja, a mislim da će je raditi Aleksandar Saša Lukač, koji je u našem pozorištu ostavio značajan trag i poznaje naš ansambl. Takođe, planiramo da veoma brzo postavimo komad *Čudo u Šarganu*, akademika Ljubomira Simovića, a voleo bih da taj komad režira Boško Dimitrijević, koji je tu predstavu, pre dvadeset godina, režirao u našem pozorištu. Preliminarni dogovor postigli smo sa Svetislavom Basarom o *Hamlet rimejk-u*, koje bi trebalo da režira jedan od iskusnih reditelja, ali ne u ovoj sezoni, jer neće biti dovoljno vremena, a nadamo se da ćemo u dogledno vreme uspeti da pipremimo *Vođu*, Miodraga Miše Stanislavljevića.

Trenutno je u pripremi komad *Kardanus*. Zašto baš taj komad?

Od 13. marta počela je priprema tog komada Gorana Ibrajtera, u režiji Ljubosava Majere, koji je već uspešno radio sa užičkim pozorištem. Jednostavno, želimo da spajamo mlade autore sa isku-

snim glumcima našeg ansambla, pokušavajući da otvorimo neki novi pozorišni put, u čemu smo i ranije uspevali, a o čemu svedoče mnoge nagrade koje smo dobili. Takav način rada pronašao je nas, a ne mi njega. Moje opredeljenje je da što više saradujemo sa mladim umetnicima.

Ima li dovoljno novca za te projekte, odnosno da li užička opština ispunjava obaveze prema užičkom pozorištu, kao njegovom osnivaču?

Imamo podršku lokalne samouprave. Sredstva su skromna, ali uvek blagovremena. Repertoarsko pozorište, kakvo je užičko, mora da ima pet ili šest premijera, a ukupan broj gledalaca ne može da pređe više od trideset odsto stanovništva u gradu. Kada sve to izračunam, često se razočaram, a onda se uporedim sa Beogradom, Nišom, Novim Sadom i shvatim da se višestruko vraća dinar uloženi u repertoar užičkog pozorišta. Mnoga pozorišta u Beogradu nemaju taj stepen povratka sredstava u odnosu na uložena sredstva. S druge strane, odnos uloženog dinara i kvaliteta na sceni, odgovorno tvrdim, najbolji je upravo u užičkom pozorištu. Ipak, ovo je teško vreme i svestan sam da novac treba i drugim budžetskim korisnicima. Iz pozicije građanina koji je ostao bez posla, pozorište nije dnevno potrebna stvar, pa svaki mali korak napretka ovde, predstavlja korak od sedam milja.

Počela je rekonstrukcija prostora u prizemlju pozorišta za malu scenu, kada će ta scena biti otvorena?

Opština je investirala oko tri miliona dinara za sanaciju kišne kanalizacije i sprečavanje prodiranja vode u temelje pozorišta i buduće male scene i taj posao je završen. Preduzeće "Jedinstvo" iz Užica je odabrano kao izvođač radova na tenderu Ministarstva kulture i prostor bivšeg disko kluba za potrebe kabare scene trebalo bi da bude u funkciji od septembra ove godine. Novac za to, preko Ministarstva za kulturu, odvojila je Vlada Srbije i to 15 miliona, a 25 miliona dinara je predviđeno Nacionalnim investicionim planom. Uplaćen je avans od 16 miliona dinara, a ceo projekat je vredan oko 46 miliona dinara. Oko 9 miliona dinara obezbediće užička opština. To će biti multifunkcionalan prostor, koji će koristiti mladi za svoje kreativne programe, a biće i kompatibilan sa dešavanjima na velikoj sceni.

Vi ste i predsednik Zajednice profesionalnih pozorišta Srbije, pa kako funkcionise ta asocijacija?

Na žalost, ta zajednica ne funkcioniše onako kako bi trebalo. Država nije pokazala interesovanje da se ta zajednica razvije, ali ona sa Savezom dramskih umetnika Srbije može da bude dobar okvir za tranzicione promene u našim pozorištima. Zajednica vojvodanskih pozorišta ima dugu tradiciju, ali zajednica pozorišta južno od Beograda radi sporadično, iako se trudimo da uhvatimo kopču sa prestonicom, da joj nametnemo regionalizaciju, koja podrazumeva kandidovanje kvaliteta iz svakog dela zemlje u nekakav zbirni kvalitet, sa kojim možemo da učestvujemo na evropskom pozorišnom tržištu. Pripremamo Festival profesionalnih pozorišta Srbije, koji će ove godine biti od 4. do 12. maja u Kruševcu i nadam se da će pokazati zaista najbolje iz tih pozorišta.

Kad pričamo o festivalima, logično se nameće i pitanje o Jugoslovenskom

pozorišnom festivalu u Užicu, čiji ste Vi direktor, a koji je, zbog prošlogodišnje selekcije, podelio javnost. Selektoru je istekao mandat, ko će biti novi selektor 12. festivala?

Savet festivala se nije opredelio ni za jednu ličnost, jer smatramo da u ovom prelaznom periodu i transformaciji samog festivala, to treba da bude selektorski tim. Sa transformacijom Sterijinog pozorja, bilo je neizbežno da se transformiše i Jugoslovenski pozorišni festival u Užicu. Naša ideja je da užički festival bude festival, uslovno rečeno, pozorišta jednog jezika, a to podrazumeva da na njemu gostuju najbolje predstave iz Bosne, Hrvatske, Crne Gore i Srbije. Za to je potreban selektorski tim, koji će u tim zemljama odrediti koje su to najbolje predstave i nadam se da ćemo ove godine u Užicu imati zaista najbolje predstave sa tog područja.

Ko će biti članovi tog selektorskog tima?

Ne bih da govorim o tome, dok se Savet festivala ne izjasni. Razgovarali smo sa upravom Sterijinog pozorja, na čiji selektorski tim svakako računamo, ali i sarajevskog MESS-a, kao i sa značajnim rediteljima i direktorima vodećih pozorišta u Hrvatskoj. Idemo ispred politike, pa su i naši koraci u tim pokušajima nesigurni i teški. Kad se pomene jedan jezik, političari se odmah jave sa raspravama i dilemama da li je to ipak jedan jezik. Ja mislim da jeste, jer ga razumeju narodi na tom području. Festival sa takvim konceptom publika će imati prilike da pogleda ove godine u novembru, a sledeće godine ugostićemo i pozorišta iz Slovenije, Makedonije i drugih zemalja iz regiona.

Da li će festival promeniti naziv?

Ove godine neće, ali to neće biti smetnja da realizujemo njegov novi koncept. Hteli to mi ili ne, mi jesmo južnoslovenski narodi, a i samo ime deo je jedne tradicije. Užice je postalo mesto koje ima festival na kome se prikazuju isključivo najbolje predstave, bez obzira na poreklo pisca ili pozorišni žanr i on je bio uvek uspešan, kada na njemu nije bilo problematičnih selektorskih koncepata.

Kakav će odnos biti između Sterijinog pozorja i užičkog festivala, jer je bilo razgovora i o tome?

Donekle je užički festival vezan za sudbinu Sterijinog pozorja i to je dobro. Sterijino pozorje čuva domaći tekst, uz program "Krugovi" koji obuhvata širi

geografski prostor i to neće biti ugroženo užičkim festivalom, koji želi da "rasvetli" taj uži, regionalni teren. Naša ideja je da taj prostor, na kome narodi govore jednim jezikom i koji su upućeni jedni na druge, u pozorišnom smislu "profiliramo" kako bismo dobili sedam zaista najboljih predstava. Želimo da jedni drugima pogledamo u oči, jer je teatar u velikoj krizi. Pozorište je krenulo u tanziciju, ali još uvek se nije promenilo, nigde nije stiglo, a to je problem i regiona. Ovaj festival je događaj za Užice i on opstaje, bez obzira što je prošle godine bio incidentan, zbog polemike oko selekcije. Ove godine, sa selektorskim timom, želimo da okupimo najbolje predstave koje se tiču svih nas, jer naš region predstavlja prostor veoma bliskih razmišljanja.

Da li stoji teza da se promenom užički festival olako odrekao svog identiteta, te da će novim konceptom postati samo deo festivalskog programa Sterijinog pozorja?

To je zlonamerno tumačenje naše ideje. Koncept našeg festivala je da se prikazuju samo najbolje predstave, bez ikakvih ograničenja i njegova sudbina je potpuno izvesna. Novi koncept užičkog festivala prezentovaćemo upravo na Sterijinom pozorju, gde će biti skoncentrisana pozorišna javnost ovog dela Evrope, što će biti i najbolji odgovor na Vaše pitanje. U organima užičkog festivala uvek je neko sa Sterijinog pozorja, kao iskustvijeg festivala od koga mi mnogo možemo da naučimo, ali i ostvarimo važne međunarodne kontakte.

Sa međunarodne scene stižu lepe vesti, jer će užičko pozorište 19. jula, sa velikim međunarodnim projektom, učestvovati na prestižnom 39. Pozorišnom bijenalu u Veneciji.

To je i lepa i važna vest. Projektom, u saradnji sa Bitef teatrom, Teatrom La MaMa i još nekoliko pozorišta iz inostranstva, užičko pozorište će otvoriti Venecijansko bijenale. To je najstarija kulturna manifestacija u Evropi, koja izaziva naše poštovanje, ali to je i velika obaveza, jer želimo da pokažemo da je srpski teatar deo evropske kulturne baštine. Igraćemo komad *Sluga dvaju gospodara*, Karla Goldonija, za šta postoje standardi, ali mi krećemo da "rušimo" te standarde. Prema Venecijanskom bijenalu imamo poštovanje, ali ne i strah, jer smo potpuno spremni i otvoreni da podarimo sopstveni talenat, znanje i želju da budemo deo evropskog teatra. Ovom prilikom

bih želeo da se zahvalim Ambasadi Italije i italijanskom konzulu u Beogradu na pomoći koju su nam pružili prilikom priprema za put u Italiju.

Pitaće se neki kako se to užičko pozorište "plasiralo" za učešće na Venecijanskom bijenalu?

U tome nema slučajnosti, jer treba pogledati našu monografiju i proveriti da je užičko pozorište šezdesetih godina pobedivalo na Bitefu, dve godine uzastopno gostovalo u SAD, sa izgedima da gostuje i na Dalekom istoku, ali i da se sa venecijanskim projektom pojavi i na Of-Brodjevu. Saradivali smo sa mnogim inostranim autorima, pa je učešće na tom bijenalu još jedna potvrda naše otvorenosti i kvalitetnog rada.

Potvrda da je užičko pozorište na dobrom putu stigla je i sa Međunarodnog festivala glumca u Nikšiću, gde je glumica Ivana Pavićević dobila jednu od četiri nagrade...

Ivana je dobila nagradu za epizodu i to u oštroj konkurenciji. Na tom festivalu učestvovala su predstave Bitef teatra, pozorišta iz Hrvatske, Bosne i Crne Gore. Posle dužeg vremena uživao sam na okruglom stolu, kada je izrečeno niz komplimentata našoj predstavi, čime su podržali i naše uverenje da treba da nastavimo putem kojim idemo. Ivana je zaslužila nagradu, oduševila publiku i žiri, a da se dodeljivala nagrada za režiju, siguran sam da bi pripala Nemanji Ranković, jer su njegov pristup i čitanje Tešićevog teksta voma dobro ocenjeni. Sa festivala u Nikšiću, nosimo veoma lepe utiske i znam koliko je potrebno da se takav festival organizuje. Festival u Nikšiću je veoma dobar, jer je posvećen glumcu i poslužiće kao inicijacija da se pozorište vrati na veliku scenu u tom gradu. Vlada Crne Gore je ustupila zgradu Doma vojske nikšićkom pozorištu, što je preduslov da se u Nikšiću formira dobar ansambl.

Da li sam nešto važno propustio da Vas pitam?

Želim da kažem da mi je posebno drago da je 'Ludus' nakon mnogo godina počeo da evidentira činjenice da u Užicu postoji dobro pozorište i dobar festival. Odsustvo informacija u 'Ludusu' o radu užičkog pozorišta svih ovih godina nije značilo da u Užicu nije bilo dobrog pozorišta, već da u tome nije bilo dobrog posrednika.

Nenad Kovačević

**OPSTANAK LUDUSA
OMOGUĆAVAJU
MINISTARSTVO KULTURE REPUBLIKE SRBIJE
I GRADSKI SEKRETARIJAT ZA KULTURU BEOGRADA.
ZAHVALIĆEMO, U IME ČITALACA, REDAKCIJE
I ŠTAMPARIJE, ČIM PRIMIMO SREDSTVA
ZA POSLEDNJA TRI BROJA RAĐENA
NA VERESIJU.**

SA JOVANOM ĆIRILOVIM U VENECIJU

Rim, NP Užice na Venecijanskom bijenalu

Narodno pozorište Užice nastupilo na 39. Pozorišnom bijenalu u Veneciji sa internacionalnim koprodukcijom projekta *Sluga dvaju gospodara*, Karla Goldonija. Svetska premijera je zakazana 19. jula na ovom festivalu (Festival di della Biennale di Venezia).

Ovaj ambiciozni i veoma značajni projekat za domaću kulturu, ali i veliko iskušenje za užičko pozorište biće realizovan u koprodukciji sa Venecijanskim bijenalom, Bitef teatrom, Offucina Electic

Arts (Italija) i Grand Thetare (Holandija). Projekat je podržao i njujorški LaMaMa Theatre, koji predvodi čuvena Elen Stjuart. Ona je prošle godine boravila u NP Užice, povodom premijere komada *Pilad*, Pjera Paola Pazolinija, u režiji njenog saradnika, italijanskog reditelja Andree Pačota, očenivši nakon premijere da je užički ansambl tim komadom "učinio pravo čudo". Pored nje, ovaj značajni iskorak u internacionalizaciji potvrde kvaliteta užičkog ansambla podržali su Ministarstvo kulture Srbije, Italijanski

institut za kulturu u Beogradu i užička opština.

Goldonijev komad režiraće Andrea Pačoto, a asistent reditelja biće Nemanja Ranković, umetnički direktor užičkog pozorišta.

Adaptaciju i prevod potpisuje Jovan Ćirilov, dramaturgiju Susanne Vinnacker (Nemačka), a kompozitor je Anja Đorđević. Kompozitor elektronske muzike i video dizajner je Jan H. Klug (Holandija), scenografiju će osmisliti Mia David Zarić, dizajn svetla Andre Pronk (Holandija), dizajn zvuka Nikola Pejović, dok će autor kostima biti naknadno izabran. Planirano je da se probe održavaju u Užicu u dva navrata i to od 7. do 20. maja i od 1. do 28. juna ove godine.

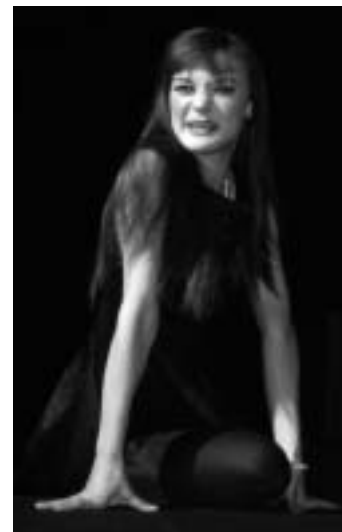
Prema rečima Nemanje Rankovića, uslov Venecijanskog bijenala bio je da se postavi upravo ovaj Goldonijev komad, ali po matrici drugačijeg, savremenog iščitavanja. - Likovi iz Goldonijevog teksta, koji je nastao u doba baroka, inspirisali su reditelja da komad postavi u balkanski interaktivni prostor, sa primesama izvođačkih umetnosti, uz korišćenje novih medijskih tehnologija u pozorištu, što zahteva posebno promišljanje, pogotovu

kada se radi o angažovanom teatru, kaže Ranković. On podseća da kroz ovu komediju u dva čina, sa neobičnim dramaturškim zapletom, lakrdijaškim doskočicama, akrobacijama, gestikulacijom i plesom, Goldoni, iza maski budalastih likova, gradi složene i emancipovane likove, uvodi stvarnost i nagoveštava vreme prosvetiteljstva, takozvano "vreme tri staleža".

Povodom učešća NP Užice na prestižnom Venecijanskom festivalu, u Ambasadi Srbije u Rimu, 12. marta je priređena konferencija za italijanske i srpske medije, a koja je, kako se navodi u saopštenju naše ambasade, bila veoma posećena.

"Projekat su predstavili Mauricio Skaparo, umetnički direktor Venecijanskog pozorišnog bijenala, Jovan Ćirilov, umetnički direktor Bitefa, Nemanja Ranković, umetnički direktor užičkog pozorišta i Andrea Pačoto, reditelj komada," saopštila je naša ambasada u Rimu. Nakon svetske premijere 19. jula u Veneciji, domaća je najavljena za vreme 41. Bitefa u septembru ove godine.

N. Kovačević

NAGRAĐENA U NIKŠIĆU

Na Međunarodnom festivalu glumca, koji je od 16. do 23. februara održan u Nikšiću, mlada glumica užičkog pozorišta Ivana Pavićević, nagrađena je za najbolju epizodu.

Stručni žiri u sastavu Dragica Tomas, glumica, Balša Brković, književnik i Andro Martinović, reditelj, dodelio je Ivani Gran pri festivalu za najbolju epizodnu ulogu, koju je, kako je obrazloženo "ostvarila veoma sugestivno" tumačeći lik kćeri Aleksa Čejnija u komadu *'Umetnost i okolica'*, oskarovca, poreklom Užičanina Stojana Stiva Tešića, u režiji Nemanje Rankovića, umetničkog direktora NP Užice.

Na festivalu u Nikšiću, koji je revitalizovan posle deset godina pauze, učestvovala su pozorišta iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore. Festival je posvećen glumcu, a kriterijum za učešće na njemu je kvalitet glumačke igre. Na festivalu su dodeljene ukupno četiri nagrade i to za najbolju predstavu, glumca, partnersku igru i epizodnu ulogu.

"Obradovala sam se nagradi i ona je podstrek za moj rad. Žao mi je što nisam odgledala svih sedam predstava na festivalu, jer sam morala istog dana da se vratim u Užice", rekla je Ivana i dodala da je nikšićka publika odlično reagovala na užičku predstavu.

Ivana Pavićević, o kojoj je Ludus pisao u prošlom broju, diplomirala je na Fakultetu dramskih umetnosti u Prištini. Njen angažman u užičkom pozorištu počeo je komadom *Per Gint*, a trenutno, pored *Umetnosti i okolice*, igra u predstavama *Boing Boing*, *Konkurs*, *Volpone*, *Viktor ili deca na vlasti*.

Ovo je njena prva međunarodna nagrada i veliko priznanje za rad, ali i potvrda vrednosti užičkog pozorišta u regionalnim okvirima.

"Sa festivala u Nikšiću nosimo lepa iskustva, a posebno mi je drago što je predstava u celini veoma dobro prošla kod festivalske publike i stručne javnosti, jer su prepoznali koncept i ideje kojima sam se služio u njenoj pripremi. Svakako su prijali i komplimenti užičkom pozorištu, koje je prepoznato kao teatar koji po svom radu i repertoaru prednjači u regionu", izjavio je Nemanja Ranković

N. K.

KONAČNO, KOMAD ZA NAJMLAĐU PUBLIKU

Nakon deset godina užičko pozorište pripremi predstavu namenjenu deci, ali i onima koji još uvek nisu zaboravili da se igraju. U pitanju je *Trtica rajske ptice*, pisca Branka Dimitrijevića-Bahusa, u režiji Nikole Zavišića, koja je u ovom teatru premijerno izvedena 9. februara.

Tokom razigranog nastupa četvoro glumaca užičkog ansambla Gorana Šmačića (kapetan Crna Brada), Igora Borojevića (Gavran Gavro), Nemanje Jovanovića (razmaženi Serž) i Bojane Zečević (Koni Brogonija, bivša nastavnica matematike), užički mališani su iskreno učestvovali u hurljesi o neobičnom gusarskom kapetanu i njegovoj družini u potrazi za izgubljenim brodom i rajskom pticom, svojevrsnim simbolom nove "šarene laže". Reditelj Zavišić, potpisuje i scenografiju, a u sradnji sa Nikolom Pejovićem i izbor muzike. Snežana Kovačević je osmislila kostime, a aplikacije na njima uradila je Biljana Ugren Kovačević. Ivana Vasić je

uradila crteže na folijama, a Marina Veselinović je saradnik na dizajnu predstave.

Užički mališani, čudili su se kakav je to gusarski kapetan, kome je potreban serum da bi bio hrabar, pri tome nema bradu, a zove se Crna Brada? Smejali su se kapetanovom "savetniku" Gavranu Gavri, zazirali od zle, ali lepe Koni, bili oduševljeni Seržovim akrobatskim veštinama. Cupkali su u ritmu songova i zanimljive muzike, a lumino objekti kojima se reditelj služio da "spaja" delove priče, dodatno su razbuktavali dečju maštu.

Po oceni dela publike najbolji je bio "onaj što se stalno pentrao po mreži", tj. Nemanja Jovanović, kome je osim glumačkog zanata, za rešenje uloge Serža, dragoceno bilo njegovo gimnastičko iskustvo i sviranje saksofona. Nekima je "veoma simpatičan bio kapetan", a drugi su za svog "favorita" proglasili gavrana Gavru, "koji je bio smešan, jer ne zna da kaže 'r', ili Koni koja je ipak "na kraju dobila svoje". Upravo ovakvi komentari i ozarena dečja lica, dokaz su da je užičko pozorište učinilo dobar repertoarski potez i konačno se obratilo najmlađoj publici. Oni stariji, imali su priliku da otkriju "subverzivnost" teksta i njegovu korespondentnost sa našom tranzicionom sadašnjicom. U središtu je gusarski vođa, koji je, kockajući se, ostao bez broda i posade, kidnapovao Serža da bi ucenjivao njegovog oca i zahtevao otkup. Gavran Gavro je nekakva vrsta PR sa govornom manom i kapetanov stručni

Trtica rajske ptice

konstantant u pregovorima sa Koni, bivšom nastavnicom matematike, koja je učionicu zamenila kockarnicom i postala osiona "preduzetnica".

Zavišić ističe da je u pitanju "optimistički komad, koga krasi maštovita igra glumaca", a koji se obraća detetu 21. veka, sa tekstom koji otkriva vrcavi duh Branka Dimitrijevića. "Deca su danas itekako spretna, spremna i inteligentna da sve to shvate", kaže Zavišić, kome je ovo prva saradnja sa užičkim pozorištem. On navodi da je u pitanju "komedija jednostavne radnje, sa edukativnim pristupom koja pomaže deci da sama donesu

jasne zaključke o tome kako treba voleti životinje, voditi računa o higijeni i kako biti koristan u društvu i stalno nešto korisno raditi".

Pisac Branko Dimitrijević, koji se posle devetnaest godina, kako kaže, "izgnanstva u Americi", vratio u Srbiju, smatra da je pogrešno decu učiti da postoje osobe koje su sto posto dobre i one druge. "Trebalo bi pokazati upravo obrnuto, da svi mi imamo slabosti, ali je suština u tome da treba činiti napore da bismo postali bolji, pa će nam svima biti lakše. Naravno da i *Trtica rajske ptice* daje neke pozitivne primere - bolje obratiti malo pažnje na higijenu, nego se stalno češati; bolje je manje lagati, jer se tako manje upada u nepravilne; treba držati datu reč... Ali, u osnovi komada je povratnik veseloj, neopterećenoj igri, koje je sve manje u našim i svetskim pozorištima", kaže pisac Branko Dimitrijević.

Na pitanje da li je na pozornici u Užicu video ono što je napisao on kaže da jeste, a potom dodaje:

"Posmatrao sam reakcije dece, jer to mi je bilo veoma važno. Deca su pratila šta se dešava i primetio sam da su bila veoma zadovoljna", rekao je Dimitrijević.

Nenad Kovačević

PREMIJERA

NOVA-STARA CRVENKAPA

Treća pozorišna predstava za decu, dečije scene „Podi tuda...“ pančevačkog Centra za kulturu premijerno je izvedena 12. marta. Reč je o predstavi *Crvenkapa* koju je tekstualno osavremenio Igor Bojović, a režirao Stevan Bodroža. U ovoj postavci čuvene bajke primenjen je originalan, aktivan pristup, razigranost i humor, koji izazivaju spontane reakcije kod mlade publike i želju za učestvovanjem u avanturi. Ova *Crvenkapa* pravi iskorak sa stranica klasičnih bajki zahvaljujući neposrednosti i spretno kombinovanoj igri s lutkama. U predstavi igraju Ivana Nikolić, Jovan Popović i Jelena Trkulja, muziku je komponovao Ivan Aleksijević, lutke je izradio Zoran Misita, a kostim i scenografiju Mina Ilić.

M.J.

OBAVEŠTENJE ČLANOVIMA SAVEZA

SAVEZ DRAMSKIH UMETNIKA SRBIJE
ima novu e-mail adresu:

sdus@sdus.org.yu

Takođe, molimo kolege da nam dostave svoje adrese radi efikasnije komunikacije.

Savez dramskih umetnika Srbije

ZALUDAN POP I VEĆ KRŠTENI JARIĆI

U medijima se ponovo razkokodakala jalova diskusija o tome treba li Šabačkom pozorištu vratiti ime 'Ljubiša Jovanović' ili ne. Aktuelni direktor Šabačkog teatra tvrdi da se pomenuto pozorište tokom svoje istorije mnogo duže zvalo Šabačko pozorište, nego što je nosilo ime Ljubiše Jovanovića. Trenutni (idu izbori!) predsednik Opštine Šabac galantno nudi Ljubišino ime Jugoslovenskom dramskom pozorištu, pošto Jugoslavije više nema. Doduše, nema više ni Ljubiše, pa nije jasno kakav je ovo argument. Obe strane koriste isti argument o tome kako je kragujevačkom teatru vraćeno ime Knjaževski teatar... a maknuto Joakim Vujić... Što inače znači da je Knjaz kao vlast, čak i za teatar, važniji od Joakima, kao umetnika! Po toj logici mogao bi Šabački teatar jednom nositi ime nekog predsednika opštine, kad već nemaju knjaza...

Kako smo krenuli da se vraćamo brzo bismo mogli stići u doba bez teatar, koje na ovim prostorima baš i nije bilo tako davno, kao što se diskutantima čini. Bi li nam bolje rodilo kad bismo preoravali njive, umesto što preoravamo grobove?

Besmislena navada da se menjaju imena institucijama i ulicama ne vodi baš nikuda - osim u troškove oko zamene dokumenata! Pogotovo kad se ne promeni ništa - osim imena. Na primer, Partizanskom putu u Beogradu promenjeno je ime u Ulicu Dragoslava Srejovića, ali i dalje ima suludu putanju, pa na Čalijama, iz čista mira, na ravnom drumu postaje Jovanka Radaković, a nesrećni se Srejović, isto kao ranije Partizanski put, naglo smandrlja levo, uskim sokakom niz brdo na Karaburmu. Zašto Dragoslav postaje Jovanka bez ikakvog razloga i upozorenja? Isto kao što Ruzvelt odjednom postane Mija Kovačević, što ne znam kome bi se od njih dvojice dopalo!

Hajde da se upitamo: da li bi Ljubiša Jovanović prijal da se po njemu zove baš Šabački teatar? Bi li Zoran Radmilović dao svoje ime Zaječarskom pozorištu, a Mata Milošević sceni koja nema publike? Da li je korištenje imena pokojnika koji ne može da se odbrani baš uvek čast ili bi se možda ponekad moglo smatrati sramotom? Ili uvredom? Zar Mira Trailović nije zaslužila nešto lepše od prljavog trgića na čošku pijace ispred Bitef teatra? Da li smo sigurni da pisac i lekar Laza Lazarević mirno počiva uprkos činjenici da njegovo ime nosi prilično ozloglašena ludnica? Dobro nije ludnica, nego duševna bolnica, ako je bolje da duša boli, nego da si prosto lud. Da li Rusi imaju ludnicu sa Čehovljevim imenom, i on je bio lekar? Francuzi poštuju svog Napoleona, mada je ojadio pola te iste Evrope kojoj danas pripadaju!

Uostalom, ma koliko da nas je malo i sve manje, uvek ćemo imati više Značajnih ljudi ili Pseudo Značajnih Faca - nego ulica, škola, i pozorišta. Zašto onda da srljamo u razne nepravde? Ljuba Tadić je dobio scenu, a Branko Pleša nije. Miroslav Belović ispao režimski komunistički reditelj, a Jovan Čirilov demokrata, mada sam ih neku noć u Trezoru, gledala obojicu, zajedno, na istom partijskom sastanku KP! Da li to znači da će Jovan jednom dobiti drugi prljavi čoškić Bajlonove pijace, a Miroslav neće? I ko će, od njih dvojice, u tom slučaju, biti srećnik, a ko nesrećnik?

Za ilustraciju koliko naši "kumovi od ulica" imaju znanja može poslužiti detalj da na svim tablama u Ulici Braće Grim u Beogradu piše Ulica Braće Grim! Koji je to padež? Šta su nam oni skrivili da ih zezamo po padežima?

S obzirom na to kako smo "kratkomisleni" i ponekad plitkoumni možda bismo izbegli mnoge probleme, ako uopšte ne bismo koristili imena velikih pokojnika, za svoja dnevno-politička prepucanja?

Pogotovo kad ne bismo brkali političare sa umetnicima (mada se oni često brkaju sami)! Kad bismo se dogovorili da znamenitim ljudima postavljamo spomen ploče, a da ulice i institucije nose trajnija, neutralnija imena. Na primer, Ulica 'ladne vode, čije će ime postajati sve poetičnije kako se globalno otopljanje zahuktava, a voda isparava... Ili: Teatar Pun Publike - pa da vidimo ko bi smeo da se tako nazove, ali bez laži!

Zar smo već zaboravili sa koliko smo Titovih gradova morali da poskidamo njegovo ime? Mada... i ovo sa spomen pločama možda nije baš idealno rešenje... šta bismo napisali na ploči Džordža Vašingtona? "Američki predsednik koji nije prošao ovom ulicom, a nije je ni bombardovao..." Mogli bismo podići spomen ploču zahvalnosti svakom američkom predsedniku koji nije bombardovao Beograd, nema njih tako puno. Kao što nismo morali izbrisati ruske generale koji su oslobađali Beograd, pošto su bili i antifasisti, a ne samo komunisti. Mogla je negde ostati ploča: "Ovom ulicom je general Taj i Taj poslao u smrt toliko hiljada mladih Rusa, a u slavu Staljina, koja je u međuvremenu raskrinkana..." Zašto da jednom, za promenu, i na tim pločama ne piše istina? Zašto da stalno lažemo decu?

Ako je za utehu, a i nije baš, nismo mi jedine zaludne budale na svetu. Nemci upravo raspravljaju: treba li Hitleru oduzeti status počasnog građanina, koji je svojevremeno dobio u 4000 gradova, ili je on te statuse izgubio zajedno sa životom? Neki zagovaraju ideju da mu se oduzme državljanstvo bez obzira na činjenicu da je mrtav već 66 godina! Ključno je pitanje: da li će to državljanstvo biti važeće ako se on slučajno povampiri, odnosno vrati? Što ne bi bilo slučajno!

Mirjana Ojdanić

PREMIJERA

ALISA... U MP 'DUŠKO RADOVIĆ'

Malo pozorište 'Duško Radović' premijerno je izvelo predstavu 'Alisa u zemlji čuda' u režiji Ivane Vujić, po romanu Luisa Kerola. U maštovitoj priči o Alisanim avanturama u bizarnoj, naopakoj zemlji besmislenosti igraju Vanja Ejduš, Slavica Đorđević, Zoran Miljković, Jovana Cvetković i drugi. Prateći evropske trendove da u umetničke projekte pored profesionalaca budu uključeni tzv. 'obični' ljudi iz svakodnevice, za uloge Sata i Čistača, rediteljka Vujić je angažovala ženu koja u ovom pozorištu radi kao čistačica gotovo 20 godina.

Komad je uvršten na redovni repertoar pozorišta sa kojim će ovo pozorište gostovati na dva festivala u Danskoj - 'Springfestival' u Kopenhagenu i 37. festival pozorišta za decu i mlade u Viborgu, koji se održavaju od 15. do 29. aprila.

Promovišući ideju o zajedničkom dolasku roditelja i dece u pozorište, ovom predstavom je nastavljen repertoarski koncept 'porodičnog pozorišta' na kome su još predstave *Mali princ* Antoana de Sent Egziperija, u režiji Anje Suše, i *Skoro svako može da padne (osim čaplje)* Tona Telehena, u režiji Nikole Zavišića.

Nije, doduše jasno ko smatra ideju o zajedničkom dolasku u pozorište novom. Pošto deca oduvek dolaze u teatar u pratnji odraslih. Ako posle rekonstrukcije Radović ne bude imao kafanu na samom ulazu u salu, onda će na predstavu sa decom ulaziti možda čak i očevi, a ne samo majke i bake.

M.J.

Alisa u zemlji čuda (Foto: Đ.Tomić)

IZOPAČENA BAJKOVITOST I SVETSKE BESMISLICE

Pozorište na radiju i radio kao pozorište - Knjige i jubileji

Voditelj radijske emisije trebalo bi da se slušaocima predstavi na početku i na kraju te emisije, jer ta predstavljanja za slušaoca jesu voditeljjev potpis. Češće predstavljanje moglo bi zvučati nametljivo, a izostanak predstavljanja lišava slušaoca podatka o vinovniku uživanja, dosade ili odbojnosti i nezadovoljstva. Prvog februarskog dana došlo je do izostavljanja voditelja u odjavi, ali je to pre svega bilo uslovljeno izuzetno sadržajnim i zgusnutim razgovorom s gostima. U zanimljivu i popularnu emisiju "Klub dva" II programa Radio Beograda, koja ispunjava drugi skoro ceo popodnevni sat svakog radnog dana, tog četvrtka došli su dramski umetnik Mika Pavićević i dramski pisac i teatrolog Radomir Putnik. Dobar povod za razgovor bila je najnovija knjiga reditelja i dramskog pisca Radoslava Dorića *Komedija za Slaviju*. Ovoj knjizi prethodile su *Vovodanska trilogija* i *Nova dramska trilogija*. Sagovornici su, valjano dopunjavajući jedan drugoga, podsetili na dosadašnji Dorićev rad i istakli da je reč o "rođenom pozorišnom čoveku" koji voli i razume scenu i pravi predstave koje publika voli. Dorić je

dobitnik četiri Nušićeve i brojnih drugih nagrada.

To je čovek koji ne mistifikuje pozorište, koji "ograničenja pretvara u vrlinu i estetiku", koji se svojim rediteljskim radom opire "teatru spektakla, opsenarstva i proizvoljnosti". Dorićevi umetnički tekstovi - po ideji drame, a po žanru komedije ili tragikomedije - na originalan način, nadovezujući se na Steriju, raskrinkavaju pragmatizam i licemerje lažnih rodoljuba koji lihvaru čak i krvlju u ovo naše vreme "tragično, ratno, mafijaško, korupcionaško i političko". U prapratnim tekstovima u najnovijoj knjizi svojih drama Dorić govori o teškoćama da se knjiga izda i lamentira nad sudbinom našeg pozorišta.

To je Putnika i Pavićevića podstaklo da iznesu par napomena o pozorišnoj situaciji širom Srbije: o nekompetentnim upravnicima, o "sindikalnim rediteljima" i našem zaostajanju za Evropom, o žrtvama manipulacija, o prigušivanju pozorišta koja uspeju da se izdignu, o glumcima koji se ne čuju i ne razumeju, a ipak poseduju diplome i nastupaju, o postavljanju na scenu "svetskih besmislica" i o zapostavljanju autentičnih dramskih

tekstova naših, o kompromisima, ulagivačkoj politici, itd.

Istog popodneva na istoj frekvenciji, u tematskom bloku "Maske" posvećenom pozorištu u okviru emisije "Kulturni krugovi", Saša Čirić je razgovarao sa Aleksandrom Novakovićem, dramaturgom, piscem kritika, prikaza i drama, povodom najnovije knjige Novakovićevih drama.

Novaković se, doznajemo, kreće između apsurdna i angažovanosti, razotkriva savremenog čoveka koji se, okružen sofisticiranom tehnologijom, otuđuje čak i od žene. Slušali smo zanimljive odgovore o "izopačenoj bajkovitosti", o strašnom, negativnom nasleđu 90-ih, o negativnoj utopiji, o teškoj i napornoj sudbini novih dramskih tekstova, a brutalnim pričama na sceni nasuprot bulevraskom, optimističnom pozorištu, o pozorištu kao praktično jedinom mestu gde se može ispoljiti neposredno društveno angažovana umetnost, o tridesetak ljudi koji aktivno pišu drame u ovoj zemlji. Može se reći da se u središtu pažnje i drugog februarskog dana (u rubrici "U prozi" večernje emisije iz kulture "Deset i po" I programa, kroz razgovor

Olivera Šejić) ali i poslednjeg, 28. dana (u jutarnjim emisijama "Radiovizor" i "Kult'press" Mire Knežević na II programu) našlo delo Sanje Domazet, njene knjige proze, eseja i drama, a posebno njene drame o Fridi Kalo, "Kriha od olova" i "Disharmonija", a podsetili smo se ili doznali da se nagrađivana i sve popularnija Sanja Domazet bavi i novinarstvom i muzikom, da je magistar dramaturgije i pravnik. Izvođenjem njene drame o Vladislavu Petkoviću Disu, možemo reći, između ostalog, da je obeležen jubilej - 60 godina rada Beogradskog dramskog pozorišta. O centralnoj manifestaciji tim jubilarnim povodom slušali smo u emisiji "Deset i po" 20.II 2007, - o sadnji stabala, o nagrađenim glumcima, o predstojećim predstavama, ali i o tada promovisanom monografiji Feliksa Pašića o ovom pozorištu.

Od 5-9. februara ciklus je pripremio Veljko Žujović, a muzički ga upotpunila Zorica Premate. Na prijatno iznenađenje slušalaca, ciklus je ispunio svojim prijatnim glasom, izrazom i stihovima dramski umetnik i pesnik Milan B. Mihailović zvani Caci. Shvativši da iz grota njegove osećajnošću i dinamikom bogate ličnosti izbijaju i varnice koje mora otpaviti na neku scenu mimo pozorišne, ovaj umet-

nik je pre par godina u sopstvenom izdanju objavio plemenitošću i iskrenošću ispunjenu zbirku "Srce i druge pesme", podsetivši i svoje kolege, i kritičare, i čitalačku javnost i decu kojoj je, pre svih, ova zbirka namenjena, da još uvek "olovka piše srcem". Sposobnost da do dirljivosti istančano i nepretenciozno umetnički evocira biografske i autobiografske odbleske stvarnosti čini ovog umetnika još bližim i dražim najširem krugu čitalaca, gledalaca i slušalaca. Pomenuta "Antologija pesnika" to je još jednom potvrdila, upozoravajući na sceniski i radiofonski potencijal ove zbirke koja je već pronašla put do mnogih srca. Možda je nagovestila još jednu knjigu pesama za (nepovratno) odrasle, kao i jednu knjigu o glumcima s kojima je živeo i radio.

U "Maskama" je 15.II 2007. gostovao estetičar i teatrolog dr Radoslav Lazić, a iscrpno i nadahnuto je govorio o nedavno objavljenom II izdanju antologije japanske no-drame, obogaćenom Lazićevim instruktivnim predgovorom. Kao uvod u čitanje ove knjige doznali smo o prevodiocima, estetičarima, uticaju na zapadnu dramu...

Mr Ranko Burić

PREMIJERA

GOSPOĐA
MINISTARKA
U VRANJU

Pozorište 'Bora Stanković' iz Vranja je u ovoj pozorišnoj sezoni imalo treću premijeru! Reč je o Nušićevoj *Gospođi ministarki* u adaptaciji i režiji upravnika vranjskog pozorišta, Radoslava Radivojevića, koji je ovu istu komediju režirao i 1985. godine. Za ljubitelje komedije u Vranju ovo je radosna vest jer su poslednju komediju, takođe Nušićevu, *Ožalošćenu porodicu* u svom gradu gledali davne 1998. godine.

Predstava traje sat i po, a sažimanjem teksta i ubrzanjem radnje dobijen je vodviljski zaplet.

Sezona u vranjskom pozorištu će se završiti sa ukupno četiri premijere.

M.J.

PREMIJERA

NA DNU
U JUGOSLOVENSKOM DRAMSKOM
POZORIŠTU

Na dnu Maksima Gorkog, klasična drama ruske književnosti, u režiji Paola Madelija, premijerno je izvedena na sceni "Ljuba Tadić" JDP. Drama govori o dnu života, o apsolutnosti i neobjašnjivosti postojanja, besmislu života, a ovo je njena prva postavka u Srbiji nakon 20 godina. Na sceni Jugoslovenskog dramskog pozorišta komad je poslednji put bio postavljen 1953. godine, u režiji Mate Miloševića. Uloge tumače: Josif Tatić, Tamara Vučković, Nada Šargin, Ljubomir Bandović, Nebojša Glogovac, Marko Bačović, Dijana Marojević, Sanja Kolačarić, Tanja Pjevac, Vojislav Brajović, Bogdan Diklić, Vojin Četković, Miodrag Radovanović i Nikola Vujović. Paolo Madeli je do sada režirao tri drame Maksima Gorkog: *Malogradane*, *Decu sunca* i *Na letovanju*.

M.J.

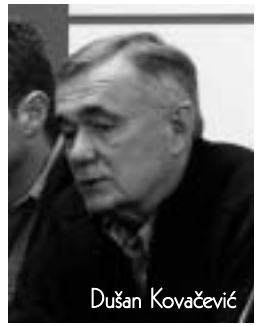
PREMIJERA

SABIRNI CENTAR U NIŠU

Narodno pozorište u Nišu započelo je obeležavanje 120 godina postojanja i rada premijerom predstave *Sabirni centar* Dušana Kovačevića, u režiji Jovice Pavića. Ovo je drugo angažovanje ovog reditelja u niškom pozorištu u kome je svojevremeno režirao kultnu predstavu *Dejstvo gama zraka na sablasne nevene*. O predstavi je rekao: *'Moja postavka Kovačevićevog dela zahtevala je veliko glumačko angažovanje, ali i komplikovana tehnička rešenja jer pored ostalog glumci "lete" sedam-osam metara iznad pozornice. Zadovoljan sam učinkom ansambla i načinom kako je publika primila predstavu.'*

Centralne svečanosti povodom jubileja pozorišta biće organizovane na jesen posle temeljne rekonstrukcije pozorišne dvorane i pozornice. Upravnik niškog NP, Saša Hadži Tančić je rekao da je godišnjica niškog pozorišta praznik celokupnog srpskog teatra, a Narodno pozorište u Nišu ima za cilj da svojom tradicijom, umetničkom zrelošću i značajem dostigne domete nacionalnog teatra. U godini jubileja ovo pozorište planira veliku turneju po gradovima Vojvodine i Makedonije.

M.J.

Dušan Kovačević

PREMIJERE

PREVARA U BITEF TEATRU

Bitef teatar je nizom originalnih manifestacija proslavio svoj 18. rođendan, a početkom i krajem meseca premijerno su izvedene predstave: *Prevara* po tekstu Harolda Pintera, u režiji Žanka Tomića, i *Bum, Tras - Deda, Pas* Damira Vijaka u režiji Anđelije Todorović. *Prevara* za temu ima hroniku ljubavnog trougla, odnosno, bavi se pitanjem da li dva prijatelja imaju jednu ženu, ili jedna žena ima dva ljubavnika. Trugao igraju Neda Arnerić, Janoš Tot i Aleksandar Alač.

U ironično sentimentalnoj melodrami *Bum, Tras - Deda, Pas* govori se o samoći, otuđenju, prijateljstvu, ljubavi i mržnji. Predstava za dva glumca priča o usamljenom starcu i njegovom prijatelju. Igraju: Anđelija Todorović, Ljubimir Todorović, Igor Filipović, Jelena Jović, Čarni Đerić i Dušan Murić.

M.J.

Harold Pinter

Prevara

BURLESKA O GRKU U MADLENIJANUMU

Dramski ciklus o poznatim likovnim umetnicima koji je pokrenut u Operi i teatru Madlenianum, posle prošlogodišnje predstave *Frida Kalo*, nastavljen je novom premijerom, *Burleskom o Grku*, posvećenoj čuvenom španskom slikaru grčkog porekla, El Greku. Po tekstu Andreja Hinga, slovenačkog pisca i akademika, u režiji Anje Suše, urađena je predstava koja se bavi stvaralačkom krizom umetnika, na koga istovremeno vrše pritisak porodica i katolička crkva.

Glumački ekipo čine Nebojša Dugalić, Anđelika Simić, Ivan Tomić, Jelica Vučinić, Elizabeta Đorevska i Dušan Murić. Predstava je izvedena u Bel Etage prostoru, u svedenoj i jednostavnoj scenografiji Igora Vasiljeva sačinjenoj od belih slikarskih platna, i izuzetno maštovitim i efektnim kostimima Maje Mirković.

M.J.

PREMIJERA

ISKUSTVA KRALJEVSKOG NACIONALNOG POZORIŠTA U LONDONU NA POLJU MARKETINŠKO-POSLOVNE DELATNOSTI

Zašto Kraljevsko nacionalno pozorište?

Razlog što sam izabrao Kraljevsko nacionalno pozorište iz Londona je u tome što ovo pozorište ima izuzetno razvijene principe marketinškog poslovanja.

Na osnovu pozorišnog modela Velike Britanije, Kraljevsko nacionalno pozorište zauzima posebno mesto, kako bismo mi to rekli *institucija od posebnog nacionalnog interesa*. To naravno nije samo deklarativna forma, već sušta činjenica koja se potvrđuje jasnim odnosom društvene zajednice prema ovom pozorištu. To se potvrđuje kroz:

- odnos države, koji je definisan jasnim zakonskim regulativama,
- odnos sa poslovnim korporacijama, tj. sa biznisom u okviru kojeg obe strane imaju vrlo definisano izražene interese,
- odnos koji može da se realizuje individualnom komunikacijom (pojedinaac, građanin) sa ovim pozorištem uz pogodnosti koje se nude u definisanim programima saradnje,
- odnos prema publici - posetiocima kao korisnicima pozorišnih usluga.

Poznata je činjenica bliskosti kultura i poslovnih veza između Velike Britanije i Amerike. Američki pozorišni model, pogotovu što se tiče procesa produkcije, je možda, najradikalniji u svetu. Bazira se

na principima biznisa. Znači, vrlo je racionalan i komercijalan. U tom pravcu značajna iskustva iz američke pozorišne delatnosti koriste pozorišta u Velikoj Britaniji. Naravno, u tome ne zaostaje i Kraljevsko nacionalno pozorište. Ovo pozorište koristi američke principe osavremenjujući i racionalizujući svoje poslovanje. U Kraljevskom nacionalnom pozorištu je prihvaćen princip, kako oni to kažu, *umerenog konzervativizma** i primenjuju ga u svojoj delatnosti.

Pod principom *umerenog konzervativizma* podrazumevaju se rezultati is-

traživanja koje pozorišni stručnjaci preduzimaju koristeći iskustva američkog modela organizacije i produkcije i primenjivanje dela iskustva u pozorišnoj praksi.

* Michael Billigton, izlaganje *Scena kao mesto moralnog ispitivanja*, IV forum evropskog teatra, Pariz, 2000.

Na primer, prihvata se princip produkcije predstave po američkom modelu po ugledu na Brodvej, provere ga na Vest endu i vrlo pragmatično prihvate samo ono što odgovara njihovom modelu, tj. ra-

cionalno osveže svoj model. Znači, *umereni konzervativizam* podrazumeva posebno proverene i potvrđene novine u svim procesima rada u pozorištu (organizaciji, produkciji i estetici).

Ovaj princip rada se potvrdio i uspešno funkcioniše, a inače je, što je vrlo važno, otvoren za nove ideje, naravno poštujući ono što je osnovno, a to su umetnički principi i principi racionalnosti na kojima se baziraju pozorišta na zapadu.

Možda je najbolje da se za osnovnu karakteristiku Kraljevskog nacionalnog

pozorišta u Londonu, navede citat njegovog upravnika, Trevora Nuna:

"Nacionalno pozorište je pozorište za celu naciju. Mi izvodimo predstave za sve starosne grupe, iz svih zajednica, uključujući veoma mlade, kao i one koji nemaju nikakvo pozorišno iskustvo.

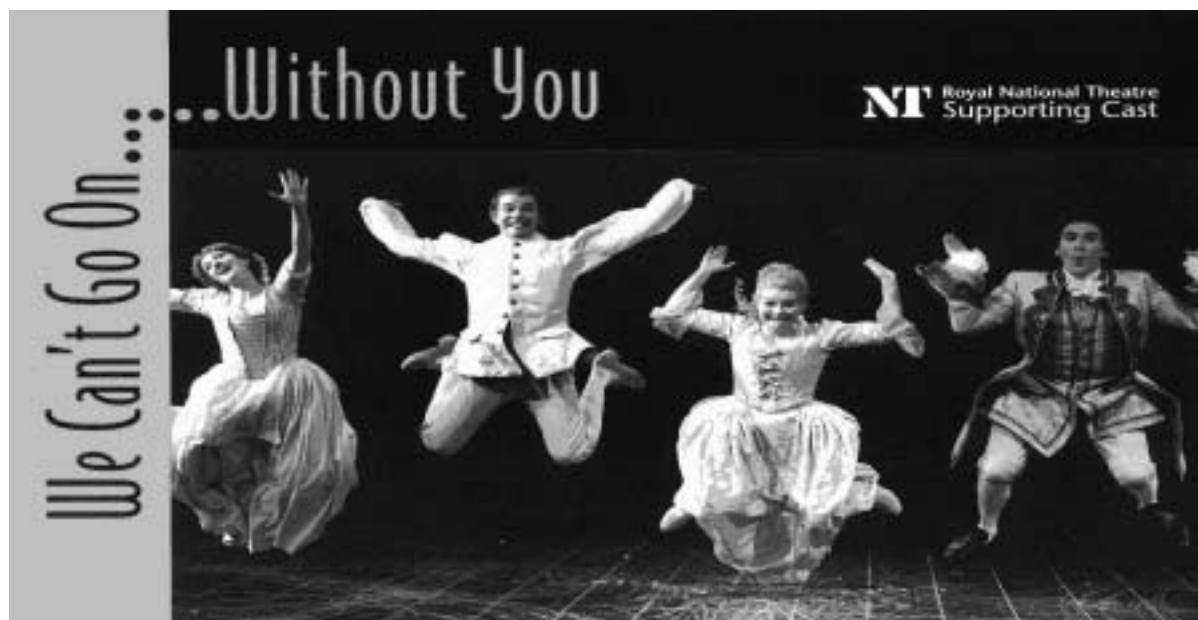
U našem jedinstvenom pozorišnom domu u Londonu, u kome se nalaze tri pozorišta, nudimo najširi mogući izbor pozorišnih komada, kako starih tako i novih dramskih tekstova, koji su uglavnom predstavljani putem stalnog repertoara, šest dana u nedelji, tokom cele godine i po najvećim standardima. Pored toga, mi svake godine odlazimo na turneje širom naše zemlje i u inostranstvu, a isto tako primamo u goste ansamble iz drugih zemalja. Angažovani smo i na polju obrazovanja i u obučavanju, što se obavlja u našem Studiu, a sve sa ciljem da pronesemo slavu nemejljivog doprinosa naše zemlje svetskoj pozorišnoj baštini i da obezbedimo nastavljanje te tradicije kroz buduće generacije.

Nacionalno pozorište je pozorište za svakoga."

Uveren sam da ovaj model, ili bar neki delovi, bez mnogo poteškoća, može da se primeni i u našem Narodnom pozorištu.

* *Marketinški materijal Kraljevskog nacionalnog pozorišta*, London, 2003.

Milovan Zdravković

PROŠLOST PREMA SADAŠNOSTI

**Miroslav Radonjić:
Savremena domaća
drama na sceni
Srpskog narodnog
pozorišta
(1945-1965)
Izdavač: Pozorišni
muzej Vojvodine,
Novi Sad, 2006.**

Teatrolog Miroslav Radonjić objavio je do sada sedam knjiga dramaturško-teatrološke sadržine, od kojih treba izdvojiti „Pozorišna promišljanja“, „Nevidljivo pozorište“ i studiju „Milka Grguro-

va“. Radonjićevo višedecenijsko prisustvo u medijima temelji se na oko šest stotina oglada, prikaza, rasprava, studija i članaka iz oblasti teatrologije, pozorišne, radiodramske i književne kritike. Priredio je za štampu nekoliko knjiga, od zbornika „O multimedijalnom teatru“ do antologije kratkih priča „Beskrajna predstava“.

Studija „Savremena domaća drama na sceni Srpskog narodnog pozorišta (1945-1965)“ u stvari je magistarska teza koju je Miroslav Radonjić odbranio na Filološkom fakultetu u Beogradu 1972. godine pod mentorskim staranjem akademika Velibora Gligorića.

Radonjićeva studija posvećena je sagledavanju mesta savremene srpske

drame na repertoaru najstarijeg srpskog pozorišta u posebno osetljivom i značajnom istorijskom periodu. Reč je o dobu u kome se konstituisala socijalistička vlast po okončanju Drugog svetskog rata i u kome je svaki oblik života i stvaralaštva bio pod budnom paskom ideološke kontrole. S obzirom na ovu okolnost, Radonjićevo istraživanje precizno osvetljava status savremene dramaturgije, ali ne insistira na ideološkom imperativu određenog doba, već ukazuje na složenost i uzajamnost postojećih estetskih, ideoloških i programskih odnosa koji neposredno ili posredno utiču na repertoarsku politiku svakog, pa otuda i Srpskog narodnog pozorišta.

Pisac se, komentarišući u uvodnom poglavlju odnos naših pozorišta prema savremenoj drami, poziva i na uobičajena stanovišta ili opšta mesta kojima se, po pravilu, konstatuje da nema dobre savremene domaće drame, odnosno da pisci ne uspevaju da u svojim dramskim štivima sagledaju aktuelne probleme današnjice, pa samim tim njihova dela ne odgovaraju zahtevima vremena. Radonjić i dalje razrađuje ovu tezu i zaključuje da i pored jedinstvene podrške koju domaćoj drami pruža Sterijino pozorište već pola veka, dramski pisci i dalje - voljno ili nesvesno - izbegavaju da se bave temama iz savremenog života. Istraživač, potom, izdvaja pojavu alegorijske ili evazivne dramaturgije koja je, koristeći antičke i druge mitove, aluzijama govorila o našoj današnjici i njenim, pre svega, ideološkim problemima, što je navelo Elija Fincija da zaključi da je reč o savremenim dramama koje su zaodnute u istorijsko ruho. Najzad, Radonjić pregled pojava u savremenoj drami okončava podatkom da je na sceni prikazan veći broj dramatičarizacija prozaike, a onda kada ustanovi da proza poseduje određenu aktuelnost i atraktivnost koje se mogu pretočiti u dramsku formu. Ako se ovaj poduhvat posreći, onda dramatičarizacija stiče nove vrednosti koje su podjednake sa onima koje poseduje izvornik, pa se tim postupkom ostvaruju pretpostavke koje omogućavaju valjano i uzbudljivo scensko izvođenje.

Ova načelna pitanja odnosa pozorišta prema domaćem savremenom piscu nalaze se u središtu Radonjićevog interesovanja. Ako se i ne složimo s njegovim stavovima, dužni smo da mu odamo priznanje zbog doslednosti kojom izlaže pojedine teze. Na primer, autor veoma kritički govori o savremenoj komediji, osporavajući značaj i domete delu Alek-

sandra Popovića; s ovim Radonjićevim stanovištem se ne možemo složiti, kao što, takođe ne možemo prihvatiti njegovo prećutkivanje opusa Dušana Kovačevića, ili pak isticanje satiričnih svojstava komada Bore Cosića koje Radonjić, istina, uz vajkanje, ističe kao najbliže domonovićevoj ili nušićevskoj tradiciji.

Radonjićeva studija pregledno analizuje karakteristike repertoara Srpskog narodnog pozorišta u periodu od 1945. do 1965. godine. Posle poglavlja u kome objašnjava programske karakteristike savremene drame, sledi poglavlje o literarno-scenskim domašnostima postavljenih komada; autor tematski i žanrovski grupiše drame u pet celina. To su drame s tematikom iz Drugog svetskog rata, drame nastale ugledanjem na istoriju odnosno narodnu epiku, psihološko-dramske ispovedi, komedije i dramatičarizacije. U zaključnom poglavlju Miroslav Radonjić zalaže se za pluralizam estetika kojim bi Srpsko narodno pozorište trebalo da definiše svoj programsko-repertoarski profil, budući da bi oslanjanje samo na tradiciju ili jedan repertoarski trend onemogućilo disperziju ili višeznačnost umetničkog izraza ove ugledne pozorišne institucije.

Studija Miroslava Radonjića pisana je - po tome je ovaj teatrolog poznat - živopisnim stilom, bogatim i ponesenim jezikom koji nije uobičajen u nauci kakva je teatrologija. Govoreći pouzdano i razložno o pozorišnoj prošlosti, Miroslav Radonjić uvek ima na umu da se teatarska umetnost obraća sadašnjosti, te da je njena obaveza da uspostavlja mostove prema današnjem trenutku. Otuda Radonjić - pišući o minulom i zaokruženom istorijskom periodu - akontira buduće vreme tražeći od teatra da odgovori na pitanja i izazove s kojima smo danas suočeni.

Registri imena, dramskih štiva i pregled izvednih dramskih dela prate Radonjićevo istraživanje upotpunjujući njegovu validnost, a fotografije predstava iz

LUDUS

Pozorišne novine

YU ISSN 0354-3137
COBISS.SR-ID 54398983

Izlazi jednom mesečno
(osim u julu i avgustu)
Tiraž: 1500 primeraka
Prvi broj objavljen 5. XI 1992.

Izdaje

Savez dramskih umetnika Srbije
Beograd, Studentski trg 13/VI
Telefoni: 011/2631-522,
2631-592 i 2631-464; fax: 2629-873
http://www.sdus.org.yu
e-mail: sdus@sdus.org.yu
sdus@net.yu

PIB 100040788

Tekući račun: 255-0012640101000-92
(Privredna banka a.d.)
Devizni račun: 5401-VA-1111502
(Privredna banka a.d.)

Predsednik

Milan Gutović

Glavna i odgovorna urednica

Mirjana Ojdanić

Redakcija

Stevan Koprivica, Ivan Bekjarev,
Dragana Bošković, Vladimir Arsić,
Mr Milovan Zdravković,
Isidora Masniković, Dragan Vujić,
Sloboda Mićalović, Zak Kukić

Lektura i korektura

Mirjana Jurčić

Sekretarica redakcije

Aleksandra Jakšić

Tekstove i informacije slati na:

ludus_mir@yahoo.com

Fotografije, sa potpisom, slati na:

sdus@sdus.org.yu

Grafički dizajn i priprema za štampu

AXIS studio, Beograd
e-mail: office@axis.co.yu

Dizajn logotipa „LUDUS“

Đorđe Ristić

Redizajn logotipa „LUDUS“

AXIS studio

Štampa

Preduzeće za grafičko izdavačku
delatnost i usluge d.o.o. BRANMIL,
Beograd, Borisa Kidrića 24

Rešenjem Ministarstva za informacije
Republike Srbije Ludus je upisan u
Registar sredstava javnog
informisanja pod brojem 1459

davnih vremena - premda s naporom
pribavljene i nedovoljne da osvetle na-
vedni period - upoznaju nas sa likovnim
kvalitetima, glumačkim izrazom i dru-
gim osobenostima analizovanih
predstava.

Radomir Putnik

ANTOLOGIJSKE ISPITNE I OSTALE DRAME

Sterijino pozorište objavilo je drugi deo „Antologije najnovije srpske drame (1995-2005)“. Kao i prvi deo i ovu su priredili profesor FDU, Vesna Jezerkić i teatrolog Svetislav Jovanov.

Drugi deo antologije naslovljen „Istorija i iluzija“ donosi drame naših etabliranih dramskih pisaca: Dušana Kovačevića („Lari Tompson, tragedija jedne mladosti“), Vide Ognjenović („Jegorov put“), Stevana Koprivice („Bokeški d-mol“), Nebojše Romčevića („Karolina Nojber“), Gorana Markovića („Turneja“), Svetislava Basare („Dolče vita“) i Marije Karaklajić („Lice od stakla“).

Podsećanja radi, prvi deo Antologije objavljen je nekoliko meseci ranije. U nju

su stale drame mladih, ali na sceni već priznatih pisaca: Biljane Srblijanović („Beogradska trilogija“), Milene Marković („Paviljoni ili kuda idem, odakle dolazim i šta ima za večeru“), Milene Bogavac („North force“), Dimitrija Vojnova („Velika bela zavera“), Uglješe Šajtinca („Hadersfeld“), Filipa Vujoševića („Halflaji“) i Maje Pelević („Pomorandžina kora“).

Zanimljivo je da je od sedam drama u ovoj antologiji četiri pisano za ispit, neke čak za diplomski, poput „Trilogije“ i „Paviljona“.

Ovi mladi pisci vrlo obrazovani, apsolutno neskloni ideologijama, skloni jedino čežnji za smislenim životom, bave

se malim pričama iz svog kraja, problemima svoje izgubljene generacije, razglabaju o usamljenosti, očajanju, emotivnoj izolovanosti, autizmu ovog vremena masmedijske hysterije.

Za razliku od njih, veliki pisci iz druge „Antologije“ brinu gorostasnije teme, bave se fantomima prošlosti, preispitivanjem identiteta, usudom naše civilizacije, dakle istorijom i politikom, ali i ulogom umetnika u svemu tome, pa nije čudno što se nekoliko drama bave samim pozorištem u najdirektnijem smislu.

Knjige je dizajnerski uobličila Aleksandra Savić.

S. Miletić

MONOGRAFIJE

MARIJA CRNOBORI

Priredio Aleksandar Milosavljević
cena: 500 dinara

MATA MILOŠEVIĆ

Priredile:
mr Ksenija Šukuljević - Marković i Olga Savić
cena: 500 dinara

LJILJANA KRSTIĆ

Priredila Ognjenka Milićević
cena: 500 dinara

RADE MARKOVIĆ

Priredio Zoran T. Jovanović
cena: 500 dinara

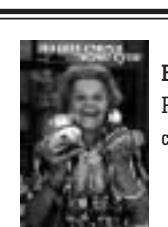
OLIVERA MARKOVIĆ

Priredio Feliks Pašić
cena: 500 dinara

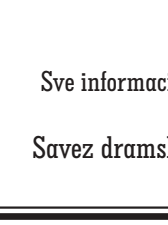
MIRA BANJAC

Priredio Zoran Maksimović
cena: 500 dinara

STEVAN ŠALAJIĆ

Priredio Petar Marjanović
cena: 500 dinara

STEVO ŽIGON

Priredio Zoran T. Jovanović
cena: 500 dinara

VLASTIMIR ĐUZA STOJILJKOVIĆ

Priredio Zoran T. Jovanović
cena: 500 dinara

PETAR BANIĆEVIĆ

Priredio Raško V. Jovanović
cena: 500 dinara

MIHAILO JANKETIĆ

Priredio Veljko Radović
cena: 500 dinara

BRANKA VESELINOVIĆ

Priredio Zoran T. Jovanović
cena: 500 dinara

IVAN BEKJAREV

Priredio Zoran T. Jovanović
cena: 500 dinara

Sve informacije možete dobiti i porudžbinu izvršiti telefonskim putem.

Savez dramskih umetnika Srbije, Beograd, Studentski trg 13/VI,
2631 464, 2631 522, 2631 592;